

Asya'da uyanışın şafağı

Militarist Japonya üzerinde elde edilen utkunun

otuzuncu yıldönümü münasebetiyle

Jambin Batmunh

MDHP MK Politbüro üyesi ve MHC Bakanlar Kurulu Başkanı

Hitler Almanyası'nın başlıca müttefiki olan Japon militarizminin kayıtsız şartsız teslimiyeti sonucunda İkinci Dünya Savaşı biteli otuz yıl oluyor. Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde tarihsel utkunun elde edilmesinde Sovyetler Birliği ve şanlı Sovyet silâhlı kuvvetleri kesin bir rol oynadılar.

Japon militarizmine karşı savaşa aktif olarak katılan Moğolistan halkı, bütün Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler halklarıyla birlikte, yeryüzünün bütün ilerici insanlarıyla birlikte, Uzak-Doğu'da elde edilen utkunun otuzuncu yıldönümünü törenle kutluyor. Bu utkunun Moğolistan için ne kadar önemli olduğunu anlatacak söz bulmak zordur. Kapitalist olmiyan yoldan sosyalizme doğru ilerliyen Moğolistan Halk Cumhuriyeti, Asya'da biricik bağımsız devlet olarak, emperyalist Japonyanın yayılcı plânlarının hedeflerinden biriydi. Asya ve Büyük Okyanus bölgesi ülkelerinden birçoğu Japon sömürgecilerinin boyunduruğu altına düştükleri halde, saldırganın bizim devletimizi ağına düşürememiş olmasının ana nedeni, Moğolistanın 1921 Halk Devrimi utkusundan sonra kesinlikle ve sonrasız olarak katıldığı yeni dünya'yla, yani Büyük Oktobr'un yarattığı sosyalist dünya'yla olan sıkı bağlantısıdır.

Utkunun otuzuncu yıldönümünü kutlarken, bütün ülkeler halkları, yakın geçmişin tarihsel deneyimini yeniden düşünüyor ve değerlendiriyorlar. Bu halklar, yeryüzünde, son savaştan çıkarılan ibret derslerinin unutulmasını

istiyen ve halkların uyanıklığını körleterek barışa ve genel güvenliğe karşı kötücül plânlarını gerçekleştirmeyi amaçlayan güçler bulunduğunu hiç de hatırdan çıkarmıyorlar. Bu kıyıcı plânların tabanı, dayanağı, militarizm ruhundan, azgın şovinizmden, anti-komünizm ve anti-sovyetizmden oluşuyor. Yabancı topraklara konma sevdasındaki eski ve yeni «tipten» yayılıcılar, tükenip gitmek şöyle dursun, eylemlerine daha da hız vermek çabasındadırlar. Uluslararası emperyalizm saldırgan karakterini hiç de yitirmiş değildir. Onun kötücül, kıyıcı plânları Asya barışı için eskisi gibi ciddi tehlikeler gizlemektedir.

İkinci Dünya Savaşı tarihi üzerinde kalpazanlık yapanların ideolojik kıskırtılarının ardı arkası kesilmiyor. Bunun için, bu tarih üzerinde yapılan hertürlü değiştirme ve yozlaştırmalara karşı kesinlikle mücadele yürütülmesi, Alman faşizmine ve Japon militarizmine karşı verilen büyük savaşın akışına gerçek açısından ve hak gözetilerek ışık tutulması özel bir önem kazanıyor. Ve bugün, halkların İkinci Dünya Savaşı'ndaki utkusu, her saldırganı nasıl bir sorun beklediği bakımından ciddi bir uyarı olmalıdır.

Alman faşizmine ve Japon militarizmine karşı silâhlı savaşa büyüklükçüklü birçok memleketin halkları, orduları ve direniş güçleri katıldılar. Utkunun kazanılmasına her biri katkıda bulundu. Bununla beraber, bütün İkinci Dünya Savaşı boyunca Avrupa başlıca çarpışma sahnesi, Sovyet-Alman cephesi de «mihver» devletlerine karşı dünya ölçüsündeki savaşın sonuç belirliyen kesimi oldu. Kahraman Sovyet Ordusu, eşsiz destansal eylemleriyle, düşmanın fiziksel, maddi ve mânevi-psikolojik olanaklarını iyice çökertti. Hitler Almanyasının tam bozguna uğratılması ve teslimiyeti, savaşın sonucunu ve bu arada militarist Japonyanın da yenilgisini belirledi.

Ne var ki, faşist Almanya üzerinde kazanılan utku otomatik olarak Japon militarizminin de yenilgisine yol açmıyordu. Yayılıcı Japon militarizminin de ezilebilmesi ve böylelikle İkinci Dünya Savaşı'nın sona erdirilmesi için daha epey çaba harcanması gerekiyordu.

Faşizmin yenilgiye uğratılmasından sonra, Hitler Almanyasının Komin-tern'e karşı kurulan pakt içindeki en büyük bağlaştığı olan Japon militarizmi ABD, İngiltere ve Çin silâhlı kuvvetlerine karşı savaş harekâtına devam ediyordu. Bu harekât Güney-Doğu Asya ve Uzak-Doğuda, yani SSCB ve Moğolistan sınırlarının hemen ötesinde geliyordu. Japon yönetici çevreleri, çetin bir direniş göstererek, sonuna kadar dayanmak, kayıtsız şartsız teslim olmaktan kaçınmak niyetindeydiler. Japon emperyalist çevreleri başlangıçta «Her ne pahasına olursa olsun, utku!», «Bizim mâneviyatımız Almanların mâneviyatından daha yüksektir!» diye bağırıyorlardı. İtiraf edelim ki, onların böylece harbi sürdürme niyet ve hesapları pek de temelden yoksun değildi. Japon militaristlerinin elinde

7 milyonluk bir ordu ve oldukça büyük yedek güçler vardı. Buna karşılık, Batılı bağlaşıklar, Uzak-Doğu kesiminde ezici darbeyi indirebilecek miktarda ve güçte ordulara sahip değildiler. Bazı Batı politikacılarının, bu kesimdeki savaş harekâtının belki de daha birbuçuk-iki yıl sürebileceğini hesaplıyarak harbin sonu konusunda karamsar tahminler yürütmeleri rastgele değildi. Böyle bir olasılık, her şeyden önce halklara yeni kurbanlar verdirir, yeni acılara boğardı. Bu aynı zamanda, Japonyanın ayak basmış olduğu ülkelerde kölelik ve ezgi sisteminin, kukla işbirlikçi rejimlerin ayakta kalması anlamına gelirdi. İşgalcilerin, direniş güçlerini amansızca kırmaları sonucu olarak, iç güçler arasındaki bağıntı ve denge sömürgecilikle uyuma peşindeki gerici kuvvetler yararına değişebilirdi.

Sovyetler Birliğinin Japonyaya karşı savaşa girmesi ve Japon militarizminin başlıca vurucu gücü olan seçkin Kvantun Ordusu'nun Sovyet silâhlı kuvvetleri tarafından yıldırım hızıyla bozguna uğratılması, yalnızca birçok Asya ülkeleri halklarının yabancı çizmesi altına düşmenin felâketlerinden kurtulmalarına yardım etmekle kalmadı, Asyada savaşın karakterinde köklü değişiklikler meydana gelmesine de yol açtı. Bununla ilgili olarak özellikle belirtmek isterim ki, Sovyet Hükümeti, Japonyaya karşı harbe girmeye karar vermekle, Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin egemen ve bağımsız bir devlet olarak Birleşik Amerika ve Büyük Britanya tarafından da tanınmasının en önemli koşullarından birini yaratmış oldu. Bu da, Sovyetler Birliğinin kurtarıcı misyonunun, küçük halkların yazgısı konusunda enternasyonalci olarak gösterdiği özenin belirtilerinden biriydi.

5 Nisan 1945'te, SSCB Hükümeti, Sovyet-Japon tarafsızlık anlaşmasını geçersiz saydığını açıkladı. Japonya bu anlaşmaya zaten uymuyor, faşist Almanyayı destekliyerek, Sovyetler Birliğine karşı açıktan açığa düşmanlık politikası güdüyordu. Japon militarizmi SSCB ve MHC'ne saldırma plânları kuruyor ve buna harıl harıl hazırlanıyordu. Saldırı olasılığı, devletlerimiz sınırlarında sürekli bir gerginlik yaratıyor, bu kesimde önemli miktarda silâhlı güçler bulundurmamızı gerektiriyordu.

Sovyet Hükümeti, enternasyonalizm prensiplerini gözeterek, harbin bir an önce sona ermesini sağlama, kendi sınırlarını güven altına alma, kölelik boyunduruğuna vurulmuş halkların kurtuluşlarına yardımcı olma özeniyle hareket ederek ve ensonu anti-hitler koalisyonu bağlaşıklarına karşı yükümlendiği ödevleri yerine getirmek üzere 8 Ağustos 1945'te Japonyaya karşı haklı bir harbe girmeye karar verdi.

İki gün sonra (10 Ağustos 1945), Moğolistan Halk Cumhuriyeti de Japonyaya karşı harbe girdi. Bu münasebetle yayımlanan resmi bildiriye şöyle deniliyordu: «Küçük Hural ve MHC Hükümeti, bize, Moğolistan halkına, devlet bağımsızlığımızı canlandırıp güçlendirmemiz için kardeşçe yardım eli uzatan Sovyet halklarına karşı kardeşlik duygularıyla hareket ederek, MHC ile SSCB arasında 12 Mart 1936'da Ulan-Bator'da

imzalanmış olan Karşılıklı Yardım Antlaşması yükümlerine sadakatle, aynı zamanda bütün dünyada demokratik devletlerin ve özgürlüksever halkların bir an önce genel barışa ulaşma yolundaki ortak çabalarından esinlenerek, Birleşmiş Milletler dâvasının gerçekleşmesine katkıda bulunmak üzere, Birleşmiş Milletlerden yana cephe alarak Japonyaya karşı kutsal harp açmakta ve Sovyet Hükümetinin bu yılın 8 Ağustosunda Moskova'da açıklanan bildirisine tamamen katılmaktadırlar ...»⁽¹⁾

Sovyet Ordusu'nun seçkin Japon askeri birliklerine karşı Moğolistan Halk Ordusu tarafından desteklenen harekâtı, İkinci Dünya Savaşı'nın kesin sonucunun çabuklaştırılmasında kesin bir rol oynadı, Japon militarizmine ezici darbeyi indirdi ve onu tam bir bozguna uğratarak kayıtsız şartsız teslim olmak zorunda bıraktı. Bununla ilgili olarak Sovyetler Birliğinin itibarının artacağından korkan, Japon halkına ve öteki ülkeler halklarına bir gözdağı vermek üzere kendi gücünü göstermek isteyen Birleşik Amerika hükümeti atom bombasını kullanmaya karar verdi. Askersel bir gereği olmadığı halde, Hiroşima ve Nagazaki'ye 6 ve 9 Ağustos 1945 günleri atom bombası atılarak barbarca yok edilmesi Japonya'yla harbin sonucu üzerinde elbette kesin bir etki yaptı. Fakat bu davranış, bir yandan, Sovyetler Birliğine, kurtuluş ve ilerilik güçlerine karşı, dünyada politik havayı uzun süre zehirliyen «soğuk harp»in başlangıcı olan bir eylemdi.

SSCB'nin Japonyaya karşı harbe girmesi, Asyada işgalcilere ve yerli yardımcılara karşı yürütülen ulusal kurtuluş hareketine büyük bir hız kazandırdı, yabancı istilâcılara karşı hürriyet ve bağımsızlıkları için yıllar yılı savaşan ve böylelikle Japon militarizminin yenilgiye uğratılmasına katkıda bulunan Asya halklarına büyük bir yardım ve destek oldu.

Kvantun Ordusu'nun yenilgiye uğratılmasıyla, Çin Devrimi'ni başarıyla geliştirme yönünde çok elverişli koşullar yaratıldı. Bu bakımdan, Sovyet silâhlı birlikleri ile Moğolistan Halk Ordusu tarafından, Çin halk kurtuluş güçleri ve Kore partizanlarının da katılımıyla Mançurya'nın kurtarılması çok büyük bir önem taşıyordu. Mançurya, Çin'in ekonomik bakımından en gelişkin kesimiydi. Kazanılan utku sonucunda, bu kesim, Çin'in devrim güçleri için güvenilir bir askersel-stratejik çıkış noktası ve Çin Devrimi'nin yeni politik merkezi haline geldi. Mançurya'da devrimci silâhlı birliklerin Sovyet Ordusu'ndan alınan araç ve cepaneyle yeterince donatılmış olması bunda büyük bir rol oynadı. Ve artık bundan öteye, Gomindang kitaları ilk ciddi yenilgilere uğratıldı. Bu yenilgiler, bütün Çin'in Çan Kay-şek egemenliğinden kurtarılmasının başlangıcı olarak,

(1) «Sovyet-Moğol ilişkileri 1921–1966». Belgeler derlemesi. Moskova, 1966, s. 149.

Çin halkı önünde sosyalizm yolunu açan ve bilindiği gibi Asyada ulusal kurtuluş savaşının yükselişi üzerinde büyük bir etki yapan 1949 Çin Devrimi'nin etkisini hazırladı.

Sovyet silâhlı birlikleri ve Kore Devrimci Halk Ordusu tarafından Kore'nin kurtarılması Japon sömürge egemenliğine son verdi ve Kore halkının üstün gelmesinin kesin etkeni oldu. Memlekette işçi sınıfının yönetmenliği altında halkçı-demokratik devrimin başarıyla geliştirilmesi için elverişli koşullar meydana geldi.

Japon ordusunun yenilgiye uğratılması sonucunda Asyada güçler dengesinin değişmesi, Güney-Doğu Asya ülkelerinde devrimci, kurtuluşçu süreçlerin gelişmesini hızlandırdı. Viyetnam'da Ağustos Devrimi'nin etkisi ve Viyetnam Demokratik Cumhuriyetinin kurulması bunun parlak bir kanıtı oldu. Japon militarizmi üzerinde Sovyet silâhlarının kazandığı etki, Hindistan, Endonezya, Birmanya, Filipinler vb. gibi ülkelerde milyonlarca insanın bilincini etkiledi, ulusal kurtuluş savaşının gelişmesine büyük bir atılım gücü kazandı ve bu savaş başarıdan başarıya ulaştı. Uçsuz bucaksız Asya topraklarında Japon sömürgeciliğine son verilmesi, bütün kıtada yabancı egemenliği sisteminin yıkılmasının başlangıcı oldu. Sözü tam anlamıyla, birkaç yıl içinde, yüz milyonlarca nüfusa sahip nice ülke birbiri ardınca politik bağımsızlıklarına kavuştu. Halkların sömürge esaret boyunduruğundan kurtulmaları kalımlı bir karakter kazandı.

Japon militarizminin yenilgiye uğratılması, yalnızca Asya halklarını Japon emperyalizminin ezgisinden kurtarmakla kalmadı, aynı zamanda Japon halkının kendisini de askersel-faşist diktatörlükten kurtardı, ülkenin demokratik güçlerinin Japonyayı başşçı-demokratik gelişme yoluna katmak için savaşa geçmelerine olanak verdi.

Alman faşizmi ve Japon militarizminin bozguna uğratılmasına kendi güçleri ölçüsünde Moğolistan halkı da katkıda bulundu. Daha 1930'larda, Moğolistan Halk Cumhuriyeti, Sovyetler Birliğiyle beraber, Japon militaristlerinin birçok saldırı eylemlerini geri püskürttü. Memleketlerimiz, Buir-Nur gölü kesiminde (1935–1936) ve Halhin-Gol ırmağı boyunda (1939) girilen kısırları göğüslemekte de beraberdiler. Buralarda, MHC topraklarına girmiş olan büyük miktarda Japon askeri kuvvetleri dört ay süren kanlı çarpışmalar sonucunda, Sovyet-Moğol silâhlı birlikleri tarafından tamamen ezilmişti.

Hitler Almanyasının Sovyetler Birliğine karşı saldırıya geçmesinin daha ilk günü Moğolistan halkı, faşizme karşı savaşta alacağı tutumu açıklık ve kesinlikle belirledi. MDHP'nin yönetimi altında geliştirilen «Sovyet Ordusu'na yardım hareketi» gerçekten memleket ölçüsünde bir eylem karakteri kazandı. Parti ve tüm emekçi Moğolistan, büyük dostumuz Sovyetler Birliğine gerek moral-politik destek olmayı, gerekse çeşitli

maddi yardımlarda bulunmayı kutsal bir enternasyonal ödev sayıyordu. Alman faşizminin sonunu yaklaştırmada bu destek ve yardımın da kendi ölçüsünde rolü vardı. Lenin, yüce Oktobr yurdu ile dostluğu, sosyalizm yüksek ideallerine bağlılığı öğütlemişti. Moğolistan Halk Cumhuriyeti komünistleri ve emekçilerinin sözkonusu destek ve yardımı işte bu dostluk ve bağlılığın bir belirtisiydi.

Savaş yılları boyunca, Moğolistan Halk Cumhuriyeti, Sovyet-Alman cephesinin gereksinimleri için kişisel paketlerle de dolu sekiz kotar yiyecek, giyecek gönderdi; ayrıca Sovyetler Birliğine yarım milyona yakın (30 bin kadarı karşılıksız) koşum ve binek atı sağladı. Emekçilerimizin gönüllü olarak topladıkları paralarla özel bir tank kolu («Devrimci Moğolistan») ve bir hava filosu («Moğol arat'ı») meydana getirilerek Sovyet Ordusu emrine verildi. Sovyet askerleri tarafından kullanılan bu savaş araçları bütün savaş boyunca çarpışmalara katıldılar, Prag ve Berlin'e kadar şanlı bir yol geçtiler.

Savaş yıllarında, Moğolistan Ordusu, tam seferi durumda, yurdumuzun sınırlarına bekçilik etti. Bu ordu, Sovyet silâhlı kuvvetleriyle birlikte savaşarak, militarist Japonya silâhlı güçlerinin önemli bir bölümünü göğüslüyor, onun Asya kıtasındaki eylem alanını sınırlandırıyor. Ensonu, MHC'nin Japonyaya karşı savaş harekâtına dolaysız katılımı, İkinci Dünya Harbi'nin sonuncu ocağını da ortadan kaldırma savaşına, Japon saldırısına uğrayan Asya halklarının savaşına gerçek bir katkı oldu. Ortak düşmana karşı elbirliğiyle yürütülen savaşta, Moğolistan ve Sovyet halkları arasındaki sarsılmaz dostluk, Sovyet ve Moğol orduları arasındaki işbirliği daha çok perçinlendi.

Çetin savaş günleri döneminde, halkımız, Sovyetler Birliğiyle dostluğun devletimizin yazgısı bakımından ne büyük bir önemi olduğunu eylem içinde yeniden hissetti. SSCB ile Moğolistanı bağlayan kardeşlik ilişkileri, Asya üzerine Japon esareti altına düşme ölümcül tehlikesinin çöktüğü o çetin yıllarda, ülkemizin özgürlük ve bağımsızlığının en sağlam güvencesiydi. Y. Sedenbal yoldaşın belirttiği üzere, Moğolistan ve Sovyet halkları arasındaki enternasyonal bağlaşıklık, dostluk ve işbirliği, «çeyrek yüzyıldan fazla bir süre boyunca, zamanın yoklamasına yûzakıyla dayandı; ortak düşmana karşı savaş alanında beraberce dökülen kanla, yeni toplumun kurulmasındaki özverili beraber çalışmayla sonrasız olarak perçinlendi.»⁽²⁾

Halkların, Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerindeki tarihsel etkusunun askersel-politik ve sosyal sonuçları zamanın prizmasından geçirildikçe daha açık biçimde görülebilir. Öncelikle Sovyetler Birliğinin ve Sov-

(²) Moğolistan Devrimci Halk Partisi Enformasyon Bülteni. Ulan-Bator, 1974. No. 4. s. 45.

yet Ordusunun kahramanca çabaları sayesinde kazanılan bu utku, tüm dünya gelişmesi üzerinde, zamanımızın ana problemlerine getirilen çözümlerin karakteri üzerinde çok büyük bir etki yaptı.

Alman faşizmine ve Japon militarizmine karşı verilen evrensel-tarihsel savaşın başlıca sonucu; dünya sosyalist sisteminin meydana getirilmesi ve güçlendirilmesiydi. Bugün Avrupa ve Asyada nice devletler ve ötede kahraman Küba sosyalizm yolunda güvenle ilerliyorlar. Sosyalizm, zamanımızda insanlık toplumunun ana gelişme yolunu gösteren sonuç belirleyici güç haline geldi. Sosyalist topluluğun giderek artan ekonomik, politik gücü ve savunu yetisi, barış, demokrasi ve ulusal bağımsızlık savaşımına hizmet ediyor.

Böylece, tüm emperyalizm sistemine ezici bir darbe indirildi, kapitalizmin genel bunalımı daha fazla derinleşti. Artık halkların yazgılarının çözümünde emperyalist müdahale olanakları iyice sınırlandı. Yeryüzünde güçler oranı kökten sosyalizm ve barış yararına değişti.

Ulusal kurtuluş hareketinin tarihte eşi görülmedik yükselişi boyunca sömürgecilik sistemi gitgide çöktü. Portekiz sömürge imparatorluğunun yıkılışı, halkların sömürgecilik kalıntılarından da arınma azmini en inandırıcı biçimde yeniden gösterdi. Bu yıkılış, Portekiz'in kendi içinde demokratik güçlerin üstün gelmesi koşulları altında, Gine-Bisau, Mozambik ve Angola halklarının yürüttükleri ulusal kurtuluş savaşının büyük başarılarının doğal sonucu oldu.

Alman faşizmi ve Japon militarizmine karşı kazanılan utku, bugün üzerinde yüce barışçı hayat yapısının yükselmekte olduğu sağlam temeli yarattı. «Soğuk harp» yıllarında gericiğin ve emperyalizmin entrikaları yüzünden uluslararası durumun alabildiğine gerginleştiği nice haller görülmüş olsa da, işte artık otuz yıldan beri insanlık harpsiz bir hayat sürüyor. Bütün ilerici ve demokratik güçlerin etkili ve ardıcıl savaşımı sayesinde, son yıllarda uluslararası hayatta temelli bir değişim sağlanmış bulunuyor.

Gerginliğin azaltılması süreci bugün bütün dünya politikasının belirleyici eğilimi haline geldi. Bununla ilgili olarak, gerginliğin azaltılmasında, devletler arasındaki ilişkilerde barış ve güvenlik prensiplerinin yerleşmesinde Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin oynadıkları yöneticilik rolünü önemle belirtmemiz gerekir. SBKP XXIV. Kongresince kabul edilen Barış Programı, genel güvenliği sağlamak, gerginliği azaltma sürecini derinleştirmek için halkların yürüttükleri savaşı hızlandırma amacıyla sosyalist devletlerin gösterdikleri uluslararası önemli eylemlere bir temel hizmeti görüyor. Günümüz Avrupası bunun parlak bir örneğidir. Daha birkaç yıl öncesine kadar bu kıtada «soğuk harp» havası estiği halde, son dönemde, bir Avrupa Güvenlik ve İşbir-

liği Konferansı için savaşımın yine bu kıtada başarıyla geliştirildiğine tanık oluyoruz.

Asyada büyük olumlu değişimler meydana geliyor. Bu kıta ülkelerinde ilerici güçlerin durumları sağlamlaşıyor. Netekim, Alman faşizmi ile Japon militarizminin ezilmesinin 30. yıldönümü öncesinde Viyetnam halkının bağımsızlık savaşı tarihsel bir utkuyla sonuçlandı. Nice felâketlere sahne olan Viyetnam topraklarında artık barış hüküm sürüyor, en tehlikeli gerilim ocaklarından biri ortadan kaldırılmış bulunuyor. MHC emekçileri de bu parlak utkuyu bütün barışsever halklar gibi büyük bir sevinç ve memnunlukla karşıladılar. Memleketimiz, kardeş Viyetnam halkıyla dostluk ve dayanışmasını bundan böyle de biteviye güçlendirecek, Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti'nde sosyalizm kuruluşunu, Güney Viyetnam'ın barış ve demokrasi yolunda gelişmesini, tüm Viyetnam halkının harp yıkımına uğrayan iktisadi hayatı canlandırma, yabancı saldırganlarla yerli uşaklarına karşı yıllar yılı süren haklı savaşta nice kayıplar pahasına elde edilen büyük kazanımları pekiştirme yönündeki çabalarını daima destekliyecektir.

Asyada barış ve durulma perspektifleri bir hayli ümit vericidir. Şimdiki koşullarda, kıtamızda, bütün ilgili devletlerin ortak çabalarıyla barışı ve güvenliği garantileme problemi özellikle güncel bir önem kazanıyor. Sovyetler Birliği Asyada da yeni bir uluslararası iklim yaratma girişimine önayak oldu. Onun önerdiği Asya kolektif güvenliği fikri giderek büyüyen bir anlayış ve destekle karşılanıyor. MHC, bu yapıcı fikri tamamiyle destekliyerek, gerçek barışın üstün gelmesi için içtenlikle çaba gösteriyor; Asyada uluslararası ilişkiler genel demokratik prensipleri temeli üzerinde bir kolektif güvenlik sistemi kurulması için aktif olarak savaşıyor. Kendiliğinden anlaşılıyor ki, bu kolay iş değildir; bu dâvanın gerçekleştirilmesi kıtamızın bütün devletlerinin elbirliği yaparak ısrarlı bir çaba göstermelerini, yeryüzünün bütün barışsever güçlerinin aktif desteğini, emperyalizmin ve öncelikle Amerikan emperyalizminin Asyada yarattığı askersel bloklar ve üsler sistemini korumayı amaçlayan sinsi plânlarının suya düşürülmesini gerektirecektir. Bugün durumu tamamen normalleştirme, Asyayı barış ve işbirliği kıtası haline getirme amaçlı eylemleri hızlandırmak her zamankinden daha önemlidir. Bu da uluslararası gerginliği azaltma sürecini daha öte geliştirme ve derinleştirmekle, barış içinde yanyana yaşama prensiplerini ardıcıl olarak gerçekleştirmekle sağlanabilir.

Biz Asya ülkelerinde de, barış içinde yanyana yaşama ve karşılıklı yarara dayanan işbirliği için en az diğer memleketlerdeki kadar objektif olana ve koşullar bulunduğu kanısındayız. Asya halklarının tarih ve kültür bakımından nice ortak yanları olduğu da biliniyor. Fakat en önemli olan, çoğunluğuyla yakın geçmişte sömürgecilik boyunduruğun-

dan kurtulmuş olan halkların emperyalizm ve saldırı kuvvetlerinin kıyıcı plânlarına karşı, barış, sosyal ilerilik ve ulusal bağımsızlık için savaşımdaya güçbirliği yapmanın önemini giderek daha iyi kavramakta olmalarıdır.

Uluslararası gerginliğin azalması ve kıtamızda büyük olumlu değişimler sürecinin derinleşmesi fonu üzerinde, şimdiki Çin yöneticilerinin büyük devlet özentili hegemonist emelleri keskin bir karşıtlık olarak beliriyor. Maocular, Asya halklarıyla büyük Sovyet halkının arasını açmaya, Çin'in diğer Asya devletleriyle, örneğin Japonya'yla karşılıklı ilişkilerinde anti-sovyetizmi temel haline getirmeye çalışıyorlar. Pekin'in bölgemizde gerginliği artırmaya, Asya halkları arasında düşmanlık ve güvensizliği körüklemeye yönelik eylemleri barış ve güvenliğin menfaatleriyle büsbütün çelişiyor. Maocuların görüş ve tutumu, objektif olarak, emperyalizme, özellikle (Çin-Hindi'deki büyük yenilgisine karşın) Asyada barış ve güvenliği tehdiye devam etmekte olan Amerikan emperyalizmine hizmet ediyor. Pekin yöneticileri Asyada Birleşik Amerikanın askersel-politik «varlığı»nı eylemde desteklemeyi kıta halklarına karşı kendi hegemonist politikalarıyla bağdaştırıyorlar. Moğolistan halkı, diğer Asya halklarıyla birlikte, Pekin'in, gerek bağımsız bir devlet olan sosyalist Moğolistana, gerekse öteki devletlere karşı uyguladığı yayılcı politikayı kesin olarak reddediyor. Biz açık, ardıcıl bir görüş ve tutuma sahibiz. Maocuların yayılcı emellerini olanca içyüzüyle açığa vuruyoruz ve güney komşumuzla ilişkilerimizin, proletarya enternasyonalizmi prensipleri temeli üzerinde, her iki tarafın, Moğol ve Çin halklarının yararına, halklar arasında barış ve dostluk yararına iyileştirilmesinde ısrar ediyoruz.

Alman faşizmi ve Japon militarizmi üzerinde kazanılan utkunun, devletimizin ve diğer Asya devletlerinin yazgısı bakımından ne büyük bir önem taşıdığını tam olarak ifade edebilmek zordur. Bütün Asya halkları bu utkunun kendi ülkeleri için çok büyük bir önemi olduğunu kabul ediyorlar, çünkü bu utku onlar için uzun sömürge esareti gecesini sona erdirmiş ve ulusal uyanışın gerçek şafağı olmuş bulunuyor.

1945 Ağustosunda kazanılan utku MHC üzerine çökmüş olan Japon militarizmi tehlikesini, bu sürekli tehlikeyi sonrasız olarak giderdi. Barışçı kuruculuğun, Moğolistan topraklarında sosyalizm kuruluşunun geliştirilmesi için olağanüstü elverişli koşullar yaratıldı.

Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist ülkelerin enternasyonalist kardeşçe yardımlarına dayanarak, Moğolistan halkı, MDHP'nin yönetmenliği altında, sosyalist toplumun temellerini kurma işini başarıyla tamamladı ve şimdi sosyalizmin maddi-teknik temelini yaratma sorunlarını çözmeye çalışıyor. MHC şimdi bütün dünya önünde gitgide serpilip gelişen bir barışsever devlet olarak beliriyor. Moğolistanın uluslararası durumu her zamankinden daha sağlamdır. Biz bütün sosyalist topluluk kardeş ülkeleriyle en içtenlikli dostluk ilişkilerimizi sürdürmekteyiz. Büyük Lenin'le

Moğolistan halk devletinin kurucusu Suhe-Bator tarafından yaratılmış olan geleneksel Moğol-Sovyet dostluğu, yurdumuzun menfaatlerini ve yeni hayatı kurmadaki bütün başarılarımızı savunmanın güvenilir garantisidir. Bu dostluk durmadan güçleniyor ve gelişiyor, içeriği ve biçimleri zenginleşiyor. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri, yorulmak bilmez barış ve komünizm dâvası savaşçısı ve Moğolistan halkının da büyük dostu L. İ. Brejnev yoldaşın yönetmenliğinde bir Sovyet parti-hükümet heyetinin, 1974 Kosımında, Moğolistanın kapitalist olmiyan yoldan gelişmesinde izlenecek ona hattı belirliyen MDHP 2. Kongresinin ve Moğolistan Halk Cumhuriyetinin ilânının 50. yıldönümü münasebetiyle memleketimizi ziyareti, Moğol-Sovyet geleneksel kardeşlik ilişkilerinin yeni ve parlak bir gösterisi oldu.

MHC, Sovyetler Birliği'yle ve öteki sosyalist ülkelerle tam bir birlik içinde hareket ederek, bütün halklarla, Asya devletleriyle barış ve dostluk politikasını ardıcıl olarak gerçekleştiriyor, bu kıtada barışı ve güvenliği etkinlikle savunuyor. Memleketimiz, toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını öngören aktif politik hattı titizlikle uyguluyor, uluslararası yumuşamanın kalımlı bir sürece dönüştürülmesi için, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikanın bağımsız devletleriyle dostluk ilişkilerinin her bakımdan geliştirilmesini istiyor. MHC, halkların özgürlük, bağımsızlık ve sosyal ilerilik için emperyalizme ve emperyalizmin saldırgan plânlarına karşı savaşımı tamamiyle destekliyor.

Alman faşizmi ile Japon militarizmi üzerinde kazanılan utkunun kutlanması, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin öncülük ettikleri barışçı çevrelerin daha öte doğru aktifleşmeleriyle örülüyor. SBKP Merkez Komitesi, Yüksek Sovyet Prezidyumu ve SSCB Hükümeti tarafından, faşizm üzerindeki utkunun 30. yıldönümü münasebetiyle bütün dünya halklarına, parlâmentolarına ve hükümetlerine yöneltilen ve dünya kamuoyunda büyük yankılar uyandırarak geniş ölçüde desteklenen ateşli çağrı, barış ve sosyalizmin sağlam dayanağı olan Sovyetler Birliğinin barışsever tutumunun yeni bir kanıtı oldu. MDHP Merkez Komitesi, Büyük Halk Huralı Prezidyumu ve MHC Bakanlar Kurulu, bir özel kararnameyle, bu çağrıyı, sosyalist topluluk ülkelerinin, bütün barışsever ve ilerici güçlerin, barışı savunma ve uluslararası güvenliği sağlama yolunda kılavuz edinecekleri bir yapıcı program olarak hararetle onayladılar ve tamamiyle desteklediler.

Moğolistan Halk Cumhuriyeti bundan böyle de barış ve halklar arasında dostluk yolunda, sosyalizm ve komünizm yolunda azimle ilerleyecektir.

Avrupada barış ve güvenlik adına

Paul Markovski

Alman Sosyalist Birlik Partisi MK üyesi

ve ASBP MK «Uluslararası ilişkiler» şubesi yönetmeni

Son yıllarda Avrupada genel politik durumu iyileştiren ciddi değişiklikler oldu. Bu değişiklikler her şeyden önce Sovyetler Birliğinin ve bütün sosyalist ülkelerin girişken eylemlerinin sonucudur, Avrupa güvenliği uğrunda yorulmak bilmeksizin yürüttükleri mücadelenin meyvasıdır.

Kıtamızda uluslararası ilişkilerdeki şimdiki dönümün derin tarihsel kökleri vardır. Potsdam Konferansı'ndan otuz yıl sonra, bugün, bu tarihsel kökler konusuna değinmek özel bir değer taşıyor. Çünkü otuz yıl önce, 1945 yılı yazında (17 Temmuz–2 Ağustos), anti-hitler koalisyonu bağlaşıklık devletlerinin yüksek yöneticileri ilkesel önemi büyük bir anlaşma imzaladılar. Bu anlaşma, tarihin en kanlı savaşına bir çizgi çekiyor, faşist Alman devletinin yıkılması soruclarını pekiştiriyor ve Avrupada harp sonrası düzenin uluslararası normlarının esaslarını tespit ediyordu.

Potsdam Konferansı gergin bir politik-demokratik mücadele alanıydı. Sovyet heyeti, Avrupa halklarının ve bu arada Alman halkının çıkarlarını savunarak, Batı emperyalist devletlerinin faşizm üzerindeki utkudan doğan politik değişmelere açık yolu kesme ve Avrupanın harp sonrası gelişmesini uluslararası tekeli sermaye gerici çevrelerinin çıkarlarına elverişli bir çizgiye yöneltme denemelerine karşı koydu. Birleşik Amerika ve İngilterenin, ilk Amerikan atom bombasının denenmesine ilişkin haberle, yani kaba şantaj ve baskıyla Sovyetler Birliğinin kesin tutumunda ikircim yaratma hesapları boşuna çıktı. Sovyet ülkesi, Avrupada barışı sağlamlaştırmaya çizgisini ardıcıl biçimde izliyerek, Batı devletlerini, faşist Almanyaya karşı verilmiş olan savaşın kurtuluşçu karakterine uygun ve barış içinde yanyana yaşama ruhuyla dolgun olan kararlar almaya zorladı. Bunun sonucu olarak, Potsdam'da, bütün temel ve ilkesel sorunlarda, politik gerçekçilik, demokrasi, sosyal ilerilik ve barış hattı üstün geldi.

Konferansın aldığı kararlar, Alman topraklarında faşizmin kökünün kazınmasını sağlayacak bir tedbirler kompleksini öngörüyordu. Bağlaşıklık devletlerin vardıkları anlaşma, Almanyada aşırı gerici güçlerin hangi biçim altında olursa olsun canlanmasını ve yeni faşizm tehlikesinin doğmasını önleyecek bir garantiler sisteminin yaratılmasını gerektiriyordu. Bu da Alman halkının önünde kendi toplumsal hayatını demokratik temellere dayandırarak kurma olanağını açıyordu.

Potsdam Anlaşması Almanyada militarizmi ortadan kaldırmayı amaçlıyordu. Bu anlaşma, Alman emperyalizminin "sinsi saldırgan plânlarını yenileme ve gerçekleştirme yeltenişleri yoluna set çekiyor, intikamcılık politikası için aşılmaz bir engeli oluşturuyor ve artık Alman toprağından hiç bir zaman harp tehlikesi doğmaması koşullarını yaratıyordu. Potsdam kararlarının anti-faşist ve anti-militarist karakterini belirliyen yalnızca nazi ve militarist örgüt ve kurumlarının ortadan kaldırılmasını öngörmesinden ibaret değildi. Ve bu karakteri belirliyen, sadece, harp suçlularından, Hitlerci politikanın plânlaştırılmasına ve gerçekleştirilmesine dolaysız olarak katılmış olan büyük sermaye temsilcilerinden hesap sorma işinin bu kararlara dayanmasından da ibaret değildi. Potsdam Anlaşması'nda saptanan istem, yani faşizmin ve saldırının sosyal-ekonomik köklerinin kazınması istemi, bu anlaşmaya özlü bir demokratik içerik kazandırıyor.

Potsdam Konferansı'nın tarihsel önemi, kabul ettiği belgelerle, Orta ve Güney-Doğu Avrupa halklarının devrimsel toplumsal dönüşümler uğrunda savaşımrlar için elverişli uluslararası koşullar sağlamasından ileri geliyordu. Ayrıca, Hitler Almanyasının eski bağlaşıklarıyla diplomatik ilişkiler kurulmasına ve kendileriyle barış antlaşmaları imzalanmasına ilişkin kararlar özellikle önemli bir rol oynadı. Romanya, Bulgaristan ve Macaristan'la bu gibi antlaşmaların imzalanması, öte yandan Polonya'da ulusal birlik hükümetinin tanınması, Sovyetler Birliği tarafından sağlanan dolaysız askersel savununun yanı sıra, bu ülkeler halklarının kendi ulusal yazgılarına buyruk olma ve sosyal düzenlerini serbestçe seçme gibi demokratik haklarını gerçekleştirmelerine olanak veren önemli bir etkidir.

Potsdam Anlaşması'nda, harpten sonraki Avrupada barış içinde kuruluşun temel prensipleri yer alıyordu. Bu prensipler dikkate alınmadıkça, İkinci Dünya Savaşı sonucunda ve savaştan sonraki gelişme boyunca ortaya çıkan politik-topraksal gerçeklikler tanınmadıkça, kıtamızda hiç bir sağlam güvenlik sistemi kurulamayacağı bugün daha iyi anlaşılıyor. Bugün yakın bulunduğumuz olanak, pratik çözüme kavuşturulmak üzere olan fikir, yani Avrupada sürekli barışı sağlama ve etkin bir güvenlik mekanizmi yaratma fikri, mantık gereği olarak Potsdam kararlarından ileri geliyor.

Çalışmalarına sosyalist Sovyetler Birliğinin yanı sıra Birleşik Amerika ve İngiltere gibi ilerigelen emperyalist devletler temsilcilerinin de katıldıkları konferansın bu gibi kararlar almasına olanak veren nedir?

Bu soruya cevap verirken, ilkönce, faşizm üzerindeki utkunun SSCB'nin uluslararası itibarını görölmedik bir düzeye çıkardığı gerçeğini belirtmemiz gerekiyor. Öyle ki, bütün dünyada Sovyetler Birliğinin politik etkisi birden ve alabildiğine arttı. Hitlerizmin ezilmesinden sonra Avrupada

genel durum barışsever ve ilerici güçler yararına bir hayli değişti. Kıtanın doğu kesimi ülkelerinde komünist ve işçi partilerinin yönetmenliği altında halkçı demokratik düzen kendine başarıyla yol açtı. Kurtuluşlarına kavuşan Batı Avrupa halklarında barışçı bir gelecek ümitleri, ilerici sosyal-politik değişmeler ümitleri uyandı. O zamanlar Batı Avrupada ve bütün dünyada geniş ölçüde yaygınlaşan barışsever, anti-faşist ve demokratik güçler hareketi, Potsdam Konferansı'nın yapıldığı genel politik iklimin yaratılmasında kayda değer bir rol oynadı.

Kısacası, Potsdam Anlaşması, dünya güçler dengesinde SSCB'den yana, barış, demokrasi ve sosyalizmden yana oluşan değişmeyi yansıttı. Anti-hitler koalisyonu bağlaşıklığının vardıkları kararların, böyle, halkların temel çıkarlarına uygun, kendi yazgılarına buyruk olma politik-sosyal haklarına uygun demokratik bir içerik kazanması, Potsdam Konferansı'nın daha önceleri harplerden sonra yapılanlardan, yani sadece emperyalist barışın kuşkularını sağlıyarak kendi özünde gelecek harplerin çekirdeklerini taşımaya devam eden konferanslardan temelli ayrılmı olması, her şeyden önce, büyük sosyalist devletin, Sovyetler Birliğinin hizmet ve çabalarının eseridir.

Potsdam Konferansı, toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında, bütün insanlık için önemli problemlerin çözümünde, barış ve uluslararası güvenliği sağlama bakımından, geniş ve etkin bir işbirliği olanak ve gerekliliğini pratik olarak gösterdi. Potsdam Anlaşmasında, Sovyet dış politikasının daha harpten önce ısrarla önerip savunmuş olduğu eylemde demokratik birçok prensip ilk defa uluslararası bir kabul gördü ve tanındı. Bu olay, uluslararası hayatta barış içinde yanyana yaşama fikrinin yerleşmesine yol açıyordu. Konferans, aldığı kararların korunması ve ardıcıl olarak gerçekleştirilmesi koşuluyla, toplumsal düzenleri karşıt devletler arasında barışçı işbirliğini geliştirmede bir çıkış noktası olarak hizmet edebilirdi. Fakat emperyalist devletlerin yönetici çevreleri başka yolu tercih ettiler.

Sovyetler Birliği, Avrupanın barışçı gelişmesi adına, anti-hitler koalisyonu devletleri arasında eylembirliğine varılabilmesi için elden geldiğince çaba harcarken, Batı egemen politik çevreleri Potsdam Anlaşması'nın özüne ve sözüne aykırı hareket ederek, açıktan açığa Sovyetler Birliğine karşı yönelik bir saldırganlık politikası yolunu tuttular. Bu çevrelerin ABD yönetimi altında açtıkları «soğuk harp» ve giriştikleri dünya ölçüsünde yeni bir silâhlı çatışma hazırlığı, Batı Avrupada tekelsel sermayenin egemenliğini güçlendirmeyi, Dalles'in belirttiği üzere «sosyalizmi itelemek» için elden geldiğince geniş bir anti-sovyetik birlik yaratmayı hedef tutuyordu.

Emperyalizmin dizi dizi stratejik tedbirleri ve bunların sonuçları hatırlardır. «Marşal» Plânı kabul edildikten sonra, Batı Avrupa ülkeleri

hükümetlerinden komünistler çıkarıldı. Anti-komünist propaganda azıtıkça azıttı ve sosyalizme karşı gerçekten bir psikolojik savaş halini aldı. Bu emperyalist NATO Bloku meydana getirildi. Sosyalist ülkelerde ticarete ambargo konuldu. Bunu bazı sosyalist ülkelerde karşı-devrimler kışkırtma denemeleri izledi. Bütün bunlara, alıp yürüyen anti-sovyetik isteri, silâhlanma yarışının giderek hızlanması eşlik ediyordu. Uluslararası gerginlik arttıkça artıyordu.

Sosyalizm ile emperyalizmin dünya ölçüsündeki çarpışması, Almanyada olayların harpten sonraki gelişmesi üzerine de damgasını vurdu. Burada iki karşıt siyaset hattı çarpıştı. Biri, Potsdam'da varılan kararların yerine getirilmesine, bu kararlarda yer alan barış ve demokrasiyi güçlendirme prensiplerinin gerçekleştirilmesine yönelmişti. Diğeri, tersine, bu kararları baltalıyor ve pratikte, bunların revize edilmesi, anti-hitler koalisyonu ortaklarının sözleştikleri en önemli görüş ve tutumlardan vazgeçilmesi anlamına geliyordu.

Potsdam Anlaşması, anti-faşist, gerçek demokratik dönüşümlerin gerçekleştirildiği, emperyalist zorkullanım nedenlerinin sonsuz olarak yokedildiği ve güvenli bir demokratik ve barışsever politikaya yol açıldığı Alman Demokratik Cumhuriyeti topraklarında ardıcıl olarak uygulanıyordu.

Halkımız 7 Ekim 1949'da Alman Demokratik Cumhuriyeti'ni kurarak, politik ve sosyal yazgısını kendi başına belirleme hakkını gerçekleştirmiş oldu. İşçi-köylü devletimizin yaratılması anti-faşist demokratik dönüşümleri güçlendirdi. Bu olay Alman topraklarında sosyalizm kuruluşu yolunu açtı. ADC, Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist ülkelerle sıkı bir topluluk içinde hareket ederek çağdaş bir sosyalist devlet haline geldi. Bugün cumhuriyetimiz dünyaca tanınmış ve BMT'nin tam haklı bir üyesi olmuş bulunuyor. Avrupada barış ve güvenliğin sağlanmasına cumhuriyetimizin de değerli katkısı oluyor.

1949 yılı Eylülünde Federal Almanya Cumhuriyeti olarak birleştirilen Batı işgal bölgelerinde, Potsdam Anlaşması boyuna baltalanıyor, inkâr ve sabote ediliyordu. Almanyanın bölünüşü, finans sermayenin egemenlik aracı olarak Batı Alman devletinin kurulmasıyla bitmiş oluyordu. Bir yandan FAC'nin silâhlandırılmasına geçildi. Nazi general ve subayları FAC ordusunda komuta yerlerini almaya başladılar. Paris anlaşmaları FAC'yi Batı blokuna kattı ve Batı Almanya da NATO'ya alındı. Potsdam Anlaşmasını köklü demokratik dönüşümlere, silâhsızlandırılmaya, tekel-lerin ve kartellerin varlığına son verilmesine ilişkin en önemli istemleri yerine getirilmedi. Gerçekte, FAC'de yayılcı emperyalist politikanın temelleri kuruldu. Uluslararası tekeli sermayenin en gerici çevreleri ve bunların militarist çıkarlarının temsilcileri, FAC'yi Sovyetler Birliğine karşı saldırı için bir atlama tahtasına çevirmek istiyorlardı. Komünist Partisinin ve birçok demokratik örgütün yasaklanması Batı Alman politik

tarihinin yüküzcü sayfalarından biri oldu. Alman sosyalist cumhuriyeti- nin ortagöbeğinde kapitalizmin bir adası durumundaki Batı Berlin, em- peryalizm tarafından uzun süre Avrupa merkezinde tehlikeli bir gerilim ocağı olarak kullanıldı.

Bu tehlikeli gerginlikler dönemi yakın geçmişe kadar sürmüş olsa da, artık geçilmiş, geride bırakılmış bir aşama olarak ele alınabilir. Bugün uluslararası yumuşama, Avrupada sosyalist ve kapitalist devletler ara- sındaki ilişkilerde egemen eğilim haline geldi. Kitamızda barış daha sağlam bir temele kavuşmuş bulunuyor. İyi komşuluk ilişkileri ve işbirliği genişliyor. Bu ilişkiler ve işbirliği, egemenlik, toprak bütünlüğü, varolan bütün sınırları tanıma, iç işlere karışmama, kuvvete başvurarak tehditten vazgeçme prensipleri temeline, karşılıklı yarar gözetimi prensiplerine dayanıyor. Avrupada otuz yıldır süregelen barışı kalımlı hale getirme sorunu günümüzün gündeminde yer alıyor.

Şimdiki duruma gelinceye kadar çetin bir yol geçildi. Ve halklar bir harp olasılığı korkusundan kurtuluncaya kadar daha epey çaba harca- ması gerekiyor. Ama bugün bunun için çok elverişli koşullar yaratılmış ve olanaklar açılmış bulunuyor. Her şeyden önce, özellikle Avrupada, olayların akışına bakılınca, toplumsal hayatın bütün alanlarında sosyaliz- min ileri hareket halinde olduğu görülüyor. «Soğuk harp»ten dünyada gerginliğin azaltılmasına geçilmesi, bu büyük dönüm, Sovyetler Birliği- nin ve onunla kardeşlik ilişkileriyle bağlı sosyalist ülkelerin, kendi Mark- sist-Leninist partilerinin güvenli yönetimi altında sosyalist politikanın iki önemli ödevini (bir yandan sosyalist toplum düzenini maddi-teknik ve politik bakımdan güçlendirme, savunucü gücünü sağlama, öte yandan barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin gerçekleştirilmesine yönelik ardıcıl bir dış politika izleme ve kolektif güvenliği sağlama ödevlerini) organik olarak başarıyla bağdaştırabilmiş olmaları sayesinde sağlandı.

SBKP'nin ve diğer Avrupa sosyalist ülkeleri Marksist-Leninist partileri- nin izledikleri politikanın sonucu olarak, Avrupada ve bütün dünyada güçler oranı bir hayli değişti. Varşova Antlaşması ve Ekonomik Yardım- laşma Konseyi çerçevesinde kardeşçe eylem birliği yapmakta olan sosya- list devletlerin tevkücut topluluğu, günümüzde kitamızın en büyük eko- nomik ve politik gücünü oluşturuyor. Halk ekonomisinde plânlı geliş-meye, bilim ve tekniğin sosyalist üretim tarzı üstünlükleriyle geniş kap- samlı ilişkisine, aynı zamanda geniş ölçüdeki uluslararası sosyalist işbölümü temeline dayanan sürekli ekonomik yükseliş, EYK ülkelerine gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu sorunlarını başarıyla çözmeye olanağı veriyor.

Bu ülkelerin şimdiki gelişme aşamasının ana ödevi, kardeş partiler tarafından hemen hemen aynı biçimde formüle edilen ödev, bilim ve

teknikğin ilerlemesi temeli üzerinde emek verimliliğini durmadan artırma yoluyla halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyinin biteviye yükseltmektir. Bir yandan da, yasal olarak birbirine gitgide daha çok yaklaşan sosyalist halkların yaşam tarzını ve sosyalist demokrasisi daha öte yetkinleştirme işi gerçekleştiriliyor. Kardeş ülkelerin bunalımlarından azat politik, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınma koşullarında ulaştıkları çok büyük başarılar, sosyalist düzenin üstünlüklerini gözle görülür hale getiriyor.

Sosyalizm güçlerinin sağlamlaşması, sosyalist devletlerin barışçı dış politika taarruzu başarılarının temelidir. Bilindiği gibi, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin, Avrupada etkin bir kolektif güvenlik sistemi kurulmasını isteyen yapıcı önerileri ve ardıcıl çabaları, Batı devletleri tarafından yıllar yılı hafife alınıyor ve belirli bir direnişle karşılanıyordu. Ne var ki, sosyalizmin durumunun sağlamlaşması, 1970'lerin başında bu ileri görüşlü ve biricik doğru politika doğrultusuna yol açılmasına olanak verdi. Bugün, Varşova Antlaşmasına üye ülkelerin Politik Danışma Komitesi'nin 1966 yazında kendi dış politika programında ileri sürmüş olduğu fikirler, 1967 Nisanında Avrupa komünist partilerinin Karlovi-Vari Konferansı tarafından Avrupa işçi ve demokratik hareketinin istekleri olarak formüle edilen bütün esaslar, SBKP XXIV. Kongresi tarafından uluslararası ilişkileri iyileştirme adına önerilen bütün temel görüşler hayata geçiriliyor. SBKP MK Nisan Plenumu'nda da belirtildiği üzere, bunda, Marksist-Leninist partilerin birliği ve eylemlerinin birbirine uyumlu oluşu kesin rolü oynadı ve oynuyor.

FAC ile Moskova, Varşova, Berlin ve Prag'da imzalanan antlaşmalar Batı Berlin Dörtlü Anlaşması ve bununla bağlı uluslararası belgeler, aynı zamanda SSCB'nin ABD, Fransa, İngiltere ve diğer Avrupa devletleriyle ilişkilerinin başarıyla gelişmesi Avrupada sürekli barışın önemli temelleri oldu. Bu antlaşma ve anlaşmalar sistemi, İkinci Dünya Savaşı ve savaştan sonraki gelişme sonucunda ortaya çıkan problemleri çözüme kavuşturmanın dayanağı olan uluslararası hukuksal temeli meydana getirdi. Bu cümleden olarak, varolan sınırlar tanındı, Batı Berlin'in özel durumuna ilişkin sorunlar üzerinde görüş birliğine varıldı, yani bu şehir içinde ve bu şehirle ilişkilerde durum düzeltildi, ADC ile FAC arasında normal diplomatik ilişkiler kuruldu, Alman Demokratik Cumhuriyeti etrafındaki emperyalist abluka kaldırıldı, her iki Alman devleti Birleşmiş Milletler Örgütü'ne üye kabul edildi, Münih Anlaşması'nın geçersiz olduğu ilân edildi, Avrupa devletleri arasındaki ilişkilerde kuvvet kullanmaktan vazgeçilmesi prensipleri onaylandı ... Avrupada bu olumlu uluslararası ulaşımın sayımı böylece daha da uzatılabilir.

Kıtanın ve tüm gezegenimizin barışçı geleceği bakımından Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Toplantısı çok büyük bir önem taşıyor. Bu toplantı-

tının başarıyla sona erdirilmesi için sürekli ve azimli bir politik-diplomatik mücadele yürütüldü. Avrupada böyle henüz eşi görülmedik bir devletler forumunun yapılması fikri, sosyalist devletlerin fikri olup, mantiki olarak Leninci barış içinde yanyana yaşama politikasından, SSCB'nin çokyanlı, girişken ve ilkesel politikasından doğuyor. Bu fikir, Avrupada bütün komünist ve işçi partilerinin, Atlantikin iki yanında bulunan bütün demokratik güçlerin geniş eylemleriyle desteklendi ve destekleniyor.

Avrupada bir kolektif güvenlik ve işbirliği sistemi yaratma mücadelesinde ulaşılan başarılar, SBKP XXIV. Kongresi tarafından kabul edilen ve Avrupa politikasında, uluslararası politikada başlıbaşına bir aşama oluşturan Barış Programı'nın yararlılığını gösteren bir kanıttır.

Sovyet-Amerikan ilişkilerinin iyileştirilmesi, uluslararası durumun ve Avrupada barışsever güçlerin mevzilerinin sağlamlaşmasına çok büyük bir katkıda bulundu. Bu alanda varılan sonuçlar, yeryüzünde oluşan yeni güçler dengesini yansıtarak, bir yandan öncelikle düğüm noktası değeriindeki kesimlerde barış savaşının aktif olarak geliştirilmesini öngören bu politikanın ne kadar doğru ve verimli olduğunu gösteriyor. Bir nükleer savaşı önleme konusunda SSCB ile ABD arasında imzalanan anlaşma tarihsel bir önem taşıyor. Silâhlanma yarışını sınırlandırma ve SSCB ile ABD arasında karşılıklı işbirliğini geliştirme perspektifleri yaratan diğer Sovyet-Amerikan anlaşmaları da uluslararası hayat üzerinde olumlu etkiler yapıyor. SSCB-ABD ilişkilerinde görülen dönümü bütün barışsever güçler takdirle karşılıyorlar. Bir yandan da, SSCB'nin barışçı politikasını kötücul iftiralarla karalamaya, «süper devletlerin» bir komplo hazırladıkları yollu yalanlarla halkları yanıltmaya ve bunun yanı sıra bir de azgın emperyalist gericiğin güçleriyle bağlaşmaya çalışan Çin'deki belirli politik çevrelerin ne gibi hedef güttükleri apaçık ortaya çıkıyor.

ASBP Merkez Komitesinin 14. Plenumu'nda, barışın güçlendirilmesi için hiç bir zaman son yıllardaki kadar çaba gösterilmemiş olduğu belirtildi. Barış içinde yanyana yaşama prensipleri, toplumsal düzenleri ayrı devletler arasında artık gitgide daha büyük ölçüde normal ilişkiler normu oluyor. ASBP VIII. Kongresinin kararları gereğince, ADC de bu dâvaya yapıcı bir katkıda bulunuyor. Biz, Avrupada gerginliğin azaltılması için, devletler arasındaki ilişkileri iyileştirme yolunda ve hele ADC-FAC ilişkilerinin Temelleri Antlaşması gereğince, onunla iyi komşuluğu, karşılıklı yarara dayalı işbirliğini geliştirme yolunda elimizden gelen çabayı esirgemiyoruz.

ASBP, barış içinde yanyana yaşama prensiplerini hayata geçirme mücadelesinin karmaşık ve devamlı bir süreç olduğu görüşünden hareket ediyor. Biz, Avrupada ve bütün dünyada barışı tehdit eden tehlikeleri görmezlikten gelmiyoruz ve uluslararası sınıf savaşı diyalektiğini gözönünde bulunduruyoruz. Sosyalist ülkelerin barış taarruzunun büyük başa-

rıları, emperyalist burjuvazinin saldırgan çevrelerinin, direnişten vazgeçtikleri anlamına gelmez. Onlar şimdi savunmaya geçmek zorunda bırakılmış fakat henüz yenilmemişlerdir. Bugün uluslararası gerginliğin azaltılmasına karşı çıkanlar, her şeyden önce silâh üretiminde ihtisaslaşmış tekeller, askersel sanayi kompleksi ve NATO orduları komuta heyeti temsilcileridir. Bunlara, tutumlarının ayıncı vasfını halk yığınlarını hiçe saymanın ve toplumsal ilerlemeye alabildiğine düşmanlığın belirlediği bütün faşist, neo-faşist ve otoriter liderleri de katmak gerekir. Barışçı beraberlik ruhunda belirli alan ve sınırlar içinde adımlar atmaya hazır bulunan ve bunun gerektirdiği üzere antlaşmalar imzalamış olan bazı Batı ülkeleri politik liderlerinin, bir yandan kendi sınıfsal durumları gereği olarak «soğuk harp» metotlarından ve kesin cepheleşme tutumundan büsbütün vazgeçmek niyetinde oldukları da bir gerçektir. Zaten, bazı Batı devletleri temsilcilerinin, Orta Avrupada silâhlı güçleri azaltma konusunda yapılmakta olan Viyana görüşmelerinde takındıkları tutum, gerginliği azaltmada daha ileri gidilmesine engel olma çabasından başka ne türlü değerlendirilebilir? Bu temsilciler sözü geçen önemli konuda şimdiye dek bütün ileri adımları kösteklediler. NATO Konseyi'nin bu yılın Mayısında yapılan Brüksel toplantısı bu hususta ciddi bir sinyal oldu.

Bu toplantıda yüksek görevli birçok politikacı, temelde saldırgan nice anti-sovyetik konuşmalar yaptılar. FAC'niñ bazı resmi kişilerinin Batı Berlin Dörtlü Anlaşması'nı suya düşürme, bozma denemeleri de Orta Avrupada durumun oturmasına yardım etmiyor. Bunun gibi, NATO'ca kabul edilen silâhlanma yarışını hızlandırma programı da barışı sağlamlaştırma isteklerine aykırı düşüyor.

Kapitalist dünyada emperyalist gericilik önemli mevizlere ve etkiye sahip olmaya devam ettikçe, silâhlanma yarışını boyuna sürdürdükçe, barış içinde yanyana yaşama adına imzalanmış olan antlaşmaları baltalama denemelerinin sonu gelmiyecek, dolayısıyla barış taraftarlarının daima uyanık bulunmaları ve yüksek bir etkenlik göstermeleri gereği de gündemden düşmiyecektir.

Avrupada sürekli barışın sağlanması bütün halkların çıkarlarına uygundur.-Bizim için barış, sosyalizm kuruluşunun zorunlu koşuludur. Barış da, gerginliğin azalması da, kapitalist ülkeler emekçilerinin demokratik özgürlükler ve sosyal istekler uğrındaki savaşımı için elverişli koşullar yaratmaktadır.

Emperyalizm, kaçınılmazlıkla gerilemek, savunma durumuna geçmek zorunda kaldı. Kapitalist ülkelerde emperyalist egemenlik kuruluşları derin bir bunalım geçiriyor. Proletaryanın, emekçilerin sınıfsal savaşımı, geniş halk yığınlarının demokrasi, sosyal adalet ve toplumsal ilerleme amaçlı mücadelesi gitgide daha büyük sonuçlar veriyor. Komünist ve

işçi partilerinin itibar ve etkileri artıyor. Partekizde faşist diktatörlüğün devrilmesi, Yunanistanda «kara albaylar» rejiminin ortadan kaldırılması kıtamızda demokratik ilerlemenin önemli aşamalarıdır. Anti-monopolist ve demokratik hareketin her başarısı, gerginliğin azaltılmasına düşman olanların yola getirilmesi uğrındaki uluslararası mücadeleye değerli bir katkı oluyor. Barışı sağlama mücadelesi ile sosyal ilerleme mücadelesi arasında sıkı bir bağ bulunuyor.

Avrupa komünist ve işçi partileri bir konferansa hazırlanıyorlar. Konferansın gündemi, bütün Avrupa halklarının istekleri uyarınca, barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda savaş olarak belirlenmiş bulunuyor. Konferans için yapılan hazırlık, politik hayatta etken olarak, kardeş partiler çevresinde fikir değiş tokuşunu ve politik tartışmayı canlandırıyor ve daha verimli hale getiriyor.

Komünist ve işçi partilerinin Karlovi-Vari toplantısı üzerinden sekiz yıl geçti. Bu dönem boyunca, komünistlerin ve bütün barışsever demokratik güçlerin ortak savaşında önemli sonuçlara ulaşıldı. Komünistler, savaş yürüttükleri her yerde, üstlendikleri yüksek ödevleri şerefle yerine getiriyorlar. İşçi sınıfının ve bütün emekçilerin öncüsü olarak, komünist partileri, bugün, gerginliğin azaltılmasına kalımlı bir karakter kazandırmayı ve bunun sosyal ilerlemeye yardım etmesini sağlamayı kendilerine düşen yüksek bir ödev sayıyorlar. Kendi halklarının haklı istekleri uğrunda savaş Avrupa ve tüm dünya halklarının istekleriyle birleştiriyorlar. Barış savaşını uğrunda geniş demokratik cepheyi durmadan genişletmek, politik yumuşamayı askersel yumuşama tedbirleriyle tamamlamak, yumuşama durumunu yeryüzünün bütün bölgelerine yaymak için ellerinden geleni yapıyorlar.

Potsdam Anlaşması'ndan otuz yıl sonra, bu anlaşmanın bütün içeriğini belirleyen fikir, Avrupada sağlam bir barış fikri, öneminden de, güncelliğinden de hiç bir şey yitirmedi. Fakat bu süreç içinde çok büyük değişiklikler oldu. Başlangıçta emperyalist gericilik kıtamızın politik gelişmesini gerilim, korku ve endişeler yoluna yöneltebildi. Bugün alabildiğine büyüyen sosyalizm ve demokrasi güçleri, sürekli ve sağlam barış fikrinin Avrupada devletler arasında ilişkilerde daima canlı bir gerçeklik haline gelmesini sağlamak için yeteri kadar maddi ve moral güce sahip bulunuyorlar.

«Sıfır artış» öneren ideoloji ve politika

Gi Pelaço

*FKP MK Ekonomi Şubesi yardımcı görevlisi,
ekonomik bilimler doktoru*

Teknokratik modeller ve pratik

1972 Nisanında Fransız Komünist Partisi Parlâmento Grubu'nun yaptığı bir basın toplantısında, FKP Genel Sekreteri Jarj Marşe, yarı gizli «Mansholt Plânı»nın altında yatan etmeni ortaya çıkardı. Bu toplantıdan bir süre önce, küçük ve orta çiftçi ocaklarının ortadan kaldırılmasını öngören plânıyla önlü Hollanda'lı politikacı S. Mansholt, Ortak Pazar'ın en yüksek basamağını oluşturan Avrupa Komisyonu'nun başkanı görevini yerine getirmeye başlamıştı. Mansholt ilgili devletlere yönelttiği memorandumunda, kapitalist memleketler hükümetlerinin artık «sağlam bir ekonomi yapılışı»nı sağlayabilecek durumda olmadıklarını ve «yeni bir bunalım için bütün koşulların ortada bulunduğu»nu belirtiyordu. Bu politikacıya göre, en büyük tehlike nüfus fazlasından ve haddinden fazla kişisel tüketimden geliyordu. Yine ona göre, bugünkü durumdan kurtulmanın biricik çaresi, üretim artışının sıfıra eşit olacağı, tüketimin de bir yere kadar azaltılacağı bir «ekolojik denge»ye ulaşılmasını amaçlayan titiz bir Maltüs'çü politikanın uygulanmasıydı. Ve bu politikayı gerçekleştirme aracı da Batı Avrupa topluluğu olacaktı.

Mansholt raporunun tezleri, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü görevlilerinden olan ve ekspanensiyal ⁽¹⁾ nüfus artışının sonuçlarını incelemekle, sanayi üretimiyle, yiyecek maddeleri ve hammadde tüketimi ve dünyada doğal çevre kirlenmesiyle uğraşan bilginlerin çalışmasına dayanıyordu. Gezegenimizde daha ziyade ekspanensiyal artış özellikleri dolayısıyla, Amerikan bilginlerinin düşündükleri modeller, enerji kaynakları tüketiminde artıştan ve doğal çevre kirlenmesinden ileri gelen âni bir bunalımın (tarihsel ölçülerde) başladığını gösteriyordu. D. Meadows ve arkadaşları şöyle diyorlardı: «Şimdiki sistemde köklü değişimler olmayacağı koşulundan hareket edersek, nüfus ve üretim en geç gelecek yüzyılda kaçınılmazlıkla artmaz olacak» ⁽²⁾, insanlık 2100 yılına doğru

(1) Ayırıcı vasfı, tespit edilen bir süre içinde belirli büyüklükte daimi artış temposu olan (genellikle yüzde olarak ifade edilir) süreç. Ekspanensiyal artışın tipik özellikleri: a) Çok çabuk olarak büyük nicelikler doğurma yeteneği; b) artış sınırlarının (eğer böylesi belirlirse) aniden belirmesi. – Not. red.

(2) D. Meadows and others. The Limits to Growth. N. Y., 1972, p. 126.

felâketin eşîğine varacaktır. Bundan kaçınabilmek için, onlara göre, demografik ve endüstriyel artış sistemi değiştirilmeli, tüketim artışı durdurulmalı veya hiç değilse ayarlanmalıdır.

Amerikan bilginlerinin modelleri ve tahminleri hararetle tartışmalara konu oldu. Birçok uzman, haklı olarak, ekponensiyal artışın matematik yasallıklarını, üretim, nüfus ve doğal kaynaklar tüketimi artışının reel dinamizmiyle bir tutmanın temelden yoksun olduğunu, istatistik veriler ve enformasyon seçiminin kasıtlı olduğunu, sosyal-politik koşulların bütünü hafife alındığını, önemsenmediğini vb. belirttiler.³ Diğer bazıları büyük miktarda hammadde yedeklerinden, bilim ve tekniğin gelişmesiyle açılmakta olan perspektiflerden söz ediyorlardı (3).

Fakat, uzmanlar arasında, D. Meadows'un hammadde rezervleri ve bunların tükenme hızı hakkında verdiği somut değer hükümlerinin ne derece temellendirilmiş veya temelden yoksun olduğu, kullandığı matematik cihazın üretim ve tüketimin gelişmesindeki eğilimleri saptamaya elverişli olup olmadığı konusunda yapılagelen tartışmaları bir yana bırakacak olursak, her şeyden önce şunu belirtmeliyiz: Amerikan araştırmacılarının çıkardıkları sonuçlar kapitalist ülkeler ve özellikle Fransa kamuoyu üzerinde güçlü bir etki yapmıştır.

Sözünü geçirmekte olan gerici basın ,Massaçusets Teknoloji Enstitüsü araştırmacılarının çalışmalarını geniş ölçüde propaganda ediyordu. Gerici basın, bu çalışmalarda geliştirilen teknokratik fikirleri, Maltüs'cü yargıları geliştirme vesilesi olarak kullanıyordu. Bu yargıları da, özel çıkarıcılığın hümanizme aykırı mantığıyla hareket eden ve bunun için ekonomik gelişmeyi toplumun refahı hizmetine, onun topyekûn ilerlemesi hizmetine koştuktan âciz olanlar öteden beri daima haklı çıkarıyorlardı. «Artışın sonu» adlı kitabın yargıları, henüz ciddi bir görüşme konusu yapılmadan önce, emekçilerin en önemli sosyal isteklerine karşı yöneltilen politik, sosyal ve ekonomik çıkışları ideolojik bakımdan haklı göstermekte dayanak olarak kullanılıyordu.

Böylelikle, Amerikan bilginlerinin çalışmaları ve özellikle Mansholt'un raporu etrafındaki tartışma, uzmanlar arasında bir çekişme çerçevesinin çok ötesine vardı. D. Meadows'un «tümel dünya modeli»ne benzer teknokratik hipotezler, burjuva ideologları tarafından dört elle tutularak ve somutlaştırılarak, Fransa'da ve diğer kapitalist ülkelerde, öncelikle Batı Avrupa ülkelerinde uygulanmakta olan hükümet politikası üzerinde güçlü etkiler yaptı. Fransız hükümeti, harıl harıl propaganda edilen ekonomik gelişme tempolarını yavaşlatma fikirlerini, kendi «sıkı tasarruf rejimi» politikasını haklı göstermek için dayanak olarak kullanmaya çalıştı. Aşırı

(3) Bak: The Limits to Growth Controversy. «Futures». Special Issue, v. 5, nn. 1-2, 1973; Models of Doom. A Critique of the Limits to Growth. N. Y., 1973.

solculara ve ütopyacılar gelince, onlar da, güya tüketim toplumuna karşı mücadele adına, doğal çevreyi koruma ve doğaya dönüş adına hareket ederek, «sıfır artış» yandaşı olanlara katılıverdiler.

Bütün bu söylediklerimiz açıkça gösteriyor ki, partimizin bu konuda yaptığı açığa vurma işi, 1972 referandum-plebisit'i ⁽⁴⁾ öncesinde bir seçimönu aksiyonu değildi. Kapitalist memleketlerdeki bunalımın gerçek suçlularının maskelerinin indirilmesi ve bu bunalımdan çıkış yollarının gösterilmesi gerekiyordu. O zamanki Avrupa Komisyonu Başkanı'nın yarı-gizli belgesini bütün halka duyurmakla, Jorj Marşe, Fransız ulusuna partimiz adına şu uyarıda bulundu: «Biz, halkımızın birkaç yıl sonra yeniden, 1972 yılında bay Mansholt ve Pompidu'nun tekeller Avrupasını reddetmekte komünistler haklıymışlar' demesini istemiyoruz.» ⁽⁵⁾ Bu yalın uyarıyı «L'Hümanite» gazetesi de yayımladı. Gazete 5 Nisan 1972 sayısında şunları yazdı: «Açığa vuruyoruz: «On'lar» Avrupasını yaratmanın Pompidu tarafından halktan gizlenen «perspektifler»i şunlardır: Ekonomik gelişmeyi durdurmak, yaşama düzeyini alçaltmak, ulusal egemenliği sınırlamak ...»

Olaylar, komünistlerin yaptığı bu uyarının doğruluğunu gösterdi. Mansholt plânının açığa vurulmasını ve bundan sonra partimizin geliştirdiği açıklama kampanyasını hatırlatmanın bu bakımdan da önemi vardır. «Aşırı» ekonomik gelişmenin sonuçlarıyla mücadele ve «tüketim toplumu»-nun artıklarının reddi bahanesiyle emekçilerin yaşama düzeyine hücum politikası uygulanıyor ve güçlendiriliyor. Bu politikayı «sıkı tasarruf» rejimi bütçesi ve diğer «anti-enflasyonist» tedbirler simgeledi. Bu politika, Pompidu'nun ölümünden sonra cumhurbaşkanlığı seçimleriyle ilgili demagoji kampanyalarının eşliğinde yürütüldü.

Bu yıkım politikasının bazı pratik sonuçları bugün artık apaçık ortadadır. Devlet İstatistik ve Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü, Fransa'da bütün sanayi kollarında üretim artışının bir yere kadar yavaşlatıldığını tespit etmiş bulunuyor. Yaşama düzeyi düşüyor. 1973 Nisanından 1974 Nisanına kadar, taşrada yaşayan 5 çocuklu bir ailenin satınalma gücü % 3,5, Paris bölgesinde yaşayan yine böyle bir ailenin satınalma gücü % 4,3, Paris çevresinde üç yılı aşkın bir süredir yaşamakta olan 2 çocuklu bir ailenin satınalma gücü de % 3,8 oranında azaldı.

Ulusal egemenliğin öneminin küçümsenmesine gelince, buna tanıklık eden olaylar ve kanıtlar (gerek döviz alanı politikasında, köy ekonomisi politikasında, gerekse enerji veya savunma sorunlarında) durmadan çoğalıyor. Bu olgular artık «ulusal menfaatlerin satıldığı»ndan söz etmeyi bile haklı gösterecek kadar büyük ölçüler alıyor.

(4) Ortak Pazar'ın bileşimini genişletme sorununun çözümü için yapılan referandum sözkonusu. Not. red.

(5) «L'Hümanité», 5 avril 1972.

İki yıl kadar önce, hükümet, gelecek 11 yıl içinde sanayi üretimi hacmini iki katına çıkarmayı vaadetti. O zaman Maliye Bakanı olan Giscard d'Estaing, ekonomik gelişmeyi teşvik politikasının en hararetleli yandaşlarından biriydi ve sanayi üretiminde yıllık ortalama artış hızının en az % 6,5 olmasını istiyordu. Bugünse, Cumhurbaşkanı Giscard d'Estaing «dizginsiz gelişme»ye karşı çıkıyor ve Fransız toplumunun geçirmekte olduğu bunalımın suçunu buna yüklüyor.

Gerçekte, bunalımın nedenleri, sanayi üretiminin gelişmesinde değil, bu gelişmenin hükümetçe teşvik edilen tekelci tipten almasında gizleniyor. Tekellerce güdülen «gelişme politikası», iç yığınsal tüketimin genişletilmesine ve halkın yaşama düzeyinin yükseltilmesine dayalı değildi. Tersine, bu politika tekelci sermaye yatırımlarını teşvike ve ihracatı genişletmeye yönelikti. İşte bir kanıt: 1965 yılından 1972'ye kadar Fransız aileleri toplamı içinde ücretli işçi aileleri oranı % 54,3'ten % 58,8'e çıktığı halde, bunların ulusal gelir içindeki payı % 62,6'dan % 61,2'ye düştü. Monopolist gelişme emekçilerin aşırı sömürülmesine, tekellilik dışındaki bütün tabakaların ezilmesine, gelişme halindeki ülkelerin talan edilmesine, ulusal servetlerin israfına dayanıyordu.

İşte dünya kapitalist sistemi genel ekonomik yasallıklarının eylemiyle uygun adım giderek büyük tekellere çıkar sağlayan bu politika Fransız toplumunda derin bir bunalım doğurdu. Bunalımın bugünkü ölçüleri içinde, büyük sermaye tarafından eyleme geçirilen mekanizmler, artık ulaşılmak istenen ve kendi varlıklarının nedeni olan hedefleri de şüpheye düşürecek kadar bozulmuş, lâçka olmuş bulunuyor.

Gerçekten de, büyük tekeller tarafından yığılan sermaye a kadar büyüktür ki, bunda belirli düzey normunun karunabilmesi için kazanç toplamının da önemli derecede artırılması gerekiyor. Ama bu sürgit böyle gitmez. Emekçilerin sömürülmesiyle oluşan artık-değer, şimdi, tüm sermayeler yığınının verimliliğini sağlamaya yeterli olamıyacak düzeyde kalıyor. Bir başka deyişle, sermayenin verimliliğini artırma alanında tekellerin hissettiği güçlükler, tekellerin kendisinden doğan çelişkilerden ileri geliyor. Bundan ötürü, kapitalist tekeller, kazancı artırma özeniyle, enflasyona, fiyatları yükseltmeye, emekçilerin satınalma gücünü zoramaya, küçük mülk sahiplerini soymaya başvuruyorlar. Fakat bugün enflasyon uluslararası kapitalist döviz sistemini darmadağın edecek kadar büyük ölçüler alıyor. Ve bu durum bir yandan da parasal spekülasyonlar için elverişli koşullar yaratıyor.

İç tüketimin zararına mal ve sermaye ihracına üstünlük verilmesi, Fransız ekonomisinin dayanıksızlığını artırıyor. Gerçekten de, çeşitli sanayi kol- ları ve bölgeleri arasındaki oransızlıklar büyüyor. Dengesi artık zaten

altüst olan iç ticaret çok daha kararsız bir durumda bulunuyor ve bu durum ilkönce Ortak Pazar ülkeleri ve özellikle FAC hesabına gitgide şiddetleniyor. Büyük yabancı firmaların denetimi altına giren Fransız kuruluşları, aynı zamanda dış dünyaya dönük olan Fransız kumpanyaları, şimdi kapitalist devletler arasındaki ticaret ilişkileri alanında oluşan sarsıntıların etkisine doğrudan doğruya açık durumdadırlar. Memlekette ticaret ve döviz kaosunun sonuçları kuvvetle hissediliyor.

Bu tabloyu, bir an için, enerji politikasına (bazı maden ocaklarının kapatılması), tarım politikasına (küçük ve orta çiftçilerin ortadan kaldırılması), sanayi politikasına (nice zanaatların ölüp gitmesi, küçük ve orta kuruluşların iflâs etmesi), şehirleşme ve bayındırlık işlerine, eğitim ve mesleki öğretim alanına, bilimsel araştırmalara da bir göz atarak tamamlayabiliriz.

Hükümet «ılımlı gelişme» politikası üzerinde çabaları yoğunlaştırmakla, şimdiye kadarki büyük tekeli sermaye çıkarlarını savunma politik hattını zerrece değiştirmedikten başka, bu hattı bundan böyle de sürdürmek niyetinde olduğunu gösteriyor. Şimdiki Maliye Bakanı, enflasyonun suçunu özel sermaye yatırımlarına yüklerken, gerçekte küçük ve orta kuruluşlara hücum ediyor ve büyük kuruluşları koruyor. Bunu, Pompidu tarafından, ölümünden bir süre önce sunulan ve şimdiki politikayla doğrudan doğruya ilgili olan raporun hükümleri de doğrulamaktadır.

Bu rapor, ödeme dengesi açığının yakın gelecekte azaltılması amacıyla, yabancı ülkelerdeki Fransız sermaye yatırımlarına destek olunmasını, Fransa'da yabancı sermaye yatırımlarının teşvik edilmesini ve Fransız tekeli gruplarının ikincil saydıkları, örneğin besin sanayii ve köy ekonomisi gibi kollarla sermaye yatırımlarının şimdiki düzeyde tutulmasını salık veriyor. Besbelli ki, böylece, diğer kuruluşların zararına olarak, büyük ihracat firmalarına meydan açılmak isteniyor.

«Sıfır artış» görüşünden esinlenen ve Giscard d'Estaing tarafından da tutulan «ılımlı gelişme», son çözümde, Cumhurbaşkanı'nın reddettiği «dizginsiz gelişme»nin hizmet ettiği çıkarlara hizmet edecektir.

FKP'nin XIX. ve XX. Kongrelerinde de belirtildiği üzere, 1960 yılları ikinci yarısından beri, Fransada, aynı zamanda öteki gelişmiş kapitalist ülkelerde, tekeller ve tekeli devletler politikasında bir yeni aşama başladı. Bu aşamanın ana çizgilerini şöyle sıralayabiliriz:

– Sanayi ve bankaların yalnız ulusal çapta değil, uluslararası çapta da hızla yoğunlaştırılması. 1966–1971 yıllarında büyük tekel birlikleri Fransada bugün var oldukları biçimi almışlardı. Büyük firmalar ulusal çerçeveleri aşıyor, uluslararası firma boyutları alıyor ve eylemlerini öncelikle dış dünyaya yöneltiyorlar. 1973 yılında büyük sanayi ve banka birlikleri arasında yapılan uluslararası anlaşmalar sayısı epeyce artmış bulunuyor;

– Devletin ekonomiye müdahalesinin (bütçe veya devlet finans ve sanayi sektörü yolundan çok, büyük özel kapitalist kuruluşları doğrudan doğruya destekleme yoluyla müdahale) artması. Devlet müdahalesinin artmasının yanısıra, bütün ulusal ve devletsel ödenek ve olanaklar, örneğin her şeyden önce büyük tekellerin işine gelen toplumsal kullanım yapıları (yollar açma, limanları genişletme vb. gibi) kuruculuğunun finansmanı için, süratle eritiliyordu;

– Yabancı sermaye yatırımlarının teşvik edilmesi. Fransız sanayiinin sürümünün dörtte birinden çoğu ve sermaye yatırımının beşte birinden fazlası, yabancı sermayenin, öncelikle Amerikan ve Alman sermayesinin kontrolü altındaki kuruluşlar tarafından gerçekleştiriliyor;

– Fransız dış politikasının, diğer emperyalist devletlerle, hele ABD ve FAC'yle ilişkileri, bir yandan da ulus-üstü emperyalist entegrasyonu geliştirme, döviz ve ticaret politikasını uyumlaştırma yoluyla güçlendirmeye ve daha sıkı bir işbirliği sağlamaya yöneltmesi;

– Emekçilerin kapitalist sistem içinde «entegrasyon»unu (yönetime ve kazanca sözde katılma yoluyla ve toplu sözleşmeler vb. yardımıyla) hedef tutan bir sosyal politika, aynı zamanda ileride de iş ücretleri ve eğitim, sağlık, bilimsel araştırma, şehircilik toplumsal harcamaları üzerinde devlet eliyle baskı yapılmasına açık olabilecek bir politika izlenmesi ...

Giscard d'Estaing hükümeti, demagajik hilelere başvurarak, eski politikanın bütün olumsuz yanlarını daha da şiddetlendiriyor ve son haddine varıyor. Bu cümleden olarak, büyük tekелci birliklerin yayılışına açıktan açığa üstünlük tanıyor; ekonomik yapılaşların sözde sağlamlaştırılması bahanesi altında küçük ve orta kuruluşlara (giderek henüz uluslararası nitelik almamış olan büyük kuruluşlara) karşı hücumları artırıyor; bütün bunlar ihracatı teşvik için, yabancı memleketlerde Fransız tekellerinin durumlarını sağlamlaştırmalarını kolaylaştırmak için yapıyor. Böylelikle, tüm ulusal eylem, gitgide kozmopolit bir nitelik kazanan dev finans gruplarının çıkarlarına bağlanıyor ve bu çıkarlara kurban ediliyor.

Bu politika emekçilere yeni yoksunluklar getiriyor. Ve Fransız işçilerinin, ayrıca göçmen işçilerin, bütün ücretli işçilerin sömürülmesinin şiddetlenmesinde, işsizliğin artmasında, istihdam güvenliğinin giderek azalmasında, halk tüketimine, öncelikle işçilerin, aynı zamanda mühendis-teknisyen kadroların ve orta tabakaların tüketimine karşı girişilen hücumlarda, köylülerin satınalma gücünün azalmasında, gerçek toplumsal gereksemeler için verilen kredilerin kısıtlanmasında ifadesini buluyor.

FKP XXI. Kongresinin kararında şöyle deniliyor: «Giscard d'Estaing hükümeti uluslararası plânda Fransanın bağımsızlığı için tehlikeli ve zamanın ruhuna ters düşen bir yönelimin belirlediği mezvilerde yer alıyor.» (6) Bu hükümet, Fransanın «Tröstler Avrupası» içinde entegrasyonu sürecini zorluyor, Atlantik Bloku ile yeni yaklaşma ve Paris-Bonn mihverini

güçlendirme yolları arıyor, uluslararası gerginliğin azaltılması sürecini yavaşlatma denemelerinde bulunuyor ve silâh ticaretine yatkınlık gösteriyor.

Tekeller bugün kapitalist ülkelerde yalnız emekçilerin değil, tekeldi ol-
mayan bütün tabakaların günden güne büyüyen gruplarının artan dire-
nişiyle karşılaşılıyorlar. Gelişme halindeki ülkeler, özellikle hammadde
üreten ve ekonomik bağımsızlığa can atan ülkeler de tekellere karşı-
koyuyorlar.

Hükümet ve en önemli ekonomi kesimlerinde egemen uluslararası te-
kelci birlikler, bunalımdan çıkma çabasıyla, çağdaş kapitalist dünyanın
problemlerini, tekeldi grupların egemenliğini güçlendirme yoluyla çözmek
istiyorlar. Bu politika, çelişkileri daha da keskinleştiriyor ve ulusal çıkar-
lara büsbütün ters düşüyor.

Yeni Maltüs'çülük çokuluslu kumpanyaların hizmetinde

Bugün, nice ayrıcalıkları olan bir avuç zengin dışında, bütün toplum-
sal tabakaları ve sınıfları kapsayan derin bir bunalımın varolduğunu ve
memleketin ekonomik ve toplumsal hayatının bütün alanlarına yayıl-
dığını hükümet inkâr edemiyor. Bunalımın diğer kapitalist ülkelerde de
derinleştiği görülüyor.

Kapitalist sistemin bunalımının keskinleşmesi, Fransada 13 milyon kişi-
nin (seçmenlerin % 49'undan çoğu) üç sol parti tarafından hazırlanan
ortak hükümet programına oy verdikleri cumhurbaşkanlığı seçimlerinin
sonuçları, tümüyle; tekellerin egemenliğini tehdit ediyor. Bunun için,
hükümet, bunalımın gerçek nedenlerini gizlemeye, bunları daha çok yurt-
taşın anlamasına olanak vermemeye, tekeldi olmiyan çeşitli tabaka ve
sınıfların birleşmesine engel olmaya çalışıyor. Bu maksatla, radyo ve
televizyon gibi, ulusal ve yersel basın gibi, özel kadın ve gençlik yayınları
gibi güçlü araçlar işe koşuluyor. Hükümet, örneğin yakın geçmişte Ya-
şamsal Koşullar Sorunları Bakanlığı adı altında yeniden örgütlenen Do-
ğal Çevre Sorunları Bakanlığı gibi, kamuoyunu yanıltmağa görevli ku-
rumlar meydana getiriyor. Bunalım bütün kapitalist ülkeleri sardığı için,
ideolojik kampanya yalnız bu ülkelerde değil, aynı zamanda Avrupa
Konseyi, NATO, OECD ve giderek BMT gibi uluslararası örgütlerde de
yürütülüyor.

İdeolojik kışkırtı bu kampanyaların biricik amacı değildir. Bu kampan-
yalara yeni uluslararası gerçeklik de yansıyor ve bu da devletin, «devlet-
üstü» kurumların, tekeller egemenliğini sürdürebilmek üzere işe karışma-

(⁶) «l'Hümanité», 31 octobre 1974.

larını gerektiriyor. Bunun böyle olduğunu, 1974 Ağustosunda Bükreş'te yapılan Dünya Ahali Sorunları Konferansı'nın çalışmaları da doğruladı. Bizce büyük bir önemi olan bu konferansta, Birleşmiş Milletler Örgütü tarafından hazırlanan açılış raporunun içerdiği Maltüs'çü fikirler şiddetle eleştirildi ve son çözümde sosyalist ülkelerle az gelişmiş ülkeler temsilcilerinin, aynı zamanda kilise ilericî temsilcilerinin ortak çabalarıyla reddedildi.

Tekelci burjuvazinin işlediği ideolojik temaların ayırmedici özelliği, bunların kısa ömürlülüğü, usaaykırılığı ve giderek bilmesinlerciliğidir. 1968 Mayısındaki büyük halk aksiyonlarından hemen sonra, hükümet sözcülerinin söylevlerinin leitmotiv'i hep «uygarlık bunalımı», «mânevi bunalım»dı. Sorumluluk aileye, eğitimcilere ve artık ahlâksızlaştığını söyledikleri gençliğe yükleniyordu. Şimdi de, hükümet, fiyat artışlarının ve enflasyonun sorumluluğunu, NATO'cu politikasını görünüşte bir anti-amerikanizmle gizlemeye çalışarak, diğer kapitalist ülkelere yüklemek istiyor. Ve işsizliğin artması, enerji kaynakları yetersizliğiyle ilişkili güçlüklerin büyümesi konusunda da buna benzer bir tutum içinde görülüyor. Bu kampanya da, suç, göçmen işçilerin ve Arap ülkelerinin sırtına yüklemeyi amaçlıyor.

Büyük burjuvazinin ideologları, uzun zaman, sosyal ilerlemenin otomatik olarak teknik ilerleme ve üretim artışından doğduğunu savlıyorlardı. Ama'düne kadar Lokman Hekim ilâcı gibi her derde deva saydıkları bu teknik ilerleme ve üretim artışını bugün bütün felâketlerin nedeni olarak gösteriyorlar. Emek verimliliğinin yükseltilmesini öneren düne kadarki havariler, kapitalist verimliliğin savaşçıları bugün artık ekonomik gelişmenin düşmanı kesiliyorlar.

Son aylarda yeni ideolojik klişeler belirdi. Hükümet yakın geçmişte pek diline doladığı «Biz doğal çevreyi durmadan kirletiyoruz!» sloganından sonra, «israf»la savaşa başladı. «İsraf»tan, haddinden fazla iyi yaşadıklarını savladığı emekçileri suçlu tutuyor. Şu da var ki, resmi çevrelerin bu fikirleri, «tüketim toplumu»nu reddeden ve ilkel doğaya değilse bile, hiç olmazsa ortaçağ «küçük çiftçilik»ine, ev zanaatlarına dönüşü düşleyip ögen solcuların hayalleriyle iyice uyumlaşıyor.

«Sıfır artış» teorisinin ve «Mansholt Plânı»nın sosyal anlam şifresini çözecek olursak, ekonomik gelişmede fiziksel-doğasal kesin sınırlamalara ilişkin düşüncelerin ardında, sınıfsal uzlaşmaz zıtlıkları ekolojik problemler içinde eritme ve yeni sosyal manevra metotlarının yardımıyla tekelci kapitalizmi koruma ve güçlendirme çabalarının gizlendiğini kolayca görebiliriz.

FKP'nin XXI. Kongresi, büyük burjuvazinin bu manevralarını, bunalımın gerçek nedenlerini ve iç niteliğini gizleme yeltenişlerini şiddetle eleştirdi; bunun, yığınların gereksinmelerine çare bulma yeteneğinden yokşun oldu-

ğu ortaya çıkan sistemin bunalımı olduğunu apaçık gösterdi. Halkın ürettiği zenginlikler finans oligarşisi tarafından benimseniyor ve çarçur ediliyor. Şehir ve köydeki kafa ve kol emekçileri, günden güne daha çok üretiyorlar, amma yaşamları günden güne daha da kötüleşiyor. Bu emekçiler, işlerin yönetimine hertürlü gerçek katılımdan uzak tutuluyorlar. Sözkonusu olan bir dünya bunalımı değildir. Zira sosyalist ülkeler kesiminde enflasyon yoktur, bu ülkelerde başdöndürücü fiyat artışları, işsizlik ve yarın güvensizliği görülmez. Sosyalist ülkeler, yeni, sosyalist sistemin, istikrarlı bir ekonomik kalkınmayı, sosyal ve kültürel ilerlemeyi, halk yığınlarının rolünü ve girişimini artırmayı garantileme yeteneğini ortaya koyuyor, ispatlıyorlar.

Bunalıma ancak demokratik ve anti-monopolist bir politika son verebilir. Partimiz «ya hep, ya hiç» sloganında direnmiyor. Bunun için de emekçilerin ve memleketin menfaatlerine cevap veren birçok ertelenmez tedbir, karşılıklı olarak bağlı tedbirler öneriyor. Bu tedbirler enflasyonun felâkete eşit sonuçlarına karşı yöneltmiştir. Bunlar doğal servetletimizin korunmasını öngörmektedir. Ve her biri, bunalımdan sorumlu olan ve bunalımdan çıkar sağlayanlara karşıdır.

Partimiz, bu tedbirlerin bir an önce alınmasını önerirken, bunalımın giderilmesi olanaksız bir felâket olmadığını, derhal mücadeleye girişilmesi gerektiğini ve işbaşındakilerin yanlış adımlar atmaktan bir yere kadar alakanabileceğini belirtiyor. FKP XXI. Kongresinin kapanış konuşmasında J. Marşé'nin dediği gibi, emekçiler ve halk çoğunluğu hiç de sorumlu olmadıkları bunalımın ceremesini çekecek değildirler. Onlar, Giscard d'Estaing hükümetinin «sıkı tasarruf» politikasını başarısızlığa uğratabilirler.

Fransız komünistleri ütopyacı ve gerici «sıfır artış» tezini silkip atarak, Fransa'nın güçlü bir ekonomik ve teknik potansiyele sahip olduğunu, insanların emeğinin kolaylaştırılması, maddi ve mânevi gereksinmelerinin giderilmesi için bilimsel-teknik devrimin açtığı büyük olanakları kullanabilecek durumda güçler ve araçlar bulunduğunu belirtiyorlar. Kültürde ve bilimde Maltüs'çülük, hem tüm memleketin, hem de tek tek her yurttaşın gelişmesini köstekliyor. Fransada, bugünkü politik durum ve koşullar içinde, enflasyonun durdurulması, ödeme dengesi açığının kapatılması, yurttaşların yaşama ve istihdam düzeyinin korunması için bir an önce yeni etkin tedbirler alınması gerekliliğini kabul ettirebilecek güçler vardır. Bunalımdan ancak bir tek yolla çıkılabilir. Bu yol, tekellerin egemenliğine karşı yönelik köklü demokratik reformlar yoludur. Sol partiler ortak programının ileri sürdüğü politika budur. FKP'nin olağanüstü XXI. Kongresinde açıkça belirtildiği gibi, komünistler bu yolda sosyalizm için savaşımın geniş perspektifini görüyorlar.

Yeni dünyanın üniversite öğrencisi

Dergimiz Yazı Kurulu'nda, kendi ülkelerinde gençlik konulu yazılarıyla tanınan Budapeşte Politeknik Enstitüsü öğretim üyelerinden György Murai'nin, «Tribuna Ludu» ve «Komsomolskaya Pravda» gazetelerinden Jerzy Krasnievski ve Inna Rudenka gibi gazetecilerin katıldıkları bir toplu görüşme yapıldı. Gençlik sorunları uzamanları olan bu öğretim üyesi ve gazeteciler sosyalist ülkeler üniversite öğrencilerinin sosyal çehrelerini oluşturan ana çizgileri belirlemeye çalıştılar.

Sosyal önemi olan kişilik

G. Murai. Bir sosyalist ülke üniversite öğrencisinin portresini çizmeye girişmeden önce, bu portrenin arkasında neyin gizlendiğini açıklamalıyız. Çünkü toplumsal düzenin kendisi ve bununla bağlı yüksek öğrenimin sınıfsal yönelimi üniversite öğrencisinin tipini de oluşturuyor.

J. Krasnievski. Polonya yüksek okullarında öğrencilerin % 30'u işçi çocukları, % 14'ü köylü çocuklarıdır. Fransada ise (geçenlerde oradaydım), üniversite öğrencilerinin yalnız % 8'i işçi ve köylü kökenlidir. Sorun, yüksek öğrenimin bizde parasız olmasından ve Fransada herkesin olanaklarının buna yeterli olmayışından ibaret değildir. Polonyada genel öğrenim okuluna devam eden her öğrenci, ayıksız, diğer bütün öğrenim kademelerinden geçme hakkına ve pratik olanağına sahiptir. Fransadaysa, bitirenlerin yüksek okullara girme hakkından yoksun olduğu okullar vardır. Bu gibi okullarda daha çok düşük gelirli ailelerin çocukları öğrenim görmektedir.

G. Murai. Sosyalizme kadarki Macaristanda da işçi ve köylü çocukları için öğretim sistemi aynı prensipe dayanıyordu.

J. Krasnievski. Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Örgütü'nün hesaplarına göre, İsviçre'de «yüksek sosyete»den bir genç, aşağı sosyal katlardan olan akranlarına kıyasla, üniversiteye girme bakımından 23 defa daha büyük şansa sahiptir. Bu ayrım İsveç'te 26, Fransa'da 30, İtalya'da 34, Hollanda'da 45 ve FAC'de 48 defayı buluyor. FKP Genel Sekreteri J. Marş'e'nin deyimiyle, bu «sosyal ayrışma», burjuva okulunun tüm yapılış ve mekanizmalarının mesleki yönelimi sosyal yönelimle kolayca değiştiremesinden ileri geliyor. Bunun tersine, sosyalizmde yüksek vasıflı uzmanlar bütün sosyal zümrelerden çıkarak yetişiyor.

İ. Rudenko. Bizde yüksek öğrenim okulları sosyal yapılarıyla toplu-

mun tamamıyla uygunlaştıkları ideal eşitliğin bulunmadığını söyleyebiliriz. Şehir ile köy arasında (dolayısıyla şehir okulu ile köy okulu arasında), tek tek aileler arasında maddi ve kültürel düzey bakımından hâlâ ayrımlar vardır ve bunların kısa bir süre içinde giderilmesi olanaksızdır. Bu yüzden, giriş sınavlarında, eşit yeteneklilerin yarışmasında, köy okulunu bitirmiş olan öğrenci, büyük şehir okulundan çıkan öğrenciye kıyasla daha az bilgi ve başarı gösterebilir. Bu problem, ancak şehir ile köy arasında, kafa ve kol emeği arasında esaslı ayrımların bulunmayacağı komünist toplumda kesinlikle çözülebilir. Önemli olan şudur ki, bu konuda, sosyalizm, gelişmiş kapitalizmden çok daha yüksek düzeydedir. Bizim yüksek okullarımızda işçi ve köylü çocuklarının payı birkaç kat daha büyüktür. Kalanları da burjuvazinin değil, emekçi aydınların çocuklarıdır. Diğer bir ilkesel ayrım da bu probleme devletin yaklaşım tarzıdır. Sorun, devletin, yüksek öğrenim yapma olanağındaki ayrımı sonsuz olarak sürdüreceğini, yoksa bu ayrımı büsbütün ortadan kaldırmaya mı çalıştığı sorunudur. Bizim yüksek öğrenim davamızda öğrenimin parasız oluşu ve burs sistemi çoktandır demokratizmi sağlamaktadır. Buna karşın, devlet, üniversitelere giriş olanaklarındaki ayrımı gidermek üzere yeni yeni tedbirler almaktadır. Bu cümleden olarak, işçiler, köylüler ve ordudan yeni salıverilmiş erler için hazırlık kursları düzenlenmekte, bu kendine özgü «sıfır kurs»u bitirenler yüksek öğrenim okuluna girmede üstünlük kazanmaktadırlar.

J. Krasnievski. Birkaç yıl önce, Polonyada, yüksek okullara giriş için yeni kurallar kabul edildi. Bu kurallar gereğince, orta öğrenim okulunu aynı derecede başarıyla bitirenler arasında yüksek okula girişte işçi ve köylü çocuklarına öncelik tanınıyor. Giriş sınavını zayıf başarıyla kazananlara köken durumu hiç bir üstünlük kazandırmıyor. Böylece, devlet bilgi ve başarı sisteminden vazgeçmiyor, fakat işin sosyal yanını da gözönünde bulunduruyor.

G. Murai. Bizde, yüksek öğrenim okullarında, işçi ve köylü ailelerinin kabiliyetli çocukları için (ki bunlar okulları tarafından yüksek okula aday gösteriliyor) hazırlık kursları örgütlenmiş bulunuyor. Macaristan Komünist Gençlik Birliği'nin, uzak köylerden kabiliyetli çocukları giriş sınavlarına hazırlayan yaz kampları da yaygın bir pratiktir. Macaristanda bugünkü aydınların çoğu bölümü düne kadarki işçiler ve köylülerdir, yada bunların çocuklarıdır.

J. Krasnievski. Şüphe yok ki, sosyalist ülkenin üniversite öğrencileri köken bakımından halkın canı ve kanıdır, onun bağrından çıkmışlardır. Fakat insanın bilinci yalnız kökeniyle belirlenmez. Onun eylemsel durumu, eğitimi de önemlidir. Bugün gençler ne gibi ödevlerle karşı karşıyadırlar? PBİP MK'ne bağlı Toplumsal Bilimler Yüksek Okulu sosyologları memleketin birçok yüksek okulları öğrencilerine bu soruyu sordular. Anketin sonucu ekonomik problemlerin ön plânda geldiğini gösterdi. Anket

cevap verenlerin % 40'ı her şeyden önce bu problemleri saydılar. Bunların hemen hemen üçte biri, birinci ödevin, Polonyayı ekonomik bakımdan gelişmiş başlıca ülkeler düzeyine ulaştırmak olduğuna işaret ettiler. Her beş kişiden biri de, aynen aralarından birinin deyişiyle «başkalarının emeğinin nimetlerini pasifçe tüketenlere yer bırakmamak için», kalifikasyonu, emek verimliliğini ve buluşçuluğu teşvik edebilecek düzeyde bir emek ücretine ulaşılması sorununa en önemli ödevler arasında yer verdi. Anket sorusuna cevap veren Katovitse üniversite öğrencilerinin % 91'inin çağdaş sosyal-politik problemlere değindikleri görüldü. Bilgiler, gençlerin demokrasi prensiplerine de önem verdikleri sonucunu çıkardılar. Bu prensiplerden hangilerinin en önemli olduğu sorusuna, çoğu kez, şu cevap veriliyordu: Bütün yurttaşlara öğrenim, çalışma ve dinlenme olanakları sağlanması, üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet, daha iyi bir yaşam olanaklarında eşitlik, halk egemenliği vb.

G. Murai. Budapeşte Üniversitesinde, «yüksek okul öğrencisi memlekette kurulan toplumsal-politik sistemi kendi sistemi olarak benimsiyor mu?» konulu bir anket yapıldı. Öğrencilerin çoğu olumlu cevap verdiler ve aynı zamanda sosyalizm kuruluşuna aktif olarak katılmak istediklerini belirttiler. Memleketimizde devrimci idealleri kılavuz edinen daha yaşlı kuşaklar yeni düzenin temellerini attılar. Gençler, babalarının ideallerini değerlendirerek, bunları gerçeklikle karşılaştırıp yoğurarak, bu idealleri benimsediler.

I. Rudenko. Ne var ki, kuşaktan kuşağa geçiş otomatik olarak sağlanamaz. Memleketimizde sınıf düşmanıyla en son yüzyüze gelenler ve çarpışanlar (Büyük Anayurt Harb'i'ne katılanlar) şimdiki üniversitelilerin babaları ve dedeleridir. Gençler için sınıf savaşı bir ders kitabı kavramıdır. Fakat dünyada bu savaş hâlâ devam ediyor ve hem dış politika üzerinde, hem de iç durumun bazı yanları üzerinde etkiler yapıyor. Gençler bütün bu problemlere göre yön almalıdırlar.

G. Murai. Doğru. Bununla ilgili olarak, gençlerin Marksist-Leninist eğitiminin, burjuva ideolojisine karşı savaşımın çok büyük önemini belirtmek isterim. Sosyalist devletlerde sosyal ve ekonomik istikrarsızlık yaratma amaçlı propaganda kısıktıklarını esinliyenler, en çok gençlere, öncelikle de üniversite öğrencilerine belbağladıklarını gizlemiyorlar. Ve bu öğrencilere, okşama bir deyim kullanarak, «katalizatör», sosyalist devletlerde güya artmakta olan toplumsal galeyan sürecinin, «kuşaklar arasında çatışma»nın vb. «katalizatörü» diyorlar. Çeşitli anti-komünist radyoların yayınları daha çok genç dinleyici yığınına hedef tutuyor. Bizim üniversite öğrencilerimizin ezici çoğunluğu parti ve devlet yönetimize tam bir güven besliyor. Ama burjuva propaganda makinesinin büsbütün boşuna döndüğünü söylersek, objektif davranmamış oluruz. Bunun için de, iç politik durumun ve uluslararası hayatın çok çeşitli problemlerine

sınıfsal yaklaşımı her üniversite gencine iyice benimsetme ödevi birincil önemini korumaktadır.

Sosyal sorumlu kişilik

J. Krasnievski. Üniversite öğrencileri maddi ve mânevi üretimde yüksek bir mesleksi ve toplumsal rol oynamaya hazırlanmalıdırlar. Genç öğrencilerde bu bilinç nasıl oluşuyor? Karşılaştırmalı bir Sovyet-Polonya araştırmasında, İngilterede çeşitli okulları bitirenlerin kendilerine bir uğraş seçmede kılavuz edindikleri gerekçeleri karakterize eden bir cetvel veriliyor. Ankete cevap veren 1.000 öğrenci arasında, hem genç erkeklerin, hem de genç kızların, gerekçe olarak, aylık ücretin ne kadar olacağı sorununu birinci plâna aldıkları görülüyor. Eğer 1958–1972 yıllarında Varşova yüksek okullarında yapılan araştırmaları ele alacak olursak, gerekçeleri daha başka düşüncelerin belirlediğini görürüz. Bir kere, bu araştırmaların sonuçlarında, kendi kabiliyet ve eğilimlerine uygun bir uğraş, bir meslek edinme isteği en öndeki gerekçeler arasında yer alıyor. İlkönce seçilen uğraşın, mesleğin değerine inanmışlık, ulaşılması maddi bakımdan pek o kadar elverişli bir kazanç vaatmese bile, yaraşık bir amaç olmasıyla gençlerin bilincinde iyice yer ediyor. Gençlerin, en yakın sosyal çevrede seçtikleri meslekle itibar görmek ve takdirle karşılanmak gibi bir değeri üstün saymaları da dikkate değer. Özcesi, bir meslek sahibi olma istek ve atılımı, öyle bütün insanlara özgü emellere yabancı, tekyanlı gelişmiş bir uzman yetiştirmiyor. Her bakımdan sağlam ve sağlıklı bir aile kurmaya ilişkin kişisel mutluluk emeli de önde gelen yaşamsal değerler arasında yer alıyor.

İ. Rudenko. Sverdlovsk «M. Gorki» Üniversitesi öğrencileri arasında yapılan bir ankette, % 66'sı, yüksek öğrenim yapmaya toplum için yararlı bir eyleme hazırlık gözüyle baktıkları cevabını verdiler. Öğrencilerden % 6'sının yüksek öğrenim yapma nedenini «bir meslek edinmek için», % 3'ünün de «hayatta daha iyi bir durum sağlamak için» biçiminde formüle ettikleri görüldü. Kaunas bilginlerinin verilerine göre, «Hayatta neyi en önemli sayıyorsunuz?» sorusuna, üniversitelerin % 66,7'si, «ilginç bir uğraş edinme»yi en önemli saydıkları cevabını vermişlerdir. «Kişisel mutluluğu nasıl anlıyorsunuz?» sorusuna da, % 61'i mutluluğu emekte, topluma yararlı çalışmada buldukları cevabını vermiş, % 77,4'ü de aylık kazanç önemli olsa da, emekte duyulan sevincin daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Rostov Üniversitesi'nde yapılan araştırmalarda, alınan cevaplara göre, ihtisasın en çekimli yanları şöyle sıralanıyor: Emegin yaratıcı karakteri (% 50); halk ekonomisi bakımından yeri ve önemi (% 23); belirli ihtisastaki çalışmanın ne gibi perspektifler vaat ettiği (% 9,6). Aylık ücret etkeni burada da ağır basan bir rol oynamıyor.

Bunu 2.956 kişiden ancak 11'i ana gerekçe olarak göstermişlerdir. Sovyet bilginlerinin incelemelerine göre, yüksek öğrenime doğru yöneliş yalnızca ailenin maddi ve kültürel düzeyine bağlı değildir. Sosyalist toplum koşullarında, gençlerin yaşamsal plânları, sosyolog V. Şubkin'in de-yimiyle «sosyal çevrenin de üstünde»dir.

G. Murai. Bu öyle olağan mesleksel yönelim değildir. Bu, diyebilirim ki, uzlaşmaz zıtlıklardan azat toplumun tüm atmosferinin genç adama aşıldığı bir yaşamsal yönelimdir. Benim kişisel gözlemlerin, üniversite öğrencilerinin kendi ihtisaslarında bilimi kavrama sorumlunun yıldan yıla arttığını gösteriyor. Ben bunda yüksek okullarımızın belirli bir olgunluğa tanık olan dolaysız bir başarısını görüyorum. Bunda öğretimin daha yüksek bir nitelik düzeyine çıkarılmasının, toplumsal örgütlerin çabalarının, uygulanan burs sisteminin büyük payı vardır. Düzenimizin ayırıcı vasfı olan sosyal güvenlik de eğitim dâvasının başarısında önemli bir yer tutuyor. Üniversiteli genç boşuna okumadığını biliyor. Yüksek öğrenimini tamamlayınca, hemen kendi branşında çalışma hayatına girecektir, zira serbest işyerleri uzman sayısından fazladır. Oysa, örneğin Fransada, istatistik veriler, artık yıllardır, her üç üniversiteliden ikisinin «diplomaya erişmeden» öğrenimi bıraktığını gösteriyor. Bu her şeyden önce öğrenimini bitirenlerden önemli bir bölümünün kendi branşlarında iş bulamayışlarından ileri geliyor.

J. Krasnievski. Elenme bizim yüksek okullarımızda da var. Ama bunun nedenleri sosyal değil, psikolojik. Bu, her şeyden önce yeni koşullara kendini uyarlama problemidir. Krakov Ekonomi Enstitüsü'nde yapılan öğretim etkinliği araştırmaları, köyden gelen üniversite öğrencileri arasında öğrenimi bırakanlar oranının en küçük olduğunu gösteriyor. Öyle ki, bunların % 80,6'sı ikinci ders yılına başarıyla geçiyorlar. İşin ilginç bir yanı da şu ki, giriş sınavlarında aydın ailelerin çocukları köylü gençlere kıyasla daha yüksek not alıyorlar, fakat öğretim süreci içinde bu oranlar değişiyor.

I. Rudenko. Murai yoldaş zamanın karakterini ve etkisini isabetle belirtti. Üniversiteliler çevresinde bugün okuyup yetişmeye, çağının aydını olmaya eskisinden daha büyük bir önem veriliyor. Birkaç yıl öncesine kadar Komsomol örgütleri zayıf not alan öğrencilerle uğraşırken, bugün verilen dersleri üstünkörü öğrenmekle bir tutulan «orta» not eleştirilere hedef oluyor. Bu konuda hizmet payı, bana kalırsa, sadece yüksek okulların değildir. Yüksek okul öğrencisini daha iyi ve daha çok okumaya hayatın kendisi yöneltiyor. Bugünün üniversite öğrencisine yarın bilimsel-teknik devrim koşullarında çalışmak düşüyor. Artık edinilen bilgiler çabucak eskiyor. Bunun için üniversitelinin daha iyi okuması ve daha çok bilmesi gerekiyor.

J. Krasnievski. Doğru. Ne var ki, bilimsel-teknik devrimin objektif istem-

leri ve aynı zamanda düzenimizin idealleri gençlerimize kendiliğinden ulaşıvermiyor. Yaşamsal yönelimlerinde üniversitelilere birinin yardım etmesi gerekiyor. Örneğin Polonya Üniversiteleri Sosyalist Birliği'ni ele alalım. Birlik, Polonya üniversite öğrencilerinin % 80 kadarını çatısı altında topluyor ve yüksek okullarda düşünsel-politik örgüt olarak eylem gösteriyor. Bu birlik, en iyi öğrencilerin ve en iyi başarıların değerlendirilmesi iklimini yaratıyor. Öğrenimde ve toplumsal çalışmada yarışma artık oturmuş bir uygulama biçimi oluyor, derece alan öğrencilere Koper-nik rozeti vb. ödüller veriliyor.

G. Murai: İnsanoğlunun öyle bir yapılışı var ki, yarınki, gelecek ödevlerin genel bilincinden başka, çoğu, yarışma, canlı örnek gibi yakın etmenlere de gerekseme duyuyor. Bizim üniversite öğrencilerimiz arasında kimin en tanınmış olduğunu sorarsanız, size, ilkönce, öğrenimde aksıyan arkadaşlarının yardımına koşmaya daima hazır olanları göstereceklerdir.

İ. Rudenko. Bunun karşısı bir örnek de şu: Avusturya muhabirimiz E. Bruskova, bir gün bana Viyana Üniversitesinden bir öğrenciyle ilginç bir konuşmasını anlattı. Bruskova ona şöyle demiş: «Siz bütün derslere gayet düzenli devam ediyorsunuz.» Aldığı cevap şu: «Etmez olur muyum? Yanımda yarınki rakiplerim oturuyor. Onlardan daha az bilgili olmaya nasıl katlanabilirim?»

G. Murai: Burjuva okulu objektif olarak bireysel bilinçli aydın yetiştiriyor. Onun eğitimi «güçlü olan kazanır, zayıf olan yenilgiye hükümlüdür» prensipine dayanıyor. Bizim gençlerimizin yönelim ve tutumunda görülen bazı yetersizliklere gelince, bunların, deyim uygunsa eğer, bizim düzenimizin ve toplumumuzun olumlu niteliklerinden ileri gelen bir uzantı olduğunu söyleyebilirim. Demem o ki, örneğin, sosyal güvenlik, başkasının sırtından geçinmek hevesi de yaratabilir. Bazıları geleceklerini kendi çaba ve çalışkanlıkları üzerinde değil, ana-babalarının ve devletin yardımları üzerinde kurarlar («bu yardımlar onların borcudur»). Yüksek okulda öğretim pahalıya malolduğunu, öğrencinin gerçekte bütün emekçiler tarafından bedeli ödenerek okutulduğunu söylediğimiz zaman, bazan şöyle bir kanı ileri sürenler oluyor: «Öğrenim hakkı sosyalist düzenin sağladığı kazanımlardan biri olduğu için, bu gayet doğaldır.» Şu var ki, herkesçe bilinen bir gerçeğin, öğrenimin büyük bir nimet olduğu gerçeğinin iyice kavrılması gerekiyor. Zira kolay ulaşılan şeyin çoğunca değeri bilinmez. Okuma ve öğrenmede herkesin kişisel sorumlunu artırmak yüksek okulun önemli bir ödevidir.

İ. Rudenko. Evet, bu böyledir ve dedikleriniz doğrudur. Zaten bunun içindir ki, eğitim işimizde de, yalnız ikna yöntemiyle yetinmiyor, öğren-ciye her şeyden önce yüksek okulunun eşiği ötesine geçer geçmez hayatın kendisinden ne isteyeceğini de göstermeye çalışıyoruz. Şu olaya dikkatinizi çekmek isterim: Öğretim materyalini benimsiyen ve sınavlarında

başarı gösteren her öğrenci diploma olabilir. Birkaç yıl öncesine kadar üniversitelerin büyük çoğunluğu sadece diplomaya erişmekle yetinebiliyordu. Ama bugün düzenli öğrenim gören üniversitelerin hemen hemen yarısı, ayrıca üniversite düzeyindeki çeşitli bilimsel birliklere ve konstrüktör bürolarına vb. katılıyor. Öğrenciler yaptıkları buluşlar için de telif hakkı belgeleri alıyorlar. Öğrenci konstrüktör büroları, milyonlarca ruble tutarında halk ekonomisi için siparişler alıyor ve gereğini yerine getiriyorlar. SSCB Bilimler Akademisi Başkanı'nın her yıl beş üniversite öğrencisine akademi madalyaları vermesi, bu girişimlere ne büyük bir değer verildiğini göstermektedir.

G. Murai. Macaristan Bilimsel Dernekler Konseyi'nin çalışma deneyi gösteriyor ki, üniversite öğrencilerinin bilimsel-araştırma çalışmalarına katılmaları yalnız bilime yönelik istek ve hevesi yansıtmakla kalmıyor. Öğrenciler, toplumsal ilerlemenin mesleksel sınırlılık çerçevesinin açılmasını gerektirdiğini anlıyorlar. Sosyalist ülke üniversite öğrencisinin bir nitelik çizgisi de, çıkarıcılık değil, bilimi ve bilgiyi sosyal-ahlâki bir değer sayma tutumudur. Kendi öğrencilerim arasında görmekte olduğum toplumsal-ekonomik bilim kollarına ilgi de bu yargıyı doğruluyor. Onlar bugün ders programlarının içerdiği problemlerden başka, Çin-Hindi, Yakın-Doğu, İrlanda ve Şili olaylarıyla da ilgileniyorlar.

I. Rudenko. Sizin bu dediğiniz çok ilginç, çünkü yüksek teknik okulu öğrencilerini sözkonusu ediyorsunuz. Yakın geçmişe kadar, birçokları, çağımızın tapılası uğraşı olarak gösterilen tekniği, gençliğin olanca ilgisini toplayan çekim merkezi sayıyorlardı. Ama şimdi sosyologlar, öğretim üyeleri ve kütüphaneciler, pusulanın ibresinin artık felsefeye yöneldiğini belirtiyorlar. Rostov Enstitüsü'nden bilginlerin verilerine göre, toplum bilimlerindeki başarı derecesi genel bilimlerde olduğundan daha yüksektir. Toplum bilimleri problemleri üzerinde bütün Sovyetler Birliği çapında örgütlenen yarışmanın üniversite öğrencileri arasında çok yaygın bir ilgiyle karşılanması da dikkate değer. Bu yarışmanın jüri üyeleri, yüksek teknik okulları öğrencileri arasında felsefeye gösterilen ilginin de filoloji kollarında olduğu kadar artış gösterdiğine dikkati çekiyorlar. Üniversite öğrenciliği yılları bilgi dağarcığını doldurma yıllarıdır; kişiliğin moral ve toplumsal-politik oluşma zamanıdır. Bu süre kendi başına değil, öğrencilerin yeni toplum kuruculuğuna katılımına doğrudan doğruya bağlı olarak geçer.

Sosyal aktifliğe sahip kişilik

G. Murai. Sosyalizm her hangi bir «dış irade»yi pasif olarak yerine getirenlerin dâvası olamaz. MSİP ve aynı zamanda kardeş ülkelerin yönetici partileri, bütün yurttaşların ve bu arada üniversite öğrencilerinin

sosyal-politik aktifliğini daha fazla geliştirip yaygınlaştırmak için elverişli koşullar yaratmayı en önemli ödevlerinden biri sayıyorlar. Bu politik hat-
tın olumlu sonuçları cümlesinden olarak, yüksek okullar öğrencilerinin,
memleketin iç ve dış politikasına karşı ilgileri büyümekte, kişisel politik
çalışma gereksinmesi artmaktadır. Örneğin, Budapeşte Üniversitesi'nde,
«Bu tür çalışmayı kendiniz için gerekli mi buluyorsunuz?» sorusuna, öğren-
cilerin % 76'sı olumlu cevap vermişlerdir.

J. Krasnievski. Polonyada üniversite öğrencilerinin toplumsal-politik
çalışma istek ve atılımlarının gerekçeleri arasında en çok şöyle düşün-
celerin yer aldığı görülüyordu: Yardıma gerekseme duyan kimselere yar-
dımında bulunmak; başkaları için çalışma erdemini tatmak; belirli bir
çevre için kesin önemi olan problemlerin çözümüne katılmak, kişi olarak
kendi isteğini duyurmuş olmak; ilginç kimselerle tanışma olanakları bul-
mak vb., vb. . . . Bu konudaki anket sorusuna cevap vermeleri istenenlerin
ancak % 6–10'u kadarı toplumsal çalışma gereksinimi duymadıklarını
söylemişlerdir (Veslav Vişnevski'nin araştırmaları).

Şu var ki, üniversitelerinin serbest vakitlerinin önemli bir bölümünü, hâ-
lâ daha, toplumsal çalışma gereksinmesini giderme değil, kişiliğin geli-
şmesine yardım eden diğer uğraşlar da değil, eğlence eğilimi almaktadır.
Vroslav Politeknik Enstitüsü öğrencileri arasında bu konuda yapılan an-
kette, kanısına başvuru olanların % 77'si, eğlenceyi serbest vakitlerin en
çok yeğlenen uğraşı saydıklarını söylemişlerdir. Araştırmayı yapanlara
göre, bu durumun nedenlerini, öğrencilerin zorunlu derslerle haddinden
fazla yükletilmesinde, bunun da ancak eğlence ve pasif dinlenmeyle
giderilen bir yorgunluk doğurmasında aramamız gerekiyor. Polonya Halk
Cumhuriyeti eğitim organları, zorunlu ders saatleri sayısını epeyce azalt-
mışlardır. Fakat buna eğitim alanında çalışan diğer bütün ilgililerin de
ayak uydurmaları gerekmektedir.

İ. Rudenko. Bizde bir grup üniversite öğrencisine, temel eylem biçim-
lerini aynı ıskala üzerinde değer bakımından derece sırasına koymaları
önerildi. Bunlar, kişiliğin gelişmesine ilişkin toplumsal eylemin rolünü,
önem bakımından, kültürel eylem ve öğrenim çalışmasından sonra üçüncü
yere koydular (veriler B. Rubin ve Z. Kolesnikov'un araştırmalarından).
Şu var ki, bugünkü aşamada, üniversiteler için, aynı zamanda bütün
aydınlar için, eğitim-öğretim işlevlerinden ziyade, değiştirici, yenileştirici
işlevler gitgide daha karakteristik bir nitelik almaktadır.

J. Krasnievski. Sosyalist toplum koşullarında, yüksek öğrenim okulu,
sadece yüksek vasıflı uzmanlar yetiştirme okulu değil, aynı zamanda yö-
netim okuludur. Polonya Halk Cumhuriyeti kanunları ve hükümetin karar-
nameleri, yüksek okul öğrencilerinin, eğitim-öğretim süreci etkinliğini de-
ğerlendirme çalışmalarına, haftalık vb. ders saatleri cetvellerinin hazırlan-
masına ve sınav dönemlerinin belirlenmesine, grup veya sınıf yönet-

menliğine aday gösterilmesine ve yönetmenin hak ve ödevlerinin belirlenmesine, öğretim programlarının yenilenmesine ve ilk ders yılında olanların ihtisaslarına alıştırma yoluna girmeleriyle ilgili problemlerin çözümüne vb. aktif olarak katılmalarını öngörüyor ve garantiliyor. Öğrenciler, bu katılımı, yüksek okul kolektif yönetim organlarına, yani üniversite senatosuna, fakülte kuruluna ve gençlik sorunları kurullarına seçtikleri (bileşimin üçte biri oranında) temsilcileriyle gerçekleştiriyorlar. Öğrenciler, gençlik konularının görüşüldüğü zamanlar, dekan veya rektörlük kurulu oturumlarına da çağırılıyorlar. Prensip bakımından, yüksek okul yönetim kurulları, bazı profesörler öğrencilerin kişiliğinde eşlikçi görmeye her zaman yatkın olmasalar da, öğrencilerin yönetime katılma haklarının gerçekleştirilmesi için elverişli koşullar yaratıyorlar. Öğrencilerin yönetim organları ikiye ayrılıyor. Birinci grup (sınıf kurulları, burs komisyonları, yemekhane komisyonları, yurtlarda barınanların kurulları vb.), yüksek okulun idare organları karşısında öğrencilerin menfaatlerini temsil ediyor. İkinci grup (klüp kurulları, amatör sanat kolektifleri, bilimsel dernekler vb.), gençlik örgütünün iç yapısıyla ilişkili oluyor. Yönetimin çerçevesi giderek genişliyor. Örneğin, pek yakın geçmişe kadar, disiplin komisyonları yalnız dekanlık ve rektörlüklere tanınan bir ayrıcalıktı. Şimdi bu sorunlar da öğrencilere bırakılıyor. Ve deneyin de gösterdiği üzere, öğrenciler birbirlerine karşı giderek daha ciddi ve bağışlamasız davranıyorlar.

G. Murai. Macaristan yüksek okullarında her üç yılda bir öğretim üyelerinin onay belgeleri yenileniyor. Bu yenileme işinde öğrencilerin fikirleri de mutlaka dikkate alınıyor. Her sönestrin sonunda öğrencilere şu soruları içeren bir anket dağıtılıyor: Öğretmeninizin mesleksel yeteneği hakkında fikriniz nedir? Uyguladığı öğretim metotlarını nasıl buluyorsunuz? Onu insan olarak nasıl buluyorsunuz? ... Yüksek okulda, öğrencilerin haklarını savunmak üzere kurulan özel bir komite var. Bu komite Komsomol çerçevesinde çalışıyor. Komite üyeleri, kendilerini seçen öğrenciler karşısında hesap vermekle yükümlü oluyorlar. Yüksek Öğrenim Okulları Tüzüğü'müz, bu komiteye eylemsel veya danişsal oy hakkı tanıyor. Geçenlerde, çalıştığım enstitüde, öğrenciler veto haklarını kullandılar. Bu vetolama işi, kimya mühendisliği fakültesinde iki dereceli öğretim programı uygulamasına geçiş (üretim mühendisleri için 3 yıl, diplomalı mühendisler için 5 yıl) dolayısıyla oldu. Öğrenci komitesi, dekanın, 1. ve 2. dereceden öğrenime devam edecek olanları seçme prensipini kabule yanaşmadı. Öğrenciler, daha geniş, yalnız başarı derecesini değil, bilimsel araştırmalara, toplumsal eyleme katılımı da içeren bir kriteriyum önerdiler.

İ. Rudenko. Ne yazık ki, biz üniversitelilerin özyönetimi alanında sık sık büyük güçlüklerle karşılaşılıyor. Öyle görülüyor ki, öğrenci hakları konusunda kolay konuşuluyor, fakat bunların kullanılmasına gelince, iş

zorlaşıyor. Bizde öğrenci komsomol örgütünün de çok geniş hakları var. Ama hakların gerçekleştirilmesi çalışma istiyor ve bu çalışmaya girişmek için herkes her zaman istekli olmuyor. Yüksek okullar öğrencileri toplumsal örgütlerinin hakları «SSCB ve Birlik Cumhuriyetleri milli eğitim kanunu esasları»nda saptanmış bulunuyor. Öğrencilerin özyönetiminin diya-pozonu, yeni öğrenci kabulünden tutun da bitirenlerin çalışma hayatına atılmalarına kadar, yüksek okul hayatının bütün yanlarını kapsıyor. Öğrenci öğretim ve eğitim komisyonları, kendi yüksek okullarının gelişme perspektiflerini çözümlüyor, uzmanlar yetiştirilmesi sorunlarını görüşüyor, bunların ve öğretim usulünün yetkinleştirilmesi sorunlarının ve daha birçok benzeri sorunların ele alınması için idareye önerilerde bulunuyorlar.

Öğrenci komisyonları burs ödeneğinin dağıtılmasına aktif olarak katılıyor, öğrenci yurtları yönetim kurulları da buralardaki yerleri dağıtıyor, barınma ve dinlenmeyi örgütüyorlar. Öğrenci örgütlerinin geniş haklara sahip olduğunu kanıtlamak için sadece bu örnekler de yeterli sayılabilir. Çünkü, bilindiği üzere, demokrasinin ana sorunu maddi nimetlere kimin buyruk olduğudur.

Burada Fransız yazarı Robert Merle'nin, Manter üniversite öğrencilerinin 1968 yılı ayaklanmasını dile getiren «Cam arkasında» adlı kitabından ilginç bir epizodu hatırlatmak istiyorum. Ayaklanmanın tepe noktası, fakülte bilim kurulunun toplantı salonuna öğrencilerin dalıvermeleri oldu. Bu büyük bir cüretti. Dekan ve yardımcısı tam da polis çağırıp çağırma-mayı kararlaştırmaya çalışıyorlardı. İçeri dalan öğrenciler, salonu merakla gözden geçiriyorlardı, zira buraya ilk girişiydi bu . . .

Bizde, Sovyetler Birliği'nde ise, öğrenci komsomol örgütünün temsilcilerine, fakülte ve yüksek okul yönetim kurulunun çalışmalarına katılma hakkı tanınmaktadır. Üniversite öğrencileri, SSCB Yüksek ve Orta Özel Öğretim Bakanlığı'na bağlı Yüksek Öğrenim Kurulu'na, rektörlük kurullarına katılıyorlar. Demek ki, öğrenciler, en önemli sorunların çözümüne katılma olanağını buluyorlar. Ama her zaman bunun bilincine varıp varmadıkları ayrı sorundur.

J. Krasnievski. Üniversite öğrencileri, memleketin gerçek sahipleri olabilmek için, daha yüksek okullara girmeden, yetişme yolları boyunca, bütün öğretim kademelerinde, yönetme işini öğrenmelidirler. Fakat, bizim (kendilerine haklar vermek ve bunları kullanmayı öğretmek amacıyla), bu sorunlarla uğraşmakta oluşumuz, sadece bu olay da, memleketimizdeki durumun, öğrencilerin doğal haklarını zorla elde etmek zorunda kaldıkları kapitalist ülkelerdeki durumdan çok başka olduğunu gösteriyor. Okuduğu yüksek okula sahiplik duygusu, sosyalist ülke üniversite öğrencisi için karakteristik bir çizgidir. Yönetime katılma öğrencinin yalnız hakkı değil, ödevidir de.

G. Murai. Yüksek okulun duvarları dışına çıkarak, fabrika ve işletme

atelyelerine ğirme, kooperatif ovalarına açılma ve yapı yerlerinde bulunma istek ve atılımını üniversite öğrencimizin karakteristik bir çizgisi olarak belirtmemiz gerekir. Macaristan Halk Cumhuriyeti yüksek okul öğrencileri için yapıcılık kampları bir gelenek oldu. Bu türden ilk kamp, 1958 yılında, kuzey-batı Macaristan'ın bataklık kesimlerinde, üniversite öğrencilerinin kendi girişimleriyle kurulmuştu.

İ. Rudenko. Emek kolektifleriyle ilişki üniversite gençliği için özel bir anlam ve önem kazanıyor. Emek kolektifi büyük bir hayat okuludur. Yarın üretime komuta edecek olan bugünkü üniversiteli genç bu okuldan geçmeden oluşamaz. Sovyet yüksek okullarında bunun birçok örnekleri var: İşçi sınıfına verilenler gibi ödöl ve hizmet nişanları kazanma amaçlı üniversite gençlik grupları hareketi; sanayi işletmeleriyle işbirliği anlaşmaları imzalanması; bir kuruluşun yüksek okula, yüksek okulun da bir kuruluşa onursal şeflik etmeyi yükümlenmesi vb. gibi ... SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev, 1975 Nisanında Moskova'da düzenlenen sosyalist ülkeler üniversitelileri karşılaşmasına katılanlara gönderdiği mektupta şunları belirtti: «Komünistçe kesin inanç ve kanılardan oluşan alışım, yüksek ahlâki nitelikler, geniş ve temelli bilgi edinimi ve bütün toplumsal gelişme olgularını sınıfsal açıdan değerlendirme kabiliyeti, parti ve halk menfaatlerini her şeyin üstünde tutan sosyalist toplumun genç uzmanının ayırdedici karakter çizgileridir. Ve sizlerin, daha üniversite yıllarından, bir yandan başarılı öğrenimi, bir yandan da yapıcı emeğe, bilimsel araştırmaya ve toplumsal-politik hayata aktif olarak katılımı bağdaştırmanız cidden çok güzeldir.»

Öğrenci gençlik yapıcılık ekipleri hareketini özel olarak takdirle belirtmeliyiz. Bu hareket, bence, çalışma atılımı, biçim ve yöntemleri bakımından, sonuçları ve kazandırdığı moral değerler bakımından, hepimizin bildiği üniversite öğrenciliği hayatının yüzyıllar yılı tarihiyle oluşan geleneksel çerçevesini aşmaktadır.

Yapıcılık kollarına katılanlar yüzbinlerce kişidir ve gördükleri işin değeri milyarlarca rubleyi bulmaktadır.

J. Krasnieveski. Siz bütün bu belirtilerde gayet önemli toplumsal atılımlar görüyorsunuz. Ama bunlar arasında daha olağan bazı reel yaşam kaygıları da gizlendiğini sanıyorum. Örneğin, bursların her öğrenci için yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Keza her öğrenci ana-baba yardımı da görmüyor. Öğrenim parasız olsa bile, bazı üniversiteli öğrenciler yine de bir ek kazanç sağlamayı düşünüyorlar. Polonyada 1971 yılında yapılan araştırmanın sonuçları, ders yılı içinde üçüncü sınıfa kadarki yüksek okul öğrencilerinin % 29'unun çalıştığını, bunlardan % 3,5'inin çalışmayı düzenli olarak, % 25,5'inin de zaman zaman sürdürdüğünü gösterdi. Düzenli veya kesintili olarak çalışanların yarısından çoğu, okuma ile çalış-

mayı bağdaştırarak sürdürmelerinin maddi gereksinmeden ileri geldiğini söylediler.

İ. Rudenko. Maddi gereksinme elbette reeldir ve çalışma nedenleri arasında buna karşılık bir miktar para kazanma düşüncesi de vardır. Ama bu biricik ve başlıca neden değildir. Çünkü çoğuna ana-babaları yardım ediyor ve bunlar yaz aylarında yapıyerine değil, dağda veya denizde dinlenme yerlerine gidebilirler. Buna karşın, öğrenci gençliğin yapıcılık ekiplerine yarışmayla giriliyor. Bunu önemle belirtmeliyiz. Kaldı ki, bugün bu yapıcılık ekipleri kesin bir tüzük gereğince oluşuyor ve çalışıyor. Bu tüzüğün prensipleri, yüksek okullarca onursal şefliği yükümlenilmiş olan kuruluşlarda çalışmayı, disiplinli çalışmayı, ama en önemlisi bu çalışma kollarına gönüllü yazılmayı öngörüyor. Üniversite öğrencileri yalnız çalışmakla kalmıyor, bir yandan konferanslar veriyor, köy çocuklarıyla ilgileniyor, konserler, temsiller vb. örgütlüyorlar. Moskova Devlet Yabancı Dil Öğretmen Enstitüsü'nden bir öğrenci yapıcılık ekibi, geçen yaz bütün emek sömestri boyunca parasız çalışmaya karar verdi. Böyle bir çalışma kolunda bu fikir rastgele doğmadı. Daha 1962 yılında, «Bir günlük emek ücreti tutarı, Küba'ya gönderilecek traktörler için!» çağırısı belirmişti. Daha sonra, ücret tutarı savaştan Viyetnama yardım fonuna yatırılan emek günleri geldi. Sonra uyandırılan topraklarda öğrenci yapıcılık ekiplerinin parasıyla deneme olarak bir okul-klüp, depremden zarar gören Taşkent'te bir çocuk sitesi kuruldu. Dersyılından önce okulların parasız onarımı yine bu yapı ekiplerinin geleneği haline geldi. Aynı ekipler, yeni bir girişim olarak, harp sakatlarının ve harpte ölenlerin ailelerinin evlerini parasız olarak onarmaya başladılar . . .

Demem o ki, öğrencileri bu yapıcılık ekiplerine yönelten neden, gitgide sadece biraz para kazanma özeni olmaktan çıkıyor. Artık en yaygın neden, topluma daha şimdiden reel bir yarar sağlamak, kendi kendini buna hazırlamak ve yetiştirmek olarak beliriyor. Böylelikle, gençliğe özgü köktencilik, toplum için yararlı ve önemli eylemlere dönüşüyor.

J. Krasnievski. Haklısınız. İtiraf ederim ki, tam da böyle bir cevap bekliyordum, çünkü aynı şeyi Polonya üniversite öğrencileri arasında da görmekteyim. Harpten hemen sonra, bizde doktor yetersizliği vardı, hasta da, malûm, çoktu. Ve Tıp Akademileri öğrencileri, hasta sağaltmak için köylere ve kentlere çıkıverdiler. Şimdi artık memleketimizde doktor yetersizliği yok, ama genç öğrencilerin bu geleneği devam ediyor. Bizde buna «Beyaz Pazarlar» adı veriliyor. Yarının doktorları hâlâ düzenli olarak şefliğini yükümlendikleri köylere gidiyor, yurttaşların sağlık durumlarını yokluyor ve doktorlara yardım ediyorlar. Ben tıp öğrencilerinin bir günde nasıl 60–80 köylüyü muayene ettiklerini (böyle yüksek bir normla çalışmaya kendilerini hiç kimse zorlamadığı halde) gözlerimle gördüm.

G. Murai. Üniversite öğrencilerinden özel bir sosyal grup olarak söz

edilirken, bu zümrenin toplum için reel değerinin potansiyel bir olarak sayılarak ele alınması usul edinilmiştir. Çünkü üniversite öğrencilerinin edevi ve öğrenim nedeni, yarın sosyal roller yükümlenmeye hazırlanmaktadır. Bizim öğrenci gençliğimiz günümüzün çok büyük bir toplumsal gücünü oluşturuyor. Kapanıklık ve korporasyunculuk onların yaşamına giremez. Yüksek öğrenim okulunun kapıları ardına kadar hayata açıktır. Sosyalist ülkenin üniversite öğrencisi sosyal bakımdan aktif kişiliktir.

Sanırım ki, üniversite öğrencilerimizden daha çeşitli bir sosyal grup düşünebilmek zordur. Ama bu konuşma boyunca da açıklığa kavuştuğu gibi, artık bir sosyalist ülke enter-nasyonal üniversiteli tipi yoratılmakta olduğunu güvenle söyleyebiliriz. Onun çehresini, toplumsal-politik düzen, komünist partisinin ve halkın çözmeye çalıştıkları sorunlar ve sosyalizmde gençlere düşen rol ve yükümler belirlemektedir.

Cumhuriyet'le yaşıt kuşak

Egon Krenz

Hür Alman Gençlik Birliği

Merkez Konseyi Birinci Sekreteri

Gençlik arasında çalışma deneyimi üstüne fikir değiş tokuşu uluslararası komünist hareketinde artık iyi bir gelenek oldu. Bu maksatla kardeş partiler temsilcileri arasında danışma toplantıları ve komünistlerin katıldığı uluslararası sempozyumlar yapılıyor. Bu çalışmanın başarıları ve problemleriyle ilgili karşılıklı enformasyon, yeni komünist kuşakların yetiştirilmesine, geniş gençlik tabakalarının bizden yana, barış ve sosyalizmden yana kazanılmasına yardım ediyor. Bu bakımdan, kanımızca, ASBP'nin aktif yardımcısı ve yedeği olan Hür Alman Gençlik Birliği'nin (HAGB) eylemine ilişkin enformasyon da yararlı olabilir.

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin (ADC) 17 milyonu aşkın nüfusu vardır ve bunun 6,5 milyonundan fazlası 25 yaşına kadarki yurttaşlardan oluşmaktadır. Cumhuriyetimizin hemen hemen her beş yurttaşından biri 14–25 yaşları arasındadır. Her yıl, 280 bin kişi, sosyalist toplum üyeliğinin haklarını edinin ödevlerini yükümlenerek, gençlik çağına giriyor. Bu rakamlar bile, sosyalist gençlik politikasının, objektif bir kanıt olarak, tüm halkın dikkat ve özen konusu, ASBP'nin strateji ve taktiğinin organik bir parçası olduğunu gösteriyor.

Güvenle söyleyebiliriz ki, ADC gençliği, cumhuriyetimizin diğer yurttaşları gibi, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşunun bütün kesimlerinde büyük bir sorumluluk duygusuyla çalışıyor. Sosyalist toplumun kendi atmosferinin, sosyalist devletler topluluğunca izlenen politikanın koşullandığı geleceğe güven, yarın güveni, gençliğe özgü bir duygudur. ADC yurttaşlarının 7,1 milyon kadarı, halkımızın şanlı Sovyet Ordusu tarafından kurtarıldığı 1945 yılından sonra dünyaya gelmişlerdir. Böylece, şimdiki genç kuşak, yirminci yüzyıl tarihinin en sürekli barışçı gelişme dönemi koşullarında yaşıyor ve ne mutlu ki, harbin ne olduğunu, insanın insanı sömürmesinin ne demek olduğunu yalnız tarih kitaplarından biliyor. Bizim genç kuşağımız, öncelikle, cumhuriyetimizi kurmuş ve kurmakta olan işçi ve köylülerin oğulları ve kızlarıdır. Gerçekte, bugün sadece vaktiyle faşizme karşı savaşmış olanların çocukları değil, aynı zamanda bütün ADC genç kuşağı, haklı olarak, devrim dâvasını babaları ve anneleriyle birlikte sürdürmekte olduklarını söyleyebilirler.

Bugün ADC'de gençliğin en karakteristik çizgisinin ne olduğu sorulursa, buna ancak onun düşünce ve eylemleri en doğal cevabı vere-

bilir. Gençler cumhuriyetimizin yurttaşları olmakla kıvanç duyuyorlar. Milliyetçi kapanıklıkla hiç bir ilişkisi olmayan bu kıvanç sosyalist yurtseverliğin ifadesidir. Bu kıvanç, ASBP'nin politikasını genç kuşağın tamamen desteklediğini ve kendi sosyalist devletiyle kaynaştığını gösteriyor. ADC gençliği, FAC tarafından propaganda edilen sözümona «bütün Alman topluluğu» fikrini, bu aldatıcı fikri silki atıyor.

Genç kuşağımız Sovyetler Birliğine içten bağlılığını açıkça belirtiyor ve bununla öğünüyor. SBKP ile ASBP arasındaki kardeşlik ilişkileri, ADC gençliğinin Sovyetler Birliğine, Leninci Komsomol'a candan bağlılığının kaynağıdır. Bu bağlılık, Sovyetler Birliğinin uyguladığı ardıcıl barış politikasının gençlik üzerindeki etkisinin dolaysız sonucudur. Örneğin bu yılın Mayısında memleketimizde yapılan ADC ve SSCB gençliği III. Dostluk Festivali, memleketlerimizin yeni kuşaklarının sarsılmaz birlik ve topluluğunun parlak bir kanıtıdır.

ADC gençliğinin sosyalist yurtseverliği ile proletarya enternasyonalizmi arasında kopmaz bir bağ vardır. ABD'nin Viyetnamdaki saldırısını yeren güçlü hareket, Anjela Deyvis'i kurtarmak için yürütülen savaş, Şili askerel cuntasının cinayetlerine karşı protesto eylemleri, Luis Korvalan'ın serbest bırakılması isteklerinin aktif biçimde desteklenmesi, ulusal bağımsızlıkları uğrunda savaşan halklarla dayanışma fonu için gençlerin milyonlarca mark toplamaları vb., ADC gençliğinin özgürlük ve sosyalizm savaşçılarına karşı beslediği büyük sempati ve sevgiyi, emperyalistlerden sonsuz nefretini gösteren örneklerden sadece bazılarıdır.

Gençlikte sosyalist bilincin oluşması öyle kolayca, çelişkisiz geçmiyor. Biz bunu gözden uzak tutmuyoruz. Gençlik, kişiliğin oluşması çağıdır. Bu süreç, şimdi, toplumsal hayatın bütün alanlarında coşkun bir gelişmeye tanık olduğumuz, her gün bazısı iyice karmaşık yeni problemlerin doğduğu koşullarda gerçekleştiriliyor. İnsanın bu problemlerle ilgili tepkisi, onun teorik bilgi düzeyine, bilinç olgunluğuna ve yaşamsal deneyine bağlıdır. Karşımızdaki emperyalist düşman bunu çok iyi anlıyor ve propagandasında daha çok «deneysiz» bulduğu gençliği hedef tutuyor. Burjuva ideolojisi, FAC ve Batı Berlin çeşitli televizyon ve radyo yayınlarından yararlanarak gençlik çevresine sokuluyor.

Biz, bu gerçeği gözönünde bulundurarak, sosyalist düşünce ve kanıların genç kuşağın kalplerinde ve kafalarında iyice yer etmiş olmasına, memleketimizde sosyalist ideallere sadık, fikir ve ahlâk bakımından sağlam bir gençliğin yetişmekte olmasına bir kat daha değer veriyoruz. Partimizin yardımcısı ve savaşkan yedeği olarak HAGB, gençliğin sınıfsal bilincini daha öteye derinleştirmeyi, gençleri işçi sınıfının ideolojik ve moral prensipleriyle, sınıf savaşımının her aşamasında sosyalist yurtseverlere ve proletarya enternasyonalistlerine yaraşır biçimde düşünme ve çalışma yeteneğiyle danatmayı kendisi için ana ödev sayıyor.

ADC gençliğinin yüksek bilincinin, partiye ve devlete içten bağlılığı-
nın ana temeli ASBP'nin ardıcıl Marksist-Leninist politikasıdır. Öyle ki,
memleketimizde genç kuşağa güveniliyor, ondan çok şeyler bekleniyor
ve dolayısıyla bütün kabiliyetlerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesine çalışı-
lıyor. Bu bakımdan, gelişmiş sosyalist toplumda gençliğe geniş haklar
tanınıyor. Bu gençliğin öğrenim düzeyi yüksektir, her bakımdan en geniş
enformasyonla beslenebilmektedir. Gençlerin barış ve sosyalizme tutkun-
luğu, memleketin yazgısı bakımından sorum yüklenme istekleri, olana
kabiliyetlerini geliştirme, mutlu, neşeli ve sevinçli bir ömür sürme emelleri,
doğal olarak, ADC'nin devlet politikasında tümüyle dikkate alınıyor. Ve
gençlik bunu pratikte hissediyor, görüyor.

İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra, başlarında o zaman HAGB
Başkanı E. Honeker yoldaşın (şimdi ASBP MK Birinci Sekreteri) bulundu-
ğu bir grup genç militan, gençliğin politik hakları, çalışma hakkı, öğre-
nim, dinlenme ve serbest vakitlerini neşe içinde geçirme gibi temel hak-
larını belirleyen dört kanun tasarısı hazırladılar. Bu tasarılarda saptanan
her şey artık çoktan gerçekleşmiş bulunuyor. 1974 yılı başında ADC Halk
Meclisi gençlikle ilgili üçüncü kanunu çıkardı. Toplumda ve toplumun her
yeni gelişme aşamasında gençliğin yerini somut olarak belirleme gere-
ğini dikkate alan ASBP ve devlet politikasının temel prensiplerinden biri,
genç kuşakla ilgili kanunların gitgide yetkinleştirilmesinde ifadesini bulu-
yor. Son kanun, daha öteye doğru sosyalist toplum kuruluşuna gençliğin
geniş ölçüde çekilmesini garantiliyor. Bu kanun bütün kuruluş ve daire-
lerin yönetmenlerine, toplumsal örgütlerin yöneticilerine, ana-babalara ve
pedagoglara hitab ediyor, genç kuşağın sosyalist eğitiminde bunların
sorum payını belirliyor.

Söz konusu kanunun hazırlanmasına gençlik de aktif olarak katıldı.
Tasarının birkaç ay süren görüşülmesi boyunca, 240 bin toplantıda 5,4
milyondan fazla ADC yurttaşı fikirlerini açıkladı. ADC'nin 25. yıldönümü
öncesinde Anayasa'da bazı değişiklikler yapıldı. Bu arada, cumhuriyeti-
mizin 18 yaşını bitirmiş genç yurttaşlarına, ADC'nin en yüksek egemenlik
organı olan Halk Meclisi'ne halkvekili seçilme hakkı tanındı. HAGB'nin
artık Halk Meclisi'nde kendi grubu vardır.

ASBP VIII. Kongresi (1971) kararlarının yerine getirilmesi sonucu ola-
rak, gençliğin çalışma, öğrenim ve yaşama koşulları iyileştiriliyor. Üre-
timde staj yapanların izinleri 24 güne çıkarıldı. Bu kategoriden 405 bini
aşkın genç daha yüksek burs almaya başladılar. Memlekette 100'den
fazla gençlik turistik merkezi modernleştirildi, 7 yeni merkez açıldı, 6 mer-
kezin yapımı da bu yıl sonunda bitirmek üzere devam ediyor. Devlet,
son üç yıl içinde, cumhuriyet çapında piyoner kamplarının donatımı için
110 milyon marktan fazla ödenek ayırdı. Yine son yıllarda binden fazla
yeni spor kuruluşu hizmete girdi.

ADC gençliği, partinin ve devletin bu özenine karşılık, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna aktif olarak katılıyor, zira emeğinin meyvalarından kendisinin de yararlandığını *iyice görüyor*.

ASBP'nin gençlik politikası temel prensiplerinden biri gereğince, Hür Alman Gençlik Birliği, işçi sınıfı devrimci savaşçılarının örneğince yeni kuşağı komünistlerin morali ve idealleri ruhunda eğitmek üzere büyük çabalar harcıyor. **Amacımız gençleri inandırmış devrimciler olarak yetiştirmektir.** Fikir bakımından sağlam genç savaşçıların sayısı durmadan artıyor. Bunlar sosyalist yurtseverlik ve proletarya enternasyonalizmine inanıyor, bu ülkelere adanmışlıkla öğreniyor, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağında dünya devrim sürecinin gelişmesine yaraşık bir kişisel katkıda bulunmaya can atıyor, devrim bayrağını daha yaşlı kuşaktan devralmaya hazır bulunuyorlar.

Biz, gerçek sosyalist ve komünist inancı oluşturabilmek için, önce çağdaş gençliğin ileri sürdüğü sorulara cevap vermek gerektiğini anlıyoruz. Gençlerimizin bilinci durmadan artıyor, öğrenim düzeyi yükseliyor. Bu durum, somut, inandırıcı ve amaca yönelik olması istenen ajitasyon ve propaganda çalışmamızda çok daha titiz davranmamızı gerektiriyor. Biz, giderek daha çok bilmek, çağdaş toplumsal süreçleri ve sınıf savaşının yasallıklarını daha derinine çözümlemek isteyen gençliğin yeni gereksinimlerine cevap vermeliyiz.

Bizim politik eylemimizin en önemli ödevi ve hedefi, sosyalist dünya görüşünün gerçekten her genç erkek ve kızın, yani yalnız genç kuşağın öncüsünün ve giderek yalnız çoğunluğunun değil, tüm gençliğin edinimi haline getirmek, hepsine benimsetmektir. Bu alanda başarının kesin koşulu, politik hedeflerin tam bir açıklıkla belirlenmesi, gençlik çevresinde ideolojik, politik durumun her zaman gerçekçi açıdan değerlendirilmesidir. Bunun için, politik ve ideolojik çalışmada edinilen zengin deneyimden yararlanmaya biz de büyük bir önem veriyor, bunun en isabetli biçim ve metotlarından iyice yararlanmaya çalışıyoruz.

HAGB örgütlerinde aylık genel kurul toplantıları, artık politik görüşleri oluşturmada etkin bir araç, bir sosyalist demokrasi okulu, ortak kararlar alınmasına ve kendi kolektifinin toplumsal hayatının yönetimine katılmanın denenmiş bir biçimi haline gelmiş bulunuyor. Örneğin, sosyalist yarışmanın başarısında gençliğin sorumluluğu konusunda hasredilen tematik genel kurul toplantıları, HAGB Merkez Konseyi'nden taban örgütlerine kadar çeşitli düzeylerde alınan kararların hayata geçirilmesine yardım ediyor.

HAGB üyeleri arasında Marksizm-Leninizmi yaymanın en önemli biçimi, tüm örgüt çerçevesinde artık çeyrek yüzyıldan beri yapılmakta olan yıllık politik öğretimdir. Bu Marksizm-Leninizm öğretimi biçimi, genç kız ve erkeklerimizin yaşlarına, kişisel bilgi düzeylerine ve ilgilerinin karak-

terine göre düzenlenmektedir. Okullarda, meslek-teknik okullarında, yüksek okul ve teknikumlarda, politik eğitim derneklerinin çalışma plânları, toplum bilimi ve Marksizm-Leninizm eğitim plânlarıyla örölüp ayarlanmaktadır. Dernekler örgüsü, şehirlerden başka köyleri de kapsamaktadır. Bütün HAGB politik eğitim sisteminde toplam 1,4 milyon üye derslere devam etmektedir. Bu işte bize ASBP propagandacıları büyük ve eşsiz bir yardımda bulunmaktadırlar.

Gençlik, günlük hayatta politika, ekonomi, bilim, eğitim-öğretim, kültür, askerlik işleri vb. alanlarına ilişkin yeni sorunlarla karşılaşılıyor ve bunları anlamaya çalışıyor. HAGB bu istek ve çabalara cevap verebilmek üzere, gençliğin öğrenim yaptığı, çalıştığı ve yaşadığı her yerde politik söyleşiler örgütlemeye işini düzenine koymaya çalışıyor.

Gençliğin, işçi hareketinin devrimci geleneklerine saygı ruhunda eğitilmesi, ideolojik çalışmanın önemli bir yanıdır. Bu yönde, örneğin, devletimizin kuruluşuna daha başlangıçtan itibaren emek vermiş olan emektarların, eski komünist militanların ve zengin bir deneye sahip yurttaşların, işçi hareketi tarihiyle, gençlik birliğimizin tarihiyle ilişkili önemli olayların geçtiği unutulmaz yerlerde gençlerle konuşmalar yapmaları pratiğinin çok yararlı olduğu görüldü. Bugün nice HAGB grupları ve taban örgütleri, okullar, sınıflar ve üretim ekipleri, Alman ve uluslararası işçi hareketi ünlü eylem adamlarının adını taşıma hakkı için mücadele ediyorlar. ADC'nin 25. yıldönümü münasebetiyle, HAGB'nin girişimiyle, cumhuriyetimizin bütün bölgelerinde müze değerinde E. Telman köşeleri tertiplendi.

Özcesi, HAGB, gençliğin, komünist-enternasyonalist E. Telman'ın ayırıcı vasfı olan düşünsel-ahlâki prensipler ve davranış normları ruhunda eğitilmesine birincil bir önem veriyor. Alman işçi sınıfının büyük önderinin vasiyetini yerine getirmek, ADC gençliği için, hayatını, olanca bilgi, deney ve enerjisini sosyalizme, aydın geleceğe hasretmek anlamındadır. E. Telman'ın kendisini bağrından çıkaran sınıfla ilişkisi, onun gücünün ve sarsılmaz iradesinin kaynaklarından biriydi. O işçi sınıfının oğluydu, bu sınıfın devrimci önderiydi. 1934 yılında Paris'li bir grup öğrenci, G. Dimitrov'a, gerçek devrimcinin nasıl olması gerektiğini sormuşlardı. G. Dimitrov, bu öğrencilere cevabında, E. Telman'ı gerçek devrimci örneği olarak gösterdi ve şunları yazdı: «Onun hayatı, gerçek devrimcinin, devrimci Marksizmi benimsiyerek, sınıf savaşının ateşleri içinde oluştuğunu gösterdi. Devrimci heyecan ve coşku yeterli değildir, devrimci teori silâhını kullanmayı da becerebilmek gerekir. Teoriyi bilmek yeterli değildir, karakteri sağlam bolşevik hamurundan yoğrulmak, bolşevik uzlaşmazlığına da erişmek gerekir. Ne yapılması gerektiğini bilmek yeterli değildir, aynı zamanda bunu yapma cesaret ve yığıtlığına da sahip olmak gerekir. İşçi sınıfının menfaatlerine gerçekten hizmet eden her şeyi her ne pahasına

olursa olsun yapmaya hazır olmalısın. Kendi özel hayatını büsbütün proletaryanın menfaatlerine hasredebilmelisin.» Genç Fransızlara mektubunun sonunda, G. Dimitrov, onları E. Telman gibi hareket etmeye çağırıyor ve şöyle diyordu: «Proletaryanın büyük kahraman ve önderlerini örnek tutmak gençliğin borcudur!» (1)

HAGB, Alman Demokratik Cumhuriyeti gençliğinin E. Telman'ın yaşadığı ve savaştığı gibi yaşayıp eylem göstermesi için çalışmayı kendisi için ödev sayıyor.

Leninci prensipe göre, gençliğin komünist eğitimi, her şeyden önce, yeni toplum düzenini yerleştirmek için yürütülen pratik mücadeleye onun dolaysız katılımıyla gerçekleştirilir. Birliğimiz işte bu prensipi kılavuz ediniyor. Biz gençliğe olanca kabiliyet ve yetenekleriyle kendini gösterebileceği işleri önermiye çalışıyoruz. Leninci Komsomol'un ve diğer sosyalist ülkeler kardeş gençlik örgütlerinin zengin deneyimi bize bu bakımdan büyük yardımda bulunuyor. Üretimde gençlik ekipleri, inşaat yerlerinde çalışmalar, üniversiteli ve öğrencilerin yaz aylarında kuruculukta ve üretimde çalışmalarını örgütleme, çalışma ve dinlenme kampları meydana getirme, gençlik bilimsel-teknik yaratıcılığı sergileri tertipleme gibi biçim ve yöntemlerin büyük yararı görülüyor. Sanayide, köy ekonomisinde ve inşaatla, HAGB üyeleri, emek veriminin artırılması için, belirli süreler içinde ve en azından harcamayla yüksek kaliteli mallar üretimi için mücadele ediyorlar. Birlik üyelerimiz, Sovyetler Birliğinde yaygın öncü emek metotlarının uygulanmasına ve ihraç siparişlerinin zamanında hazırlanmasına önayak olanlar arasında yer alıyorlar. Gençlerden oluşan 544 dostluk inşaat yerinde, birliğimizin üyesi genç kız ve erkekler, Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan gençleriyle birlikte, EYK üyesi ülkelerin sosyalist ekonomik entegrasyonu komple programının hayata geçirilmesiyle ilişkili sorunların çözümüne katkıda bulunuyorlar. Biz, sosyalizm için mücadeleye ve emeğe gençliğin canlı katılımına, anın sınıfsal eğitiminin ayrılmaz bir parçası gözüyle bakıyoruz. Bununla ilgili olarak, ADC genç kuşağının verdiği emeğin sosyalist ekonomik entegrasyon sürecinin gelişmesine dolaysız bir katkı olmasını özellikle önemli ve değerli buluyoruz. HAGB üyeleri, Orenburg'dan SSCB Batı sınırına kadar gaz boru hattının hazırlanması çalışmalarına katıldılar. ASBP MK Politbürosunun önerisiyle, ADC'nin sorumlu olduğu bu boru hattı kesimi, başlıca ulusal yapıyerlerinden biri olarak cumhuriyet gençliğine havale edilmişti.

Demek oluyor ki, ideolojik-politik çalışmamızın sadece öğretim eylemine indirgenmesi doğru olmaz. Lenin'in şu sözünü unutmamalıyız: «Emek olmadan, mücadele olmadan, komünizme dair sadece komünist broşür ve eserlerden edinilen bilginin hiç bir değeri yoktur.» (2)

(1) G. Dimitrov, Eserler, c. 9. BKP Yayınevi, s. 474—475.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 302.

HAGB, cumhuriyetimizin yığinsal sosyalist gençlik örgütü olarak, her şeyden önce, Alman Birleşik Sosyalist Partisinin genç kuşağı eğitime davasında aktif yardımcısı ve yedeğidir. V. İ. Lenin Komsomol'un III. Kongresinde, Komünist Gençlik Birliği'ne girmiş olan her gencin «komünizm kuruluşunda partiye yardım etme ve komünist toplumun yaratılması için bütün genç kuşağa yardımcı olma» ödevini yükümlenmiş olduğunu söylemişti. ⁽³⁾ Lenin'in bu hükmü ASBP Tüzüğü'nde şöyle yazılıdır: «Hür Alman Gençlik Birliği . . . partinin gençliği sosyalizm ruhunda eğitmesine yardım eder, sosyalizmin kurulmasında ve sosyalist yurdun savunulmasına gençliğin aktif katılımını sağlar. HAGB, sosyalistçe çalışan, öğrenim gören ve yaşayan her bakımdan gelişmiş gençlerin meydana getirdiği bir kuşağın oluşmasına katkıda bulunur.» ⁽⁴⁾

Gençlik birliğinin partiyle sıkı bağıntısı, onun yönetmenlik rolünün sözde ve eylemde tanınması, HAGB'nin işçi sınıfı partisiyle olan ilişkisini belirliyen karakteristik çizgidir. Gençlik birliği, eylemlerinde Marksizm-Leninizm teorisini, partinin karar ve tavsiyelerini kılavuz edinir.

İşçi sınıfı partisinin yardımcısı ve savaşkan yedeği olarak, HAGB, gençliğin bütün tabakalarının menfaatlerini dile getiriyor. Biz ADC'de gençlik hareketinde meydana gelen birliği önemli bir ulaşım olarak değerlendiriyoruz. HAGB içinde gençliğin çeşitli tabaka ve yaş kategorilerinin temsil edilmekte olması, bizim elbette ayrımları dikkate alan bir politik çalışma yürütmemizi ister. Çünkü örgütümüz, bütün gençleri kapsamayı ve onları sosyalizm savaşçıları olarak yetiştirecek bir etki yapabilmeyi amaçlamaktadır.

HAGB, gençlerin hayatının bütün yanlarına (emek, öğrenim, kültürel gereksinmeler, serbest vakitleri akıllıca değerlendirme, spor, turizm, yaşam, hareket tarzı, moda vb.) gereken dikkatle eğiliyor. İşte gençlik birliğinin çalışmalarındaki atılım ve ölçütleri gösteren birkaç örnek: Yakın geçmişte ADC'de bir Gençlik Turizm Bürosu («Jugendturist») kuruldu. Bu büroyu doğrudan doğruya HAGB yönetiyor. Çocukların ve erginlerin katıldıkları yıllık spor bayramlarına 4 milyonu aşkın çocuk ve ergin katılıyor. Her yıl, HAGB Kupası için, 16 spor türünde yarışmalar düzenleniyor, ve bunlara 3 milyonun üstünde çocuk ve ergin katılıyor. 1975 yılının önemli uygulamaları arasında, HAGB çapında bir kültür sorunları konferansı, bir de bütün piyoner yönetmenlerinin katılacakları bir konferansın hazırlık ve yapılması yer alıyor.

HAGB, ADC çocuklarının birleşik politik, gönüllü ve bağımsız yığinsal örgütü olan «Ernst Telman» Piyoner Örgütü'yle çalışmaya büyük bir sorumluluk duygusuyla eğiliyor. Biz bu çalışmayı partinin tavsiye ve direk-

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 307.

⁽⁴⁾ Statut der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands. Berlin. Dietz Verlag, 1971, s. 92.

tifleri gereğince yürütüyoruz. Piyoner örgütü üyeleri, gayet haklı olarak, kendilerini HAGB'nin eyedeği ve işçi sınıfı partisinin en genç yardımcılarını sayıyor, öğrenimde, dersiğı, toplumsal çalışma ve uygulamalarda üstün bir çaba ve titizlik gösteriyorlar.

ADC genç kuşaağı, kendisine sorumlu ve soylu bir ödev, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna aktif olarak katılma ödevi yüklenmiş olmasıyla kıvanç duyuyor. Cumhuriyetimizin bütün tarihinde, gençlik, kendi politik örgütü olan Hür Alman Gençlik Birliğı'nin öncülüğünde, her zaman ve her yerde büyük atılımlı yapıcılık projelerinin gerçekleştirilmesine katılmış ve değerli katkılarda bulunmuştur. Ve bugün de gururla söyleyebiliriz ki, memleketimizde, partinin sözünü kendileri için günlük hayatta, emekte ve öğrenimde eylem programı sayan genç kız ve erkeklerin sayısı durmadan artmaktadır.

Filipinler'de değişme eğilimleri

Fransisko Balagtas

Filipinler Komünist Partisi MK üyesi

Filipinlerde iki yıl kadar önce yönetime askerler el koymuş, Komünist Partisinin önyak olduğu yığınsal hareketler yasaklanmış ve bu hareketlerin yöneticileri tutuklanmıştı. Nihayet 1974 Ekim ayında diktatörlük rejimi komünistlere karşı bu tutumunu değiştirmek zorunda kaldı. Cumhurbaşkanı Markos, çetin sosyal-ekonomik ve politik problemlerin çözümü için memleketin ve halkın çabalarını seferber etmek üzere ulusal birliği gerekli gördüğünü açıklayan bir çağrı yayımladı. İlegal komünist hareketi yöneticileri bu çağrıya uyarak Devlet Başkanı ile görüştüler. Birçok önemli sorun üzerinde görüş birliğine varıldı. Bunun sonucu olarak, kayıtsız sartsız af ilân edildi, politik tutuklu ve hükümlüler serbest bıraktıldı, yığın hareketlerine yine açık eylem hakkı verildi. Kuruluşundan sonra (1930) ancak sekiz yıl kadar legal çalışabilen Filipinler Komünist Partisi artık gizlilikten çıktı. (!) Komünistlerin örgütlediğı 50 bin kişilik köylü mitinginde FKP yöneticileri, MK Genel Sekreteri Felisisimo Makapagal söz aldılar. Mitinge katılanlara hitaben Cumhurbaşkanı Markos da bir konuşma yaptı. Söz arasında, Filipinler koşullarında toprak reformunu olağanüstü önemli bir tedbir saydığını ve bunun daha süratle yapılması için direktif verdiğini açıkladı. (2)

Son yıllarda Markos hükümeti, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist devletlerle karşılıklı yarara dayanan işbirliğini geliştirme yönünde bazı adımlar attı. Filipinlerin bloklardışı Asya ve Afrika ülkeleriyle temasları daha düzenli bir nitelik almaya başladı.

Bu değişimler acaba neden ileri geliyordu? Bunları değerlendirmede komünistler işi basitleştirmekten, sübjektivizime ve gereksiz duygusallığa düşmekten kaçınmaya çalışıyorlar. Esnek bir taktik uygulayan komünistler, olası tehlikeleri unutmadan, ortaya çıkan yeni durumun olanaklarından yararlanma yanlısı olduklarını gösteriyorlar. Komünist Partisi şimdiki eğilimleri değerlendirirken ilkesel görüş mevzilerinde kalıyor, oluşmakta olan değişimlerin özlüğüne daha derinlemesine inme olanağı veren sınıfsal yanaşımı kılavuz ediniyor. Sözkonusu değişimler, diktatörlüğün evrimini karakterize eden birçok iç ve dış etkenin zorlamasından ileri geliyor.

(!) Partilerin açık eylemini yasaklayan askersel durum koşulları sürmekte olduğu için, FKP henüz açık bir politik örgüt olarak kaydını yaptıramamış değildir.

(2) Reform, pirinç ve mısır ekiminde sahip olunabilecek en çok toprak miktarını (tavan) 7 hektar olarak belirliyor.

Rejimin sosyal temeli, öncelikle sömürücü sınıflar, istikrarsızlıktan kurtulmıyor. Yerli işverenler bunu güçlendirmeye çalışıyorlarsa da, bunda hepsi de ikircimsiz hareket edemiyor, çoğu bekleme durumuna geçmeyi yeğliyorlar. Şimdi hükümet, burjuvazinin yakın geçmişe kadar kendisini alkışlayan gruplarının sempatisinden bile yoksun bulunuyor. Markos'un esaslı bir toprak reformuna ve diğer dönüşümlere yönelme, sosyalist ülkelerle işbirliğini geliştirme niyeti bu grupları endişeye düşürdü.

Yönetici zümrenin kendisi de yekpare görünmüyor. Bu zümrenin sol kanadını, yabancı tekелci sermayeyle bağılı olmiyan reformist burjuvazi, sağ kanadını bu zümrede hâlâ ağır basan tekелci çevreler temsil ediyor. Temsilcileri ya büyük yabancı sermayeyle bağılı olmiyan, ya da onunla partnörlük koşullarını elverişli bulmiyan orta burjuvazi, epey ikircim gösteriyor. Bu ortadaki grup, burjuvazinin sol ve sağ kanatları arasında, bir bütün olarak yönetici sınıf ile emekçi yığınları arasında durmadan sallantı göstererek durumu idare etmeye çalışıyor. Ama emek-sermaye ilişkileriyle bağılı bütün sorunlarda (işçi hareketi ve sol-burjuva grupları zayıf düştükçe), hep sağcılara doğru kayıyor. İşte, gericiileri yalıtma maksadıyla, ilerici dönüşümlerin yandaşları ile ortanın güçleri arasında bir bağlaşma sağlanmasını engelliyen asıl güçlük de bundan ileri geliyor.

Rejimin durumu, kendi dışından (sağdan ve «sol»dan) muhalefetin varlığı yüzünden de ağırlaşıyor.

1972'de iktidardan uzaklaştırılan büyük toprak sahipleri oligarşisi diktatörlüğe en çok dış biliyor ve katlanmak istemiyor. Bu toprak ağalığının geleneksel bağlaşığı olan katolik hiyerarşi de Markos'u desteklemekten vazgeçmiş bulunuyor. Din adamları sözkonusu tarımsal dönüşümlerden ve iktidarın özel katolik okullarını vergilendirme tehditlerinden epey korkuyorlar.

Yerli burjuvazinin belirli bir bölümü, «demir yumruk» iktidarına boyun eğmiş görünmeye çalışıp duruyor. Gerçekte, bu çevreler, hükümeti vurmaya can atıyor ve harıl harıl hazırlanıyorlar.

Vaktiyle askersel duruma geçilmesine çanak tutmuş olan Filipin Maoistleri, yeni durum ve koşullar içinde kendi silâhlı savaşı şanslarının artacağını düşünüyor (3), bir rejim aleyhtarları cephesi yaratmaya çalışıyorlar. Bunlar, en gerici feodallerle, emperyalizm yanlısı kuvvetlerle birleşmeye hazır dırlar. Maoistler, katolik, müslüman vb. örgütleri içinde, kendi tuttıkları yol, yani silâhlı savaşıla rejimi devirme yolu yararına ajitasyon yapmaya çabalıyorlar.

Katolik kilisesinde aşağı tabakayı oluşturan genç Filipin papazları ve rahibeleri de hükümet aleyhtarı bir tutum takınıyorlar. Bunların birçoğu

(3) F. Balagtas, «Filipinlerde Maoistler», «Yeni Çağ» dergisi, sayı 6, 1973, S. 467.

emekçi ailelerden yetişme olup, halkın istek ve özlemlerini iyi anlıyorlar. Bir yandan katolik kilisesinin etkisi altındaki gençlik de, politik denaysizlik içinde serüvenci eylemlere yatkınlık gösteriyor. Rejime karşı çıkan bu gençlik, aslında mücadele etmekte olduğu gerici din adamlarıyla yan yana gelmiş oluyor.

Burjuvazinin iktidarları, burjuva-parlâmentarizmi düzenine dönüş isteği de dahil olmak üzere muhalefetin eylemleri ve rejimin sosyal tabanının sınırlı oluşu, hepsi birlikte, hükümeti artık yüzünü yığınlara dönmek, köylü barangay⁽⁴⁾ ve kooperatiflerinde örgütlenmiş olan köylülük arasında, aynı zamanda iktidarın talimatıyla kurulan ve işkolu sendikalarını birleştiren Sendikalar Birliği üyeleri olan işçiler arasında destek aramak zorunda bırakıyor. Bu politikayı uygulamaya koyulan rejim, emekçi yığınlarının öncüsünü, onların iradesini en dolgun ve ardıcıl biçimde yansıtan Komünist Partisini elbette görmezlikten gelemez. Şimdi, komünistlere, hükümetçe denetlenen örgütlerde, askersel durumun gerektirdiği bazı sınırlamalar içinde olsa da, açıkça çalışma izni verilmiş bulunuyor.

Rejim, diğer bazı güncel iç politika problemlerinde, öncelikle memleketin güney kesiminde yaşıyan, kendisine özeklik verilmesini isteyen müslüman azınlığı probleminde de artık başlangıçtaki tutumunu değiştirmek zorunda kalıyor. Müslümanların gösteri ve yürüyüşlerini silâhla bastırma denemelerinin başarısızlığa uğramasından sonra, hükümet, çaresizlikle, politik görüşmelerle çözüme yönelmiş ve müslümanların birçok isteklerini kabul etmiş bulunuyor.⁽⁵⁾

Filipin müslümanları şanlı kurtuluşçu gelenekleriyle haklı bir kıvanç duyuyorlar. Bu gelenekleri İspanyol, Amerikan, Japon sömürgecileri boğamadılar. İktidar politikasının, müslüman ahalinin özlem ve emellerini, serbest gelişme, kendine özgü kültürünü ilerletme isteklerini dikkate alması ve geri kalmışlıkla özel savaş programları öngörmesi gerekiyor. Filipin müslümanları ile katolik kardeşleri arasında dostluk ve işbirliği ilişkileri ancak bu suretle kurulabilecektir. Buna da, ulusal-demokratik birlik temeli üzerinde, zorlama yöntemiyle değil, müslümanlarla hristiyanların bir devlet çerçevesi içinde birleşmelerinin gereğine ve yararına inandırma yöntemiyle ulaşılabilir. Böyle bir birliğin varlığı, iletkenleri müslüman

(4) Barangay: Şehir ve köy bölgelerinde hükümetin girişimiyle meydana getirilen yerli ahalî kurulları. Referandum ve diğer resmi kampanyalar sırasında hükümet tarafından ahalinin seferber edilmesi için kullanılıyor.

(5) 1975 Nisanında, Cumhurbaşkanı Markos, Sulu ve Mindanao Adaları ayaklanma birlikleri yöneticileriyle buluşup görüştü. Bu görüşmede, güney kesiminde yerel idare sorumlu katlarına müslüman azınlık temsilcilerinin atanması, Filipinler silâhlı güçleri kadrosuna müslümanların da alınması ve Mindanao Adasının gelişmesi için ödenek ayrılması kararlaştırıldı.

hareketi içindeki aşırı elemanlar olan ayrılma taraftarı eğilim ve duyguların yenilmesinde önemli bir etken olabilir.

Markos rejiminin yeni politik hattının oluşmasında dış etkenlerin de büyük etkisi vardır. Dünya kapitalist ekonomisinin giderek derinleşen bunalımı, Markos rejimi için de ibret verici bir ders olmuştur.

Filipin yönetici çevreleri, belirli bir süre, memlekette askersel rejime geçilmesinden sonra bir «ekonomik mucize» göreleceğine, bunun da yabancı tekelci sermayeyle zaten sağlam olan bağların güçlendirilmesi sayesinde oluşacağına kamuoyunu inandırmaya çalıştılar. 1974 Haziranında rejimin bir grup danışmanı, yabancı döviz rezervlerine, genel ulusal gelire, insan başına ulusal gelir payı artışı tempolarına, son on yılda güya dış ticarete ilk defa aktif ödeme dengesine ulaşılmasına olanak veren ihracat gelirleri artışına dair bazı veriler yayımladılar ve bununla böbürlendiler.

Ne varki, dünya kapitalist ekonomisi bunalımının keskinleşmesi, kapitalist memleketlerdeki politik ve sosyal sarsıntılar uluslararası tekelci sermayenin ne kadar sallantılı bir dayanak olduğunu gösterdi. Aynı 1974 yılı içinde Filipinlerde endüstriyel gelişme tempoları (1973 yılında % 12 kadarken) % 3,5'e düştü. Çeşitli ekonomi kollarında düşüş ve durgunluklar başladı; enflasyon şiddetlendi, fiyatlar alabildiğine yükseldi. Enerji bunalımıyla ilgili olarak ekonomik durumda kötüleşmenin kaçınılmazlığını resmi çevreler bile itiraf etmek zorunda kaldılar.

Bütün bunlar, çetin sosyal-ekonomik problemleri, emperyalist tekellerle, özellikle Amerikan ve Japon tekelleriyle bağlaşma yoluyla çözüme kavuşturma çırpınılarının ne kadar dipsiz olduğunu gösterdi. Memlekette askersel duruma geçilmesinin ikinci yıldönümü (Eylül 1974) münasebetiyle yaptığı konuşmada, Devlet Başkanı Markos'un, birkaç ay önce propaganda gürtlüsünden geçilmiyen «ekonomik mucize» hakkında tek söz söylememiş olması gayet anlamlıydı. Tam tersine, bu söylev, rejimin, ortadaki güçlükler konusunda daha gerçekçi bir tutum takınmak zorunda kaldığını, öncelikle kendi güçlerine ve kaynaklarına yönelmeye çalıştığını gösterdi.

Kapitalist sistemin bunalımı ve sarsıntıları fonu üzerinde sosyalist sistem ülkelerinin başarıları daha bir açıklıkla göze çarpıyor. Sosyalist ülkelerin az gelişmiş devletlerle işbirliği yıldan yıla genişliyor. Bu genişleme, az gelişmiş devletlerin ulusal egemenliklerini pekiştirmelerine ve bağımsız gelişme yolundan yürümelerine yardım ediyor. Bütün bu durumlar, elbette, diktatörlük yanlısı yönetici çevrelerin ve bu arada teknokratlar zümresinin görüş alanı dışında kalmıyor.

Kendi doğal kaynakları üzerinde ulusal kontrolü canlandıran, uluslararası alanda emperyalizme ve çokuluslu korporasyonlara politik ve

ekonomik bağımlılığın azaltılması için toplu aksiyonlara girişen gelişme halindeki devletlerin anti-emperyalist politikası da yönetici çevreler üzerinde belirli bir etki yapıyor. Bu devletlerin aktif dış politikası, Filipinlerde, bağımsız yönelim için mücadele etmekte olan güçlerin sağlamlaşmasına yardım ediyor. Bunlar arasında burjuva reformistleri de, devrimci demokratlar da vardır.

Ve nihayet, Viyetnam halkının ve Kamboçya yurtseverlerinin yakın geçmişteki utkusu da önemi çok büyük bir olaydı. Bu utku, bizim bölgemizde ulusal kurtuluş, ilerilik ve barış güçleri yararına büyük bir değişimin başlangıcı oldu. 1975 Nisanında, Güney-Doğu Asya Devletleri Birliği'ne giren devletler ve bu arada Filipinler, kurtuluşuna kavuşan Kamboçya'yı resmen tanımaya karar verdiler.

Çin-Hindi olaylarının ışığında, bir de, Markos'un, kendi danışmanlarıyla başbaşa vererek ABD'yle imzalanmış bulunan anlaşmaları gözden geçirmekte olduğu ve giderek bunların bozulması sorununun da görüşüldüğü haberi duyuldu. Filipinler hükümetinin, artık ABD hükümetinden bu anlaşmaların geleceği ve özellikle topraklarımızdaki Amerikan askersel üslerinin yazgısı konusunda görüşmelere başlanmasını istediği biliniyor.

Demek oluyor ki, memleket içinde ve uluslararası alanda objektif süreçlerin akışı, yarı-anayasal diktatörlüğü ve buna hizmet eden burjuva reformistlerini, şimdi geçmişte olduğundan daha bağımsız bir gelişmeye yönelmek, kapitalist yolu koruyarak kendi güçlerine ve kaynaklarına dayanan politikası için mücadele etmek zorunda bırakıyor. Bu siyaset hattı, henüz Filipinlerin çokuluslu tekellerden kopmasını öngörmekte olmasa da, birkaç yıl öncesine kadar körükörüne uygulanan Amerikancılık politikasından gerileme anlamına geliyor.

Yığınlar arasındaki çalışmalarını genişletmekte olan Filipin komünistleri yeni durumdan doğan güçlükleri görmezlikten gelmiyor, sınırlılık koşullarını dikkate alıyorlar. Bizim politik savaş yararına silâhlı savaştan vazgeçme kararımız köklü bir ilkesel karakter taşıyordu. FKP'nin Altıncı Kongresi (Şubat 1973) gizlilik koşulları altında yapılmış, komünistleri partinin açık çalışmaya geçebilmesi için mücadeleye çağırılmış, işçi sınıfı safalarında birliğin, köylülerle, sol ve demokratik çevrelerle, bütün yurtseverlerle bağlaşıklığın güçlendirilmesini öngören sınıfsal bağlaşımlar politikasını gerçekleştirme yolunu tutmuştu. Bu yol, burjuva-pomeşçik sömürsüne karşı, yabancı tekellerin ezgisine karşı savaş hattıydı.

Partimiz, ulusal karakterden yoksun, halk düşmanı politikaya, emperyalizmin egemenliğine, iş ücretlerinin dondurulması, grevlerin yasaklanması, sendikal eylemlerin sınırlandırılması ve diğer anti-demokratik aksiyonlar politikasına karşı çıkarak, politik programdan yoksun ve tek tek kişileri hedef tutan hertürlü prensipsiz bağlaşımlara, örneğin aşırı sağcı ve

solcu elemanların oluşturduğu Markos aleyhtarları blokuna katılmayı kesinlikle reddetti. Komünistler yalnız serüvenci, `sekteerce eylemleri, darbeciliği, komploculuğu, anarşist-terörist devrimciliği açığa vurmakla kalmayıp, sınıf düşmanı konusunda uzlaşmazlıklarını da ortaya koydular, sömürücü sınıflar karşısında teslimiyete ve uyuşmaya yatkın politik hattı da şiddetle suçladılar. Altıncı Kongrede kabul edilen FKP Programı, toplumumuzu barışçı, devrimci temeller üzerinde yeniden kurma doğrultusundan halkı saptırmayı amaçlıyan denemeleri suya düşürmeye parti üyelerinin her zaman hazır bulunmaları gereğine işareti ediyor. Bu istek, Komünist Partisinin gizlilikten çıktığı günümüzde de işlerliğini koruyor.

Filipinler işçi sınıfının öncüsü, yığınların menfaatlerine cevap veren tedbirleri, yani toprak reformu, istihdamın artırılması, uluslararası alanda daha bağımsız bir yoldan yürünmesi, öncelikle sosyalist ülkeler ve bloklardışı devletlerle ilişkilerin ve karşılıklı yarara dayanan işbirliğinin genişletilmesi gibi uygulamaları ardıcıl biçimde destekliyor. Şimdi komünistlerin önünde oldukça güç bir ödev, emekçilerle ilişkileri güçlendirme, yığınların en önemli gereksinmelerini giderme savaşını hızlandırma olanaklarından sonuna kadar ve ustalıkla yararlanma ödevi vardır. Bir yandan, aşırıların ileri sürdükleri gerçekdışı istekler konusunda da daimi bir uyanıklık gerekmektedir.

Ortaya çıkan yeni durumda, komünistler, en önemli hedefin, kendi çabalarını diğer sol, demokratik, yurtsever güçlerin, bu arada iktidar çevreleri içindeki sol ve ortacı elemanlarının çabalarıyla birleştirmek, aşırı sağcı çevreleri ve bunlara kanat geren yabancı tekelleri yalıtmayı başarmak olduğu kanısındadırlar.

Sınıfsal bağlaşmalar politikasını gerçekleştirmenin köyde ve şehirde kendi özellikleri vardır. Köyde, burjuva reformistleri, toprak reformundan şu veya bu derecede çıkar umuyor, rejime muhalefet durumundaki büyük toprak sahiplerine karşı yürüttükleri mücadelede, köylülerin ve bu arada bunların bağımsız sınıfsal örgütlerinin desteğini kazanmaya çalışıyorlar. Parti, ortak savaşın menfaatini gözetenek bu durumdan yararlanabilir ve yararlanmalıdır.

İşimizdeki güçlükler, reformist burjuvazi kodamanlarının yabancı sermayeyle yakından ilişkili oldukları şehir sanayi merkezlerinde daha da çoğalıyor. Proletaryanın davasına sadık olan komünistler emekçilerin haklarını savunarak, onlar için bundan böyle de yaraşıklı yaşama ve çalışma koşulları isteyecek, böylelikle emperyalist tekellere ve onların Filipinli işbirlikçi çömezlerine karşı halk savaşımının hızlanmasına yardım edeceklerdir. Komünistler, bir yandan halk hareketinde yükselip gelişmenin, devlet cihazının olanca gücüyle işçilere çullanmakta ikircim göstermiyecek olan yönetici sınıfları korkutabileceğini de hesaba katmaktadırlar.

Görülüyor ki, bütün yurtsever güçleri bir bayrak altında toplayıp birleştirme savaşı, hâlâ sürmekte olan askersel rejim koşullarında, memleketimizdeki mevzilerinin zayıflamasına katlanamayan ABD emperyalizminin hâlâ önemli bir etki yapmakta olduğu koşullarda, Filipinlerde sol hareketin hâlâ Maoistlerin bölücü çabalarına hedef olmaya devam ettiği koşullarda yürütüldüğü gözönünde tutulacak olursa, hiç de kolay iş değildir. Bundan başka, sol, demokratik ve yurtsever güçlerin bir bölümünün, şimdiki duruma FKP'nin değer biçme tarzını hâlâ kabul etmedikleri de bir gerçektir. Bu çevreler, hükümet konusunda kendi tutumlarını belirlerken, olayların arasındaki diyalektik karşılıklı ilişkiyi görmüyor, oluşma halindeki değişimlerden çok, 1972'de askersel duruma geçilmesiyle iktidara gelmiş olan güçlerin politik geçmişi üzerinde dikkatlerini toplamaya yatkın görünüyorlar.

Söz yok, bu geçmiş gözden uzak tutulamaz. Zengin sınıfların en gerici zümresi olan büyük toprak sahipleri oligarşisinin, iktidardan uzaklaştırılmış olsa bile, etkisini hâlâ koruyabildiğini, yönetici zümrenin türdeş olma-yaşından yararlanmaya çalıştığını ve bununla da iktidar çevreleri içindeki sağcı elemanlarla temaslar kurmayı amaçladığını her bilinçli devrimci gözönünde bulundurmalıdır. Öte yandan, şimdi rejim çerçevesi içinde eylem haline olan eğilimleri hiçe saymak, aynı zamanda rejimin bugün karşı karşıya bulunduğu tarihsel alternatifleri önemsemezlik etmek de büsbütün haksızlık olur. FKP, şimdiki durumun gelişme perspektiflerini değerlendirmede, sosyalizm ile emperyalizm arasındaki savaş, gelişmesi boyunca dünya güçler dengesinin biteviye sosyalizm yararına değişmekte olduğu savaş gibi bütünsel bir etkeni de özellikle dikkate almaktadır.

Başlıca alternatif memleketin tutacağı yolun seçimiyle ilişkilidir. Şimdiki aşamada, yeni sınıf güçleri dağılımı koşullarında, Filipinler'in önünde bağımsız ulusal gelişme ufku açılıyor. Yönetici çevrelerin çoğu bölümünün hâlâ daha ana hedef saydıkları şimdiki kapitalist yoldan ayrılmı olarak, bağımsız gelişme anti-monopolist yönelimlidir ve kapitalist olımıyan gelişmeye doğru geçiş aşaması yerini tutabilir. Etkin bir plânlama sisteminin, devlet menfaatlerine hizmet edecek sağlam bir devlet ekonomi sektörünün yaratılması söz konusu bağımsız gelişmenin en önemli koşullarındır.

Bağımsız gelişme yolu, ancak güçler dengesinin, aynı zamanda yönetici çevrelerin içindeki sol, demokratik ve yurtsever elemanlar yararına değişmesi gibi belirli objektif ve sübjektif koşulların varlığıyla gerçekleştirilebilir. Bugün bu gibi koşullar ortada olmasa da, bağımsız gelişme yolu için savaş daha şimdiden reel bir politik hedef pratiği olabilir. İlerici güçler, bu yolun gerçekleştirilmesine çalışırken, eylemlerinde, şimdiki cumhurbaşkanının da Filipinlileri ulusal gelişmede kendi güçlerine ve kaynaklarına dayanmaya çağırmakta olmasını da dikkate alıyorlar.

Günümüzün koşullarında, barangay'larda ve kooperatiflerde örgütlü köylü yığınlarının aktifliğini ve hele hükümetin denetlediği sendikalar-daki işçilerin aktifliğini «aşağıdan» hareketle genişletmenin oldukça büyük bir önemi vardır. Biz artık elimizi tez tutmalıyız, zira yabancı tekeller ve bunların büyük toprak sahipleri ile burjuvazi arasındaki yerli bağla-şıkları, bu örgütleri bir an önce kendi ekonomik ve politik egemenlikleri-nin bir âleti haline getirmek istiyorlar. Bu durumda, partinin, bir yandan sağcı gericiliğin kötücül plânlarını açığa vururken, bir yandan da sözde halkın selâmetini düşündükleri gibi bir sahtecilik perdesi ardına gizlenip de yığınları gerçekdışı istekler peşinde sürüklemeye çalışan aşırı solcu-ların eylemlerine karşı tutarlı bir direniş göstermesi gerekiyor. Bu gibi eylemler sadece düşmanlarımızın ekmeğine yağ sürer ve işçi sınıfı için, ilerici hareket ve bütün emekçiler için ancak acı sonuçlar verebilir.

Filipin komünistleri, devlet iktidarı üzerinde yabancı tekercilerin hâlâ ağır basan bir etki yapabildikleri bugünkü koşullarda asla vakit kaybet-mek niyetinde değildirler. Bugün önemli olan, işçi sınıfının saflarını ör-gütleme ve güçlendirme, işçi sınıfı ile köylüler, rejimin içindeki sol ve ortacı gruplar da dahil olmak üzere, sol, demokratik ve yurtsever güçler arasında bağlaşma sağlama işi üzerinde olanca dikkatleri yoğunlaştı-rmaktır. Komünist Partisi, kendi devrimci örgütleri içindeki etkisini artır-maya çalışırken, bir yandan hükümetin denetimi altında bulunan yığın örgütleri içindeki emekçilerle daimi temaslarda bulunmayı da gözet-melidir. Komünistler, bu yoldan yürüyerek, geniş ulusal-demokratik, anti-emperyalist ve anti-feodal cephe içinde kendi partilerinin örgütsel-politik bağımsızlığını da koruyacaklardır.

Gelişmiş sosyalizm kuruluşunda yeni aşama

Mikloş Ovari

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Politbüro üyesi ve

Merkez Komitesi Sekreteri

Partimiz ve halkımız, 17–22 Mart 1975 günlerinde yapılan MSİP XI. Kongresi'nin kararlarını benimsediler ve aktif olarak destekliyorlar. Bu destek, yurdumuzun otuzuncu kurtuluş yıldönümünün kutlanmasında, 1 Mayıs törenlerinde, faşizm üzerinde utku gününün anılmasında parlak biçimde kendini gösterdi. Bu destek günlük olağan çalışmalarda da kendini gösteriyor. Emekçilerimiz, partinin yönetmenliği altında gelişmiş sosyalizmi kurmada ne denli azimli olduklarını, kongreden sonra yapılan Devlet Meclisi seçimlerinde inandırıcı biçimde dile getirdiler. Halkın eylemsel desteği, kongre kararlarını yerine getirme, gelişmiş sosyalist toplumu kurma savaşında dayanabileceğimiz sağlam temeli oluşturuyor.

Kongre toplanmadan önce geniş bir politik hazırlık çalışması yapıldı. MSİP Merkez Komitesi, kongre tezlerini ve Parti Tüzüğü'nde değişiklik önerilerini peşinen işledi ve örgütlerimizce görüşülmeye sundu, ayrıca partinin yeni program deklârasyonu tasarısını hazırladı ve yayımladı. Bu belgeler, parti örgütlerimiz tarafından büyük bir sorumluluk duygusu ve etkenlikle görüşüldü. Büyük bir canlılık içinde geçen tartışmalarda, kongreye sunulan belgeler önemli derecede zenginleştirildi ve iyileştirildi. Parti Merkez Komitesinin ricası üzerine, tezler ve yeni program deklârasyonu tasarısı, Macaristan Ulusal Vatan Cephesi Konseyi tarafından, Macaristan Sendikalar Genel Kurulu, Macaristan Komünist Gençlik Birliği Merkez Komitesi, Macaristan Kadınlar Birliği Genel Kurulu, Kooperatifler Birliği Genel Kurulu ve Bilimler Akademisi Başkanlık Divanı tarafından da görüşüldü. Özcesi, kongrenin en önemli iki belgesinin görüşülmesine pratik olarak bütün kamuoyu katıldı.

Önceki kongre kararlarının etkinlikle yerine getirilmiş olması, XI. Kongre'ye politik hazırlığın başarıyla yapılmasını sağlayan önemli bir unsur oldu. 1972 Kasımında, yani kongreler arası dönemin ortalarında yapılan Merkez Komitesi Plenumu, X. Kongre kararlarının nasıl yerine getirilmekte olduğunu yokladı, çalışmalardaki yetersizliklere işaret etti ve bunların giderilmesi için tedbirler aldı.

MSİP XI. Kongresi ve yurdumuzun faşizmden kurtuluşunun otuzuncu yıldönümü şerefine, bütün yapıcı eylem alanlarında, emekçilerimiz tüm memleket ölçüsünde bir yarışmaya giriştiler.

MSİP Merkez Komitesi, memleketimizde sosyalizm kuruluşunda elde

edilen büyük başarılar hakkında kongreye bilgi verdi: «Son dört yıl içindeki çalışmalar sonucu olarak, memlektimizde sosyalist toplum kuruluşu büyük bir heyecanla ve yüksek düzeyde devam etmiş, düzenimiz ve sosyalist yurdumuz Macaristan Halk Cumhuriyeti daha da güçlenmiştir.»⁽¹⁾ Onuncu Kongre'den sonra toplumumuzun elbette daha önceden süregelen sosyalist karakteri bir kat daha sağlamlaştı. Bugün çalışan nüfusumuzun % 58'ini kapsayan işçi sınıfının yönetmenlik rolü artmaktadır. İşçi sınıfının politik tutumu, aktifliği, disipline bağlılığı ve dünyagörüşü, bütün emekçi zümre ve tabakalarının düşünüş ve davranış tarzı üzerine belirleyici bir etki yapıyordu. Yaşama ve çalışma koşullarıyla, görüş ve kanılarıyla işçi sınıfına yaklaşan, üretimsel ve toplumsal eylemi sayesinde de memleketimizde sosyalizm kuruluşunun aktif bir yapıcısı olan kooperatif üyesi köylüler (çalışan nüfusumuzun % 15'i) uzun bir gelişme yolu geçtiler. Kafa emekçisi aydınların ve memurların (çalışan nüfusun % 24'ü) çoğu bölümü, partinin politikasını dört elle tutuyor, çalışmasında işçi sınıfıyla kaynaşıyor ve hedeflerini onun hedefleriyle özdeşleştiriyor. Memleketimizde diplomalı her 10 uzmanın 9'u 1949 yılından sonra yüksek öğrenim yapmışlardır ve bunların çoğu işçi ve köylü çocuklarıdır. Küçük esnafların, tüccarların ve diğer özel kesim temsilcilerinin büyük çoğunluğu (çalışan nüfusun % 3'ü kadarı), toplumun gereksinmelerini gidermek üzere yararlı bir uğraş içindedir.

Sosyalizm kuruluşundaki başarılarımız, toplum düzenimizin politik temelini, yani işçilerle köylüler arasındaki birliği daha çok güçlendirdi; bütün ilerici ve yaratıcı güçleri, partilileri ve partisizleri, ateistleri ve dindarları, bütün kuşakları birleştiren halk moral-politik birliğine sosyalist bir içerik kazandırdı.

MSİP Merkez Komitesi, kongre önünde, partinin ekonomi politikasıyla belirlenen hedeflere ulaşılması ve dördüncü beşyıllık plânın hayata geçirilmesi için gereken bütün koşulların var olduğunu bildirdi. Beşyıllığın ilk dört yılı içinde ulusal gelir % 29 oranında, sanayi üretimi hacmi % 30 oranında arttı. 1971–1974 yılları döneminde köy ekonomisi üretimi yıllık ortalaması, önceki beşyıllığın aynı göstergelerine kıyasla % 17 dolayında artış gösterdi.

Halkın yaşama düzeyi de yükseldi. Beş yıl içinde her emekçinin reel aylığı % 16 oranında artacak, insan başına reel gelir payı % 25 yükseltilmiş olacaktır. Sosyal politikamızın bir gereği olarak, emekçilerin genel gelirleri çerçevesi içinde sosyal yardım ve diğer kolaylıklar payı artıyor. Bugün her 100 forint emek gelirine, memleket ölçüsünde ortalama olarak, 36–37 forint sosyal yardım ödeme ve zammı düşüyor. Bu yılın sonuna doğru, işçilerin ve memurların % 95'i haftada 44 saat ve giderek

(1) MSİP MK Enformasyon Bülteni. XI. Kongre. Birinci bölüm, s. 4. Budapeşte 1975, Mart.

bundan da az çalışacaklardır. Memleketimizde halen 15 yıl kapsamlı bir konut yapımı plânı uygulanıyor. Bu yılın (15 yıllık plânın sonuncu yılı) sonunda, plânın öngördüğü 1 milyon ev (yirmi-otuz bin fazlasıyla) hizmete girecektir. Bu, sözü geçen dönem içinde her üç aileden birine yeni konut sağlandığı anlamına gelmektedir. Bu yılın Temmuz ayından itibaren memleketimizde parasız sağlık yardımı uygulamasına geçilmiş bulunmaktadır.

İki kongre arası dönemde, partimiz, ideolojik çalışma, bilim, eğitim ve kültür sorunları üzerinde büyük bir dikkatle durdu. Merkez Komitesi bu konuda şunları tespit etti: «Hesabı verilen dönem içinde, memlekette, toplumsal ilişkilerin gelişmesi ve iktisadi alandaki başarılar ölçüsünde Marksizm-Leninizmin etkisi arttı, toplumda sosyalist düşünme tarzı güçlendi, sosyalist moral ve sosyalist yaşam tarzı normları daha geniş ölçüde yaygınlaştı, sosyalist kültür devriminde yeni başarılarla ulaşıldı.»⁽²⁾

Toplumsal hayatta partinin yönetmenlik rolü tamamiyle gerçekleştirildi. Merkez Komitesi ile parti üyeleri arasında, parti ile işçi sınıfı ve tüm halk arasında birlik ve beraberliğin güçlendirilmesi ulaştığımız başarıların ana kaynağı oldu. Parti bütün vaatlerini yerine getirebildi, çünkü daima ideolojik, politik ve örgütsel bir birlik gösterebildi, bu birliğin salsılmasına olanak vermedi. MSİP X. Kongresi kararlarının yerine getirilmesinde büyük katkıları olan yığın örgütleri ve yığın hareketleri partinin politik yönetmenliği altında başarılı bir eylem gösterdiler.

Sosyalist topluluk ülkeleriyle birlikte uyguladığımız dış politika, memleketimizde sosyalizm kuruluşu için gerekli koşulları başarıyla sağlıyordu. Macaristanın Sovyetler Birliği'yle ve sosyalist topluluğun öteki ülkeleriyle dostluk ve işbirliği gelişmeye devam ediyordu. Biz de, bütün dünya ilerici güçleriyle birlikte, sosyalizm ve ilerilik dâvasına yeni başarılar kazandıran, halkların özgürlüksever atılımlarını hızlandıran bütün uluslararası aksiyonlara aktif olarak katıldık. Bizim dış politikamız da gerginliğin azaltılmasına yardım etti. Partimizin uluslararası eylemi, dünya komünist ve işçi hareketinin birliğini güçlendirme dâvasına değerli bir katkı oldu.

Parti Merkez Komitesi, bütün en önemli sosyalizm kuruculuğu alanlarında ulaşılan sonuçlara dayanarak, milyonlarca komünistin ve partisinin isteklerini dile getirmek üzere, gayet haklı olarak, kongreye «partimizin şimdiye kadar uyguladığı genel politika hattı, Marksizm-Leninizm prensipleri temeline dayanan pratik eylemini onaylamasını ve daha öte doğru geliştirmesini»⁽³⁾ tavsiye edebilirdi. Netekim, Merkez Komitesinin bu önerisini kabul eden XI. Kongre, MSİP'nin politikasına olumlu bir

⁽²⁾ MSİP Merkez Komitesi Enformasyon Bülteni. Kongre. Birinci bölüm, s. 29, Budapeşte 1975, Mart.

⁽³⁾ MSİP Merkez Komitesi Enformasyon Bülteni. XI. Kongre. Birinci bölüm, s. 53, Budapeşte 1975, Mart.

değer biçti ve bu politikayı onayladı. Kongre, partinin «bu genel politik hattı bundan böyle de her zaman ver her yerde ardıcıl biçimde uygulaması» ⁽⁴⁾ gerektiğini belirtti. Merkez Komitesinin eylem raporunda ve yapılan tartışmalarda, devrimci bir partinin kongresine yaraşır biçimde, hesabı verilen dönemin çalışmaları eleştirel ve özeleştirilse açıdan ele alınıyor, zayıf noktalar açıkça belirtiliyor, objektif veya sübjektif nedenlerle henüz çözüme kavuşturulmamış sorunlara büyük bir dikkatle parmak basılıyordu. Yalnız Merkez Komitesinin eylem raporunda değil, yapılan her konuşmada da, yurdumuzda sosyalizm kuruluşu çalışmalarını daha da yetkinleştirme, parti politikasını elden geldiğince daha iyi gerçekleştirme emeli göze çarpıyordu. Ve bütün bunlar, parti üyelerinin, halkın, dünya kamuoyunun, sözkonusu eleştiri ve özeleştiriyi tersine anlamıyacaklarına, bunları bir zayıflık işareti olarak değil, partinin gücünü ve ciddiyetini, kendisine özgü sorumluluk duygusunu gösteren bir işaret olarak değerlendireceklerine tam bir inançla yapılıyordu.

MSIP XI. Kongresi, toplumsal gelişmedeki başarıları ve henüz çözülmemiş problemleri objektif açıdan ele alarak, halen sosyalizm kuruluşunun hangi aşamasında bulunduğumuzu, önümüzdeki yıllarda ne gibi problemleri çözmemiz gerektiğini, ne gibi perspektif hedefler tespit edebileceğimizi, sıradaki ödevleri hangi metotlarla yerine getirebileceğimizi belirledi. Bu tespiti yaparken, parti, Marksizm-Leninizm genel prensiplerinden hareket ediyor, memleketimizdeki sosyalizm kuruluşu deneyini, dünya komünist ve işçi hareketinin deneyini ve aynı zamanda somut durumda somut analizi öneren Leninci istemi inceliyor ve dikkate alıyordu.

Toplumsal gelişmemizin şimdiki aşamasının ayırıcı vasıfları şöyle özetlenebilir: Biz 1960'ların başında sosyalizmin temellerini kurma işini tamamladık ve aynı on yılın ortalarına doğru bu temelleri sağlamlaştırdık. Böylece memleketimizde «kim kimi» sorunu kesinlikle çözülmüş oldu. O zamandan beri toplumumuz yaratmış olduğu sağlam sosyalist temeller üzerinde gelişiyor. «Önümüzdeki 15–20 yıl içinde, bize, sosyalizm kuruluşuna devam etme ödevi, memleketimizde gelişmiş sosyalist toplumu yaratma ve böylelikle tarihsel amacımız olan komünizme yaklaşma ödevi düşmektedir.» ⁽⁵⁾

Memleketimizde gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuna ilişkin en yakın somut ödevler, kongrenin partiye düşen eylem ve ödevlerle ilgili kararında, perspektif hedefler ve daha öteye doğru (15–20 yıl) gelişme doğrultusu da kongrece kabul edilen program deklârasyonunda belirlenmiş bulunuyor. Gelişmiş sosyalist toplumu kurma işi, partinin çokyanlı bir

⁽⁴⁾ Yine orada. Bölüm 2, s. 4–5.

⁽⁵⁾ MSIP Merkez Komitesi Enformasyon Bülteni. XI. Kongre. Bölüm 2, s. 51. Budapeşte 1975, Mart.

eylem göstermesini isteyen, toplumsal hayatın her yönüyle uyumlu gelişmesini gerektiren karmaşık bir sorundur.

SBKP MK Genel Sekreteri L. I. Brejnev yoldaş, kongremizdeki söylevinde şunları belirtti: ... «Henüz geçilmemiş bulunan ve hiç de kolay olmıyan bu tarihsel yolda yalnız olmayışımız herkesin kendi başına yürümekte olmayışı bizim büyük mutluluğumuzdur.» ⁽⁶⁾ Sosyalist ülkelerin çağında artık gelişmiş sosyalist toplum kurulmaktadır. Dolayısıyla, buna ilişkin karmaşık sorunların çözümünde bizler yalnız değiliz.

Kongremiz, kardeş partilerin deneyini dikkate alarak, gelişmiş sosyalist toplum kuruluşuyla ilgili problemleri etraflıca gözden geçirdi. Biz bu yazımızda sözkonusu problemlerin sadece en önemlilerine değinmekle yetineceğiz.

Kongre, egemenliğin karakterine, sosyalist devletin rolüne ilişkin sorunlarda açık ve belgin bir tutum takındı. Biz, bu konuda, emperyalizm varolduğu, barış dâvasını tehdit etmeye devam ettiği sürece, iç ve dış gerici kuvvetlerin baltalama denemeleri sosyalizm kuruluşunu aksatabildiği sürece, sosyalist devleti koruma, güçlendirme ve eylemini yetkinleştirme gerekliliğinin de ortadan kalkmıyacağı görüşünü kılavuz ediniyoruz. Toplumun iç gelişmesi de, iktisadi ve kültürel kuruluş sorunlarının ancak devletin yöneltici ve örgütleyici eylemiyle çözülebileceği sürece, devletin korunmasını gerekli kıyor. Sosyalist gelişme boyunca, sosyalist devletin genel halk devleti olma çizgileri güçlenecek, gelişmiş sosyalist toplumun yaratılmasıyla de proletarya diktatörlüğü devleti yavaş yavaş bütün halkın sosyalist devleti haline gelecek ve bu devlette yine işçi sınıfı yönetici güç olarak kalacaktır. Sömürücü sınıfların ortadan kaldırıldığı memleketimizde emekçi sınıf ve tabakaların çıkarları ortaktır. İşçi sınıfı, iktidarı pratik olarak gerçekleştirme dâvasına kooperatif üyesi köylüleri, aydınları ve halkın bütün emekçi tabakalarını da çekiyor. Böylelikle sosyalist devlet yurttaşların büyük çoğunluğunun egemenliğini simgeliyor ve tüm toplumun çıkarlarına hizmet ediyor.

Sosyalist toplumumuzu geliştirme işi, birinci dereceli bir ödev olarak sosyalist demokrasinin her bakımdan daha öte doğru genişletilmesini gerektiriyor. Bugün bu konuda fabrika ve işletme içinde demokrasinin, işyeri demokrasisinin geliştirilmesi ön plânda geliyor. Her şeyden önce, yürürlükteki demokratik forumların, yani parti ve sendika örgütlerinin, Komünist Gençlik Birliği örgütlerinin, üretim toplantılarının etkinliği artırmak gerekiyor. İşçiler tüm kuruluşlarda yönetime ve kontrol komisyonlarının eylemine katılmalıdırlar. Kuruluşların yöneticileri, demokrasinin gerçekleştirilmesine yardımda bulunarak, yönetimin düzeyini yükseltmeli, üretimin iç yapısını yetkinleştirmeli, işlerin gidişi hakkında emekçilere

⁽⁶⁾ «Pravda» gazetesi, 19 Mart 1975.

sistemli olarak bilgi vermelidirler. Fabrika-içi demokrasiyi geliştirmenin, işçi sınıfının yönetmenlik rolünü yükseltme, işletme eyleminde etkinliği çoğaltma, emekçilerin sorum duygusunu artırma bakımından belirleyici bir önemi vardır. Sosyalist demokrasi, demokratik santralizm prensipini ardıcıl biçimde gerçekleştirme temeli üzerinde geliyor. Bunun içindir ki, bizler, toplum yönetimi merkez organlarının eylemini yetkinleştirmeye ve aynı zamanda merkeze bağlı bütün dallarda ve işyerlerinde erkinliği ve sorumluluk duygusunu artırmaya devam ediyoruz.

Gelişmiş sosyalist toplumu kurmanın ana koşulu, üretimsel ve sınıfsal ilişkilerin sosyalist karakterini güçlendirmektir. Bununla birlikte, mülkiyetle bağlı ilişkilerin oluşması belirleyici bir rol oynamaktadır. Kongremiz, bizim koşullarımızda devlet ve kooperatif mülkiyetinin bir ve aynı tipten, sosyalist tipten mülkiyet olduğu gerçeğinden hareket etmiştir. Ne var ki, devlet mülkiyeti onun daha gelişkin biçimi olup, daha yüksek düzeyde bir kamulaştırmayı yansıtır. Macaristanda devlet kuruluşları ve kooperatifler ulusal gelirin % 98'ini üretmektedirler. Bundan ötürü, bugün, toplumsal ilişkilerin geliştirilmesi, artık mülkiyetle bağlı ilişkilerin temelli yeniden kurulmasını değil, hem devlet, hem kooperatif mülkiyetinin güçlendirilip geliştirilmesini gerektiriyor. Bu iki biçimin daha öte gelişme ■şamasında, üretim araçları ve diğer toplumsal nimetler üzerinde daha yüksek düzeyde kamulaştırmaya dayanan komünist mülkiyet oluşur.

Kongre, memleketimizde toplumsal ilişkilerin gelişmesini gözden geçirerek, işçi sınıfının yönetmenlik rolünü daha da güçlendirmenin bütün emekçi halkın menfaatlerine hizmet ettiğini belirtti. İşçi sınıfının genel öğrenim ve mesleki bilgi düzeyini yükseltmek, onun yeni ve durmadan artan gereksinimlerini gidermek, yalnız ekonomik değil, aynı zamanda toplumsal-politik sorunlardır. İşçi sınıfının yönetmenlik rolü, bütün emekçi sınıf ve tabakaları arasında bağlaşma politikası uygulamasına kapalı değildir ve üstelik bunu gerektirmektedir. Kongre, bunu çıkış noktası yaparak, işçi-köylü bağlaşıklığının daha fazla sağlamlaştırılması gereğine işaret etmiş, işçi sınıfı, köylüler, aydınlar ve toplumumuzun diğer emekçi tabakaları arasında sıkı bağlaşma gereğini, partinin yönetmenliği altında ve Ulusal Vatan Cephesi çerçevesi içinde sosyalist hedeflere ulaşılacak üzere bunların elbirliğiyle çalışmaları gereğini belirtmiştir. Biz bu politikayı bütün gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu tarihsel dönemi boyunca uygulayacağız.

Toplumsal sosyalist karakterinin sağlamlaşması ve halkın moral-politik birliğinin gelişmesi, ekonomiyi geliştirme ve insanların bilincini oluşturmada yeni ve büyük adımlar atılmasına olanak veriyor.

Kongrede, ekonominin geliştirilmesi sorunları görüşülürken, bu davanın boyutları ve karmaşıklığı açıkça belirtildi. Ekonomik ve doğasal koşullar yüzünden, Macaristan, dünya ekonomisiyle yakından ilişkilidir ve

uluslararası ekonomik hayattaki değişimler bizim halk ekonomimizi bir hayli etkilemektedir. Son birbuçuk-iki yıl içinde uluslararası iktisadi eylem koşulları esaslı surette değişmiş bulunuyor. Dünya pazarında enerji iletkenleri ve hammadde fiyatları alabildiğine yükseldi ve mal fiyatlarındaki artış bu yükseliş ancak bir yere kadar denkleştirebildi. Bu yüzden halk ekonomimiz önemlice kayıplara uğradı. Şu da var ki, kongrede, kendi iktisadi işlerimizdeki yetersizliklerin sorumunu yalnız dünya ekonomisinin durumuna yüklemenin doğru olmayacağını da belirtti. Eylemde başarılı olabilmemiz ilkönce kendi çabalarımıza bağlıdır. Bundan ötürü, kongre, her şeyden önce kendi olanaklarımızı gerektiği gibi kullanarak kullanamadığımız sorunu üzerinde dikkatle durdu.

Kongre bilimin ulaştığı başarılarından daha iyi yararlanma gereğini belirtti. Ekonomik yapılışı modernleştirmede, sermaye yatırımında etkinliği artırmada, üretim örgütünü iyileştirmede, çalışma süresini daha iyi kullanmada, akıllıca yapılan tasarruflarda, işletme yönetimi sistemini daha öte yetkinleştirmede büyük güç yedekleri gizleniyor.

Daha ileri ekonomik gelişme koşulunun sağlanmasında Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne önemli bir rol düşüyor. EYK çerçevesi içinde ekonomik işbirliği, bu konseye giren bütün ülkelerde sosyalizm kuruluşunun atılımını artırıyor, Macaristan için eşsiz bir yardım, sağlam bir uluslararası dayanak oluyor. Bunun için, kongre, sosyalist topluluk ülkeleriyle ekonomik entegrasyonu daha öte genişletmeye her bakımdan önem verilmesini kararlaştırdı. Biz, en önemli hammadde ve enerji iletkenleri gereksemelerimizin çoğu bölümünü sağlayan ve aynı zamanda halk ekonomimizin ihraç malları için en büyük pazarı oluşturan Sovyetler Birliği'yle ekonomik ilişkilerimizi geliştirmeye bundan böyle de önem vereceğiz.

Biz, sömürge ezgisinden kurtulduktan sonra büyüme halinde bir politik ve ekonomik güç olarak beliren azgelişmiş ülkelerle ekonomik ilişkilerimizi geliştirmeye de devam edeceğiz.

Memleketimiz, yalnız iktisadi karakterli nedenlerle değil, ilkesel görüş ve tutumumuz gereği olarak, uluslararası ekonomik işbirliğinden yanadır. Biz çeşitli toplumsal kuruluşlu memleketler arasında barışçıl temasların, devletler arasında işbirliğinin, halklar arasında dostluğun geliştirilmesine gelecekte de katkıda bulunmakta kararlıyız. Bu nedenledir ki, uzattığımız eli sıkın bütün memleketlerle ekonomik ilişkilerimizi genişletiyoruz. Biz hertürlü ayırımı reddediyoruz ve sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler arasında karşılıklı yarara dayanan ticaretten yanayız.

MSİP'nin XI. Kongresi, Macaristanın ekonomik durumu üzerinde derinine bir çözümleme yaptıktan sonra, bütün güçlülere karşın, memleketimizin bundan sonraki beş yıllık plân döneminde de halk ekonomisini daha öncekine yaklaşık tempolarla geliştirebileceği ve daha küçük ölçülerde olsa bile, kesintisiz olarak halkın hayat düzeyini yükseltmeye devam ede-

bileceği sonucuna vardı. Bunun somut anlamı şudur: Önümüzdeki beş yıl içinde, plân gereğince memleketin ulusal geliri % 30 yükselecek, sanayi üretimi % 30-35, köy ekonomisi % 16-18, emekçilerin reel gelirleri % 23-25 oranında artacaktır. Bütün bunlar, bir yandan daha iyi çalışma ve ulusal kaynaklarımızı daha iyi kullanma sayesinde, öte yandan sosyalist ülkeler arasında ekonomik işbirliğinin yetkin olanaklarını çok daha dolgun biçimde kullanma sayesinde sağlanacaktır.

İdeolojik ve kültürel hayatta en az bunun kadar önemli ve güç sorunları çözmek zorundayız. Kongre, bu işde de, toplumumuzda geniş yığınların düşünüş ve eylemlerini gitgide daha büyük ölçüde belirliyen sosyalist fikirlerin başarıyla yayılmasına karşın, sosyalist prensiplere, hedeflere ve ahlâk normlarına ters düşen olgular da görüldüğünü (üstelik bunların zaman zaman ve şurda burda canlandığını) tespit ederken de hep mevcut durumdan hareket ediyordu. İdeolojik çalışmalarındaki yetersizliklerimizi unutmamamız, burjuva ve küçük burjuva görüşlerinin esneklik ve dayanıklılığını, toplumsal bilinci sosyalistçe yeniden kurmak için bütün bir devir gerekli olduğunu gözönünde bulundurmamız gereği açıklık ve içtenlikle konuşuldu.

Kongre, sosyalist bilinci ve halkımızın öğrenim düzeyini daha öte yükseltmenin, bilimi geliştirme ve bilimsel ulaşımlardan yararlanmanın, sosyalist kültürü yükseltmenin gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu için zorunlu koşullar olduğuna işaret etti. Sosyalist kültür devriminin gelişmesi, ekonomik sorunların çözülmesine, işçi sınıfının yönetmenlik rolünün artmasına, sosyalist demokrasinin genişletilmesine, sınıfların ve tabakaların birbirine yaklaşmasına, şehir ile köy arasında, kafa ve kol emeği arasındaki esaslı ayrımların giderilmesine yardım ediyor. Uluslararası hayattaki değişiklikler, barış içinde yanyana yaşama politikasının ve buna koşut ideolojik savaşın ön plâna çıkarılması, insanlığı düşündüren ve heyecanlandıran sorunlara yaratıcı biçimde cevap verme gereğini, amaca yönelik ve daha ardıcıl bir ideolojik mücadele yürütülmesi, ideoloji alanında kardeş partilerin işbirliğini genişletmeleri gereksinmesini ortaya koyuyor.

İdeolojik çalışma sorunlarını çözmenin en önemli koşulu, komünistlerin teorik hazırlığının durmadan iyileştirilmesi, MSİP'nin fikir birliğinin güçlendirilmesidir. Toplumsal bilimler görevlilerini, toplumun bugünkü gelişme problemlerini teorik bakımdan değerlendirmek, yığınların bilincinin oluşmasına yardımcı bulunmak, anti-marksist görüşlere karşı mücadele edebilmek üzere, daha pek çok çalışma bekliyor. Okullarda ve meslek-sanat okullarında öğrenim düzeyini, Marksist-Leninist teorinin temellerinin öğretimini, sosyalist dünyagörüşü ve ahlâk eğitimini yükseltmemiz gerekiyor. Kongre, hayatı, sosyalizme bağlılık duygusuyla, partisel açıdan ve büyük bir ustalıkla yansıtan edebiyat ve sanat yapıtlarını partinin takdirle karşıladığını belirtti. Biz, eskisi gibi, bütün insancıl değerlere yer

vermek niyetindeyiz; gerek sanatta dogmatik anlayışları, gerekse sosyal sorunlardan kaçmayı ve ortadaki yetersizlikleri değiştirip yozlaştırarak genelleştirmeyi reddediyoruz. Kongre, sosyalizm dâvasına hizmet eden bilimsel ve sanatsal-yaratıcı eyleme özgürlükten yana olduğunu açıkladı, ve bilginlerimizle sanatçılarımızın halkla gitgide daha çok özdeşleşeceklerine ve toplumsal ilerleme dâvasına bağlı kalarak, kendilerine sosyalist toplum tarafından verilen büyük olanakları sorum duyusuyyle kullanacaklarına partinin derin bir inanç beslediğini dile getirdi.

Partinin dış politika sorunlarındaki eylemi, güttüğü iç politikayla tam bir uyum halindedir. Uluslararası durumdaki değişimler kongrede etraflica çözümlendi. Kongre, SBKP XXIV. Kongresi tarafından kabul edilen Barış Program'ının gerçekleştirilmesi ve sosyalist ülkelerin ortak çabalarının sonucu olarak, barış içinde yanyana yaşama prensipleri ve pratiğinin giderek daha büyük ölçüde yaygınlaştığını, gerginliği azaltmanın dünya politikasında ana doğrultu haline geldiğini belirtti. Bununla beraber, dünyada küçümsenmeyecek ölçüde güçlerin gerginliği azaltma politikasına hâlâ karşı durduklarına, her yeni başarı için dirençli bir savaşım gerektiğine de önemle işaret edildi.

Biz, izlediğimiz dış politikada, Sovyetler Birliğiyle derin ve sarsılmaz dostluğumuzu durmadan güçlendirmeye özel bir önem veriyoruz. Sosyalist topluluk ülkeleriyle ilişkilerimizi dostluk ve sosyalist enternasyonalizm ruhunda geliştiriyoruz. Yurdumuz, Varşova Antlaşması ve EYK örgütünün çalışmalarına bundan böyle de aktif olarak katılacaktır. Parti ve hükümet, sosyal ilerleme ve ulusal bağımsızlık uğrunda savaşmakta olan güçlerle dayanışmayla hareket ederek, gelişme halindeki ülkelerle temasları bundan sonra da geliştirmekten yana olduklarını açıklıyorlar. Biz, barış içinde yanyana yaşama prensiplerine dayanarak, kapitalist memleketlerle de devletler-arası ilişkileri genişletmeye çalışıyoruz; fakat içişlerimize politik veya ideolojik hertürlü karışma yeltenişini reddediyoruz. Kongrede, bütün dünyada barışın yazgısı bakımından büyük önemi olan bir Avrupa güvenlik sistemi kurulmasından yana olduğumuz da açıkça belirtildi. Macaristan, etkili, ilkesel, dinamik dış politikasıyla, sosyalist topluluk ülkeleriyle sıkı bir işbirliğiyle hareket ederek, gerginliğin azaltılmasına kalımlı bir süreç karakteri kazandırmak üzere, sosyal ilerleme ve barışın savunulmasına yardım etmekte kararlıdır.

MSİP, kardeş partilerle ilişkilerini proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde geliştiriyor, uluslararası komünist ve işçi hareketinde birliğin daha çok güçlendirilmesi için çaba gösteriyor. Partimiz, ikili ilişkileri artırmaya çalışıyor, komünist ve işçi partileri arasında sürel bölgesel ve daha geniş uluslararası danışma toplantıları yapılması fikrini destekliyor.

MSİP, uluslararası komünist ve işçi hareketinde Marksist-Leninist birlik için mücadele ederken, teoride ve pratikte hertürlü sağ ve «sol» anti-

marksist eğilimlere, öncelikle milliyetçiliğe ve anti-sovyetizme kesinlikle karşı olduğunu açıklıyor. Kongre, bilimsel sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi prensipleriyle pratik olarak ilişkisini kesen, komünist hareketini baltalamaya çalışan ve bütün önemli uluslararası sorunlarda bizim hedeflerimize ulaşılmasını engelleme çabasında olan Maoizmi yerdi.

Kongre, MSİP ile SBKP arasındaki enternasyonalist ilişkileri her bakımdan geliştirmenin büyük bir önemi olduğunu belirtti. Sosyalizm ve barış için savaşımında SBKP'nin evrensel-tarihsel rolüne işaret eden kongre, partimizin bilinen ilkesel görüş ve tutumunu bir daha ortaya koyarak, anti-sovyetik komünizm olmadığını ve olamayacağını tekrarladi.

MSİP, bağımsızlık ve özgürlük uğrunda savaşmakta olan anti-emperyalist güçlerle, ulusal demokratik partiler ve kurtuluş hareketleriyle ilişkileri geliştirmeden yanadır. Biz, uluslararası ferahlama ve güvenliği artırma yararına, işçi sınıfının güç ve eylembirliği yararına, sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle de ilkesel temel üzerinde işbirliği yapmaya çalışıyoruz.

Gelişmiş sosyalist toplumu kurma ve bununla ilgili olarak partinin çözmek zorunda olduğu karmaşık ve çokyanlı sorunlar, komünistlerden, parti örgütlerinden ve bütün yönetim organlarından dah çok çaba beklenmesini gerektiriyor. Bunun içindir ki, kongre, parti içi hayat konusu üzerinde de büyük bir dikkatle durdu. Kongre, Parti Tüzüğü'nde bazı değişiklikler yaptı ve bununla parti politikasının hayata geçirilmesinde komünistlerin sorumluluk payını daha da artırdı. Bunun, MSİP'nde ideolojik, politik ve örgütsel birliğin sağlanmasına yardım edeceği kuşkusuzdur. Ayrıca, kongre, 1976 yılında parti biletlerinin (üyelik belgelerinin) değiştirilmesini kararlaştırdı. Partinin sosyal bileşimini iyileştirmeye, kadrolar arasında çalışmaya, partinin denetim eylemini geliştirmeye ilişkin sorunlar dikkatle gözden geçirildi. Kongre, parti ile yığınlar arasında, bunların karşılıklı güvencinden doğan sıkı işbirliğinin başarılı çalışma için sağlam bir temel olduğunu belirtti.

Memleket ve uluslararası kamuoyu MSİP XI. Kongresinin çalışmalarını büyük bir ilgiyle izledi. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın, PBİP MK Birinci Sekreteri E. Gerek yoldaşın, ASBP MK Birinci Sekreteri E. Honeker yoldaşın, ÇKP MK Genel Sekreteri G. Husak yoldaşın, BKP MK Birinci Sekreteri T. Jivkov yoldaşın ve diğer komünist ve işçi partilerinden yüksek konuklarımızın kongremizin çalışmalarına katılmaları ve kongre kürsüsünden yaptıkları konuşmalar partimiz ve halkımız için büyük bir şeref ve yardım oldu. Kongremizde temsil edilememiş olanlar da dahil, bütün kardeş partilerle dayanışma, bize daha öte çalışmalarımızda yeni bir güç kazandırıyor.

Y. Kadar yoldaş Kongre önündeki eylem raporunda şunları belirtti:

«Parti, bütün plânlarını, bunların işçi sınıfı ve halk tarafından benimsenip destekleneceği düşüncesiyle hazırlıyor. Öte yandan, işçi sınıfı ve halkımız da, partinin her zaman görevi başında olduğuna, bundan böyle de her zaman sorunlarımızı en iyi çözüme kavuşturmak üzere elinden gelen her şeyi yapmaya çalışacağına güvenebilirler.» (7)

(7) MSİP MK Enformasyon Bülteni. XI. Kongre. Bölüm 1, s. 45. Budapeşte 1975, Mart.

TÜSTAV

Ekonomide meydan savaşı

Karluş Koşta

Portekiz Komünist Partisi MK Politik Komisyonu üyesi

Yasalılık

Portekiz devriminin gelişmesi, devrimci sürece özgü genel yasalılığı bir kez daha doğruluyor. Sözkonusu genel yasalılık şudur: Devrim hangi yoldan (barışçı veya barışçı olmıyan, silâhlı veya silâhsız) gelişirse gelişsin, bu her zaman sınıf savaşımı yolu, yığınları devrimden yana çekme yoludur.

Portekiz'de devrim, bireysel özgürlüğe saygı ve anti-faşist mevzilerde yer alan çeşitli partilerin varlığı koşullarında yapılıyor. Fakat memlekette, en şiddetli ekonomi cephesinde olmak üzere, birçok cephede çetin savaşlar veriliyor. Bu da şu durumla açıklanabilir: 25 Nisan 1974'ten sonra, yakın geçmişte hükümetçe alınan kararlara kadar, politik ve ekonomik iktidar çeşitli ellerde (politik iktidar Portekizi sosyal ilerleme yoluna yöneltmeye çalışanların, ekonomik iktidar ise tekellerin elinde) bulunuyordu. Bir başka deyişle, memlekette politik üstyapı ile ekonomik altyapı arasında açık bir çelişki ortaya çıktı. Oysa, bilindiği üzere, ekonomide egemen duruma geçen sınıf, ergeç kendi politik egemenliğini de kurar. Besbelli ki, bu durum böyle uzun süre devam edemezdi: Ya tekeller yeniden politik egemenliği ele geçirerek ve memlekette yeni bir diktatörlük dayatacak, ya da demokratik hükümetçe tekellerin ekonomik egemenliğine karşı savaş bu egemenliğin tamamen ortadan kaldırılmasına kadar götürülecekti. Alternatif buydu.

Partimizin, memlekette gerçek demokratik bir rejim kurmanın daha çok ekonomik problemleri doğru biçimde çözmeye bağlı olduğunda kuşku yoktur. Bu problemler, tekellerin ayrıcalıklarına ve ekonomik gücüne adanıklı dokunacak acele tedbirler düşünülüp uygulanmazsa, çözülemez. Lenin'in «burjuva egemenliği gerçek devrimsellik ve gerçek demokratizmle bağdaşmaz» ⁽¹⁾ formülü bugünkü Portekiz koşullarında da doğrudur.

Biz komünistler için, hürriyet, yalnız insanın özlem ve isteklerini dile getirme, kendi örgütlerini kurma hakkı, toplanma hakkı vb. demek değildir. Hürriyet, emekçiler için, sömürsüz yaşamadır; başkaları için çalışmak zorunluluğundan azat olarak yaşamadır. Üretim araçları üzerinde

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 190.

özel mülkiyetin egemen olduğu toplumda «herkes için demokrasi» eylemde eşitsizlik temeline dayanan biçimsel bir eşitliktir.

Portekiz Komünist Partisinin, devrimci kazanımları pekiştirme ve sosyal yenilenme sürecini başarıyla geliştirme yolları sorunuyla ilgili tutumu kardeş partilerce anlayışla karşılanıyor ve destekleniyor. Bu cümleden olarak, memleketimizde olayların gelişmesini büyük bir dikkatle izliyen Fransız komünistleri, «L'Hümanite» gazetesi sayfalarında şunları yazıyorlar: «Ne uğrunda demokrasi? Kimin için demokrasi? Bu, sadece hâlâ daha tutunan eski yapıları hiç dokunmadan sürdürecektir, Salazar'dan devralınan ve geriye dönüş için bir sıçrama tahtası karakteri taşıyan ekonomik sistemin korunması için paravan hizmeti görecektir sözde bir demokrasi mi olacaktır? Yoksa halkın bağrından kaynayan ve ondan güç alan gerçek demokrasi, Silâhlı Kuvvetler Hareketi'yle (SKH) sıkı işbirliği halindeki işçilerin ve halkçı güçlerin yardımı ve katılımıyla düşünüldüğü gerçekleştirilen demokrasi mi olacaktır?»⁽²⁾

11 Mart 1975'ten hemen sonra hükümetçe alınan devrimci tedbirler, Portekiz'in geçmişten devraldığı politik, ekonomik ve sosyal biçimleri terketme, yeni toplumun maddi, kültürel ve sosyal temellerini atma sorununu ortaya koyuyor. Bu da kapitalizmden vazgeçmeyi, daha ileri ve insancıl bir başka sosyal sistem kurmayı gerektiriyor. Devrim Konseyi'nin 21 Haziran 1975 günlü toplantısından sonra yayınlanan bildiride bu sorun daha açık ve tam olarak şöyle formüle ediliyor: Portekiz devriminin amacı, üretim araçlarının kamulaştırılması ve insanın insanı sömürmesine son verilmesiyle yaratılabilecek sosyalist toplumu, sınıfsız toplumu kurmaktır. Esasen, Portekiz için (bütün Portekiz demokratlarının birleştiği bir görüş olarak), ekonomik güçlüklerin yenilmesi, halkın son elli yıldır yoksun edildiği demokratik gelişmenin ve özgürlüklerin güven altına alınması, emekçilerin yaşama düzeyinin yükseltilmesi için biricik olanaklı yol sosyalist gelişme yoludur.

Bu problemlerin çözülmesi yolunda ciddi güçlüklerle karşılaşacağımız söz götürmez. Bütün bir politik ve ekonomik ilişkiler sistemini devrimci yoldan devirip yenilemek elbette kolay olamaz. Netekim, bugün memleketimizin karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümü metotları üstüne politik tartışma yapılmakta ve buna katılan çeşitli politik partiler mensuplarının, Portekiz toplumunun çeşitli sınıf ve tabakalarından değişik ideolojik görüşlere sahip yoldaşların sayısı giderek artmaktadır.

Tarihsel deneyin gösterdiği üzere, sosyalist düzen çeşitli biçimler alabilir, her memleket kendi koşullarına göre değişik özellikler gösterebilir. Portekizde sosyalist düzenin alacağı biçimler, proletaryanın ne gibi bağlaşıklar edineceğine, sınıf güçlerinin bağıntısına, ulusal-demokratik dev-

(2) «L'Hümanité», 27 janvier 1975.

rimin gelişme derecesine, uluslararası duruma ve seçilecek devrimci yola bağlı olacaktır. Portekiz toplumunun sınıfsal bileşimi, sanayi ve tarım proletaryasının büyük oransal bölümü, ulusal-demokratik devrimi gerçekleştirmek suretiyle barışçı yoldan sosyalizme geçilmesine elverişli koşullar yaratabilir. Yeni toplum kuruluşuna emekçilerle birlikte bütün sınıf ve sosyal tabakalar da katılacaklardır. Bu toplumda yalnız tekelci sermaye temsilcileri ile sömürücülerin yeri olmayacaktır.

Bizim devrimimizin böyle bir gelişme göstermesi için gerekli koşullar, ancak geniş halk yığınlarının en önemli gereksemelerine cevap verebilecek doğru bir ekonomi politikasıyla, memleketin karşı karşıya bulunduğu ekonomik problemlerin bir an önce çözülmesiyle sağlanabilir. Memleket yöneticileri, Silâhlı Kuvvetler Hareketi bunu gayet iyi anlıyorlar. Eğer sorunu politika ve zorkullanım eylemleri açısından ele alacak olursak, sanırsınız ki, gericiliğin devrimci süreç için tehlikeli olabilecek ciddi bir hücumla geçmesi olasılığı azdır. Bu sürecin geleceği şimdi her şeyden önce en duyarlı nokta olan ekonomik alanındaki duruma bağlıdır.

Bununla ilgili olarak, burada, halen Portekiz halkının çözmeye çalıştığı sorunlardan, önümüzdeki perspektiflerden söz etmek, partimizin eylemini geliştirmesine taban olan fon hakkında biraz bilgi vermek istiyorum.

En zayıf nokta

Memleketin yaşamakta olduğu büyük ekonomik sıkıntılar çeşitli objektif ve subjektif etkenlerin eylemi sonucudur. Bu etkenleri şöyle sıralıyabiliriz: Faşist diktatörlüğün ağır kalıtımı, kapitalist dünyadaki elverişsiz ekonomik konjonktür, demokratikleşme sürecini baltalamak üzere yerli ve yabancı tekeller tarafından örgütlenen sabotaj ... Devlet-tekel kapitalizmi yapılışının yerine sosyalist yapılışı getirmek hiç bir yerde sancısız geçmiyor. Portekiz'in de bu konuda bir ayrılığı yoktur.

Çalışan nüfusumuz 3 milyondan biraz fazladır. Bunun 250 bini işsizdir. Bugünkü emek borsasında görülen gerilim, eğer Afrikadaki göçmenlerin bir bölümü ve Batı Avrupadaki onbinlerce göçmen geri gelecek olurlarsa, daha tehlikeli bir hal alabilir. Kaldı ki, belirli bir aşamada, ordu da bir yere kadar terhis işlemleri yapılması gerekecektir.

Portekiz sermayecileri ve yabancı kapitalistler yatırımları azaltıyorlar. Memleket dışına sermaye akımı çoğalıyor. Daha çok ticaret dengesi açığının hızla artmasından ileri gelen ödeme dengesi açığı büyüyor. Yurt dışında çalışan Portekizlilerin gönderdikleri paralar azalmamış olsa bile, turist sayısı geçen yıl içinde yaklaşık olarak % 20 oranında düştü. Enflasyon göstergesi biraz azaldı, fakat hâlâ % 18 düzeyinde tutunuyor (Mart 1974—Mart 1975).

Devletin altın ve döviz rezervleri azalıyor, dolaşımdaki para miktarı % 50 artmış bulunuyor. İstenildiği zaman geri alınmak üzere Portekiz bankalarına yatırılan paralar azalıyor.

Memleket kendi olanaklarına göre yaşamıyor: ticaret dengesi açığı hemen hemen ulusal gelirin bir çeyreğini buluyor. Dışarıdan ithalât, yabancı krediler hesabına, ya da şimdiki ithal tempolarına göre ergeç eriyebilecek olan altın ve döviz rezervleri hesabına yapılıyor. İthalâtı azaltmak ve memleketin içeride üretebileceği malları çoğaltmak amacıyla, birçok ithal mallarının gümrüklerini % 20–30 oranında artırma kararı alındı.

Öte yandan birçok sanayi kolunda üretimin azaldığı göze çarpıyor. Bu daha çok ekonomik sabotajdan ileri geliyor. Gericiler veya aşırı solcular tarafından örgütlenen grevler, bazan çok önemli kuruluşları felce uğratabiliyor (bunlar, bize, Şili’de Halk Birliği hükümetine karşı yapılan ve aynı amacı, yani memlekette ekonomik kargaşa yaratma amacını güden kıskırtı grevlerini hatırlatıyor).

Batı memleketleri tekelleri de yangına körükle gidiyorlar. Bunlar memleketimizdeki kollarının çoğu işletmelerinde işyeri miktarını azaltıyor, Portekizde sermaye yatırımı ölçülerini revize ediyorlar. Bazı çokuluslu kumpanyalar, Portekiz hükümeti ve Devrim Konseyi tarafından verilen garantilere karşın, eylemlerine düpedüz son veriyorlar. Bilindiği üzere, Uluslararası Kalkınma ve Gelişme Bankası gibi emperyalizmin çıkarlarına hizmet eden uluslararası bankalar bize çeşitli güçlükler çıkarıyor, örneğin kredileri kısıtlıyor, kabul edilemeyecek kadar ağır istekler ve koşullar ileri sürüyorlar.

Bugün yaşamakta olduğumuz güçlük ve sıkıntılar, büyük ölçüde, faşizmden ve sömürgecilikten devralınan eskimiş ekonomik yapılaşların sonucudur. ⁽³⁾ Memleket ardıcıl bir anti-monopolist, anti-latifundist politika gütmedikçe, emekçi yığınlarını ekonominin yönetimine çekmedikçe, şimdiki ekonomik problemlerini çözemez. Sosyalizme geçiş yolunda ekonomiyi yeniden kurmakla ilgili sorunlar bugün memleketimizde zamanın buyruğudur.

Yeni bir 25 Nisan

Geçici hükümet geniş bir millileştirme programı tespit etti ve bunu uygulamaya girişti. Bu program gereğince, ekonominin çeşitli stratejik

⁽³⁾ Memleketin doğal zenginlikleri tümüyle kullanılmıyor. İki milyon kadar emekçi yabancı ülkelerde iş aramak zorunda kalıyor. Binlerce hektar toprak işlenmiyor. Örneğin, memleketin mısır gereksinmesinin üçte ikisi ithal yoluyla karşılanıyor. 1972’de insan başına genel ulusal gelir payı ancak 800 dolar olan memlekette, 20–30 çeşit otomobil modelinin çıktığı 22 montaj fabrika vardır. Bu tür anormallikler listesi ne yazık ki daha da uzatılabilir.

sektörleri, memleketin ulusal çıkarlarını gözetme düşüncesiyle, büyük sermayenin kontrolü altından çıkarılıyor. Bu yaşamsal bir zorunluktur. Tekellerin ekonomik gücü yokedilmedikçe, gerici rejimin hortlatılması tehlikesini gidermenin, bağımsız ulusal ekonomiyi kurmanın ve demokrasiyi güçlendirmenin olanağı yoktur. Zira, geçmişte, memleket içinde faşist diktatörlüğün başlıca dayanağı, finans ve endüstri kodamanlarıyla lâtifundistlerden başkası değildi. Portekizde faşist rejimi diriltmeyi hedef tutan gerici darbe amaçlı bütün komplo ve yeltenişlerin ipleri hep tekellerin elindedir.

Bütün yatırımların hemen hemen % 90'ını kontrol eden 13 büyük özel banka millileştirildi. Böylece, sahip olduğu ekonomik gücü politik silâh olarak kullanan finans Mafiya'sı egemen durumdaki yoksun edildi. Belgelerin kanıtladığı üzere, «Espirito Santo e Comercial de Lisboa Bank»'ın, örneğin general Spinola'nın geçen Eylüldeki darbe denemesinde yardımlarını umduğu nice tutucu ve sağcı politik zümreleri finanse ettiği anlaşıldı. Ve generalin en yakın dostu olan Hristiyan-Demokrat Parti Genel Sekreteri S. Ozorio'ya da aynı bankanın Şubat'ta 225 bin eskudo ödediği tespit edildi. Bu, 11 Mart'taki başarısız darbeyi desteklemek üzere yapılan para enjeksiyonlarından biriydi.

Bankaların millileştirilmesi, devlete, bütün iş çevreleri temsilcilerinin % 90'ını oluşturan küçük ve orta kuruluş sahiplerine gereken kredileri açma olanağı verecektir. Yöneticiler bütün ekonomiyi millileştirme niyetinden uzaklıklar ve özel girişime karşı olmadıklarını da açıklamışlardır (bunun için de, millileştirme, yabancı kumpanyalara ve millileştirme kapsamına giren sektörlerde pek önemsiz bir yeri olan yabancı katılımlı (karma) kumpanyalara dokunmadı). Eğer hükümetin yeni kredi politikası yürürlüğe girer de doğru biçimde uygulanırsa, şüphe yok ki, şehir ve köy orta tabakaları arasında hoşnutsuzluğun artmasına belbağlıyan gericiğin eylemlerini felce uğratma araçlarından biri olacaktır.

Yabancı sermayenin pek önemsiz bir payla katıldıkları bir yana, bütün sigorta kumpanyaları, 14 kadar elektrik enerjisi üretim ve dağıtım kuruluşu, petrol işleme fabrikası, petrol ve petrol ürünleri satış firmalarının, tütün, çimento, sellüloz sanayii firmalarının çoğu devlet mülkiyeti haline getirildi. Demiryolları, iki büyük gemi yapım kumpanyası, demir-çelik sanayii, TAP havacılık kumpanyası devlet kontrolü altına alındı. Bu tarihsel bir adımdır. Memleketin hayatında bunun önemi, Portekiz basını tarafından «yeni bir 25 Nisan» olarak nitelendi.

Komünist Partisi, geniş kapsamlı millileştirme programını destekliyor ve bununla beraber şu uyarıda bulunuyor: Tekellerin eylemleri sonucunda ortaya çıkan zor koşullar gözönüne alınırsa, kısa süreler içinde şaşırtıcı sonuçlar beklemek yersiz olur. Millileştirilen kuruluşların birçoğu eski sahipleri tarafından iflâsın eşiğine getirilmiş ve borçlara batmışlardır.

Komünist Partisi, millileştirmenin kendi başına ekonominin problemlerini çözemeyeceğini ve her şeyin bunu kimin nasıl uyguladığına bağlı olduğunu da belirtiyor. Eğer bu tedbir, millileştirilen kuruluşlarda yönetime işçilerin aktif katılımı sağlanarak yürütülmeyecek olursa, durumun gerektirdiği köklü ekonomik ve sosyal dönüşümlere yol açamaz.

Komünist Partisi, millileştirme konusundaki görüşünde, Marksist-Leninist teorinin temel yargılarını ve tarihsel deneyi çıkış noktası yapıyor. Millileştirmenin objektif politik önemi, özel mülkiyet prensipini temelinden sarsmasıdır. Bunun için, Komünist Partisi, millileştirmeyi, yalnız somut bir anti-monopolist tedbir olarak değil, aynı zamanda genellikle anti-monopolist savaş yolunda ileri bir adım olarak, sosyalizm mücadelesinde ön aşama olarak ele alıyor. Esasen, V. İ. Lenin (başka tarihsel koşullar altında) işte bu duruma dikkati çekiyor ve kapitalistlerin banka ve tekellerinin millileştirilmesi, ya da en azından işçiler tarafından bunların üzerinde bir an önce kontrol kurulması gibi tedbirlerin «kayıtsız-şartsız savunulması ve elden geldiğince devrimci yoldan gerçekleştirilmesi gerektiği»ni yazıyor.

İktidarın sınıfsal karakterinin değişmesiyle, devletsel sanayi sektörü yeni devletin sosyalist sektörü olmaya «hazır durum»a gelir. Portekiz komünistleri bunu iyi biliyorlar. Bunun gibi, anti-demokratik bir hükümetin elinde millileştirilmiş kuruluşların özel tekellere yardımcılık rolü oynadığını, devletin aynen ücretli emeği sömürmede özel sermayenin kullandığı metotları uygulayan «kolektif tekelci» haline gelmesine yardım ettiğini de anlıyorlar (bu konuda Büyük Britanyadaki burjuva-reformist millileştirme varyantı ilginçtir). Bundan ötürü, parti, işçileri, yalnız millileştirilmiş kuruluşlarda verimliliği artırmaya yönelik çabalara değil, aynı zamanda, üretimde, sosyalizme geçiş sürecinde emekçilerin önemli bir rol oynamalarını sağlayabilecek ilişkilerin meydana getirilmesine yönelik çabalara geniş ölçüde katılmaya çağırıyor.

Millileştirme Portekiz emekçilerine yeni haklar kazandırıyor. Fakat yeni ödevler de yüklüyor. Eğer emekçiler bu kuruluşların çalışmasına canlı bir ilgi göstermezlerse, eğer sermayenin egemenliğinden kurtarılan ekonomi alanlarında, bunları bütün halkın mülkiyeti haline getirmek üzere üretimi daha yüksek bir düzeye çıkarmanın sözkonusu olduğunu anlamazlarsa, ne üretim düzeyini yükseltmede, ne de emekçilerin yaşama koşullarını iyileştirmede istenilen sonuçlara ulaşamayacaklardır.

Üretimi artırma savaşı

Silâhlı Kuvvetler Hareketi Bülteni'nin son sayılarından birinde şöyle deniliyor: «Bir an önce işe girişmeliyiz. Ve sloganımız şu olmalıdır: Sa-

nayı ve köy ekonomisinin başlıca kollarında üretimi artırmak üzere daha iyi çalışmalıyız.»

«Üretimi artırma savaşı» bizim için yaşamsal ve köklü devrimsel bir önem taşıyor. Bu savaş, doğrudan doğruya, hükümetin, üretim sürecini pek aksatmadan gerekli yapısal dönüşümleri başarıp başaramıyacağı sorusunun cevabıyla bağlıdır. Bu savaşta başarısızlık, ekonomi ve politika-bu büyük meydan savaşını kaybetmek demek olur.

En önemli devrimsel sorumuz, yani emekçileri millileştirilmiş sektör kuruluşlarının yönetimine aktif olarak katılmaya çekme sorunu «üretimi artırma savaşı»yla ilişkilidir. Bu ilişki söz götürmez, zira işçilerin çalışma yeğinlik ve etkinliği, büyük ölçüde, onların yeni koşullarda kendi öz işlerine olan yeni ilişkilerine bağlıdır.

Yönetime katılma sorunu iktidar sorunuyla yakından ilişkilidir. Sadece üretim araçları üzerinde mülkiyetin özel ellerden alınarak devletin eline geçirilmesiyle sosyalizme ulaşılmış olamaz. V. İ. Lenin şunları yazmıştı: «Bankalar alınmadan, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet'e son verilmeden, kapitalizm yenilmiş olamaz; fakat bu devrimsel tedbirler de, burjuvazinin elinden alınan üretim araçlarının bütün halkça demokratik yönetimi örgütlenmeden, proleterleri, yarı proleterleri ve küçük köylüleriyle bütün emekçiler yığını, kendi saflarında, kendi güçleri arasında, devlet yönetimine katılma demokratik bir örgütlenmeye çekilmeden gerçekleştirilemez.»⁽³⁾

Partimiz, üretim üzerinde işçi kontrolüne, bu üretimin tamamıyla sosyalist temeller üzerinde yeniden örgütlenmesine doğru geçiş tedbiri olarak, büyük bir önem veriyor. İşçi kontrolünün sağlanması ve pratikte gerçekleştirilmesi için savaş, V. İ. Lenin'in defalarca belirttiği üzere, işçilere işletme eyleminde deney edinme olanağı vermekte, emekçi yığınlarının girişimini geliştirmekte, onların politik öğrenimlerine yardım etmekte ve sınıf savaşının diğer biçim ve metotlarıyla bağdaşarak, kendilerini devrimsel dönüşümlerin temel sorunu olan sosyalizm kuruluşuna ulaştırmaktadır.

Hükümetin ekonomik programının hayata geçirilmesinde «İntersindikal» Sendikalar Birliği ve Emekçi Komisyonları önemli bir rol oynuyorlar. Kuruluşlarda üretim ve mal sürümü üzerinde işçi komisyonlarının kontrolü, ekonomik sabotaja karşı savaş, emek verimliliğini artırmak için savaş, sanayide millileştirme rayları üzerinde yeniden örgütlenmeye yardım, saflarında iki milyon kişinin bulunduğu 237 sendikayı çatısı altında toplayan «İntersindikal»ın çalışma yönlerinin bazılarıdır.

Toprak reformu alanında ilk adımlar atılmış bulunuyor. Memleketin güney kesiminde, kanun gereğince, büyük toprak sahiplerinin mülkiyeti,

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 30, s. 71.

sulanır arazide 50 hektar, sulanamıyan arazide 500 hektar olarak sınırlandırılacaktır.

Bu müsadere sonucunda, köylü ve ırgat kooperatiflerin, aynı zamanda ileride kurulacak olan devlet çiftliklerine hemen hemen 1 milyon hektar toprak dağıtılacaktır. Ülkenin büyük işletmelerin ağır bastığı yedi ilinde, taşrada köy ekonomisini yeniden kurma sürecini yönetecek «Toprak Reformu Bölge Kurulları» meydana getiriliyor. Bu kurullara, kuruldukları ilin tarım işçileri sendikası, küçük ve orta çiftçi birliklerinin, Silâhlı Kuvvetler Hareketi'nin ve aynı zamanda birçok bakanlığın temsilcileri gireceklerdir.

Koşulları güneydekinden daha ayrımlı olan kuzey Portekiz'de, şimdilik, toprak reformu denilebilecek tedbirlere girilmiyor. Fakat icar sisteminde değişikliğin, küçük ve orta üreticiler için öngörülen yardımların burada da köylüler tarafından sevinçle karşılanacağı söz götürmez.

Geçici hükümetçe alındığı duyurulan tedbirler, toplumumuzun demokratik ruhta yeniden kurulması için reel perspektifler açıyor. Başbakan Vasku Gonsalviş şöyle dedi: «Geçici Hükümetin ve Devrim Konseyi'nin eylemleri, devrimimizi hangi yönde geliştirmek istediğimizi açıkça gösteriyor. Biz Portekizde demokrasiyi güçlendirmek ve belirli bir geçiş döneminden sonra, kurulması son amacımız olan sosyalizme doğru ileri adım-larımıza devam etmek istiyoruz.»

Partimizin görüş ve tutumu açıktır ve her zamanki gibi bütün emekçilerce bilinmektedir. İşçi sınıfı, büyük kuruluşları yönetme ve sömürücüler olmadan üretimi örgütlemeye yeteneğine sahip olduğunu göstermelidir. Ve kuruluşları yalnızca yönetmekle kalmamalı, verimli bir üretimi de örgütlü-yebilmelidir. Şimdiki üretim düzeyi aşılmalı; hem de bir an önce yüksel-tilmeli, devlet kuruluşları yalnız kendi harcamalarını kapatmakla kalma-yıp, yeni sermaye yatırımları için, emekçilerin yaşama düzeyini yükseltmek için kullanılabilecek kazancı da getirmelidirler. Aynı şeyi, müsadere edi-len ve köylülere verilen arazinin işletilmesi konusunda da söyleyebiliriz. Öyle ki, lâtifundistlerin yapacak güçte olmadıkları şeyi (köy ekonomisi-üretimini gereken düzeye çıkarma işini) köylüler başarmalıdır.

Savaş çetin olacak

Yüzyıllar boyunca oluşmuş bir yaşam tarzı bugün gözlerimizin önünde yıkılıp gidiyor. Çok çetin ve çok gergin bir savaş içinde yıkılıyor.

Emekçiler işletmelerde yönetimi ele alıyorlar. Üretim ve mal sürümü üzerinde kontrolü sağlamada Alverka şehrindeki Metal Konstrüksiyon İşletmesi (MAGUE) emekçi kolektifi ve «Covina» cam fabrikası işçileri önde geliyorlar. «Lisvane» gemi yapımı işletmesi işçileri (yaklaşık olarak 8 bin kişi), kendi sendikalarının yönetimi altında, çalışma saatleri dışında ve parasız olarak, köylülerin traktörlerini onarma işini yükümlendiler.

Metal ambalaj üreten «Ormis» grubu dört fabrikanın emekçileri, bu işletmeleri tamamen batırmak için ellerinden geleni yapan kapitalist yöneticileri koğdular. Zira sözkonusu yöneticilerin yaptıkları sabotaj, işletmelerin açığını 45 milyon eskudoya vardırması ve üretim % 50'den fazla düşmüştü. Şimdi durum yavaş yavaş düzeltiliyor. Emekçilerin, öncelikle işçi sınıfının, ekonomide kendi elleriyle devrimci dönüşümler yapmaya hazır olduklarını gösteren kanıtlar arttıkça artıyor. Biz, bunda, halk yığınları tarafından yalnız bir yıllık bir demokratik gelişme içinde biriktirilen büyük devrimsel enerjinin belirtisini görüyoruz.

Savaş çetin olacaktır. Portekiz hükümeti bunu belirterek uyarıda bulunuyor. Bunun için, emekçiler, bütün halk, birçok maddi yoksunluğa katlanmaya hazır olmalıdırlar. Üretim araç ve olanaklarından en büyük ölçüde yararlanabilmek üzere, daha çok ve daha iyi çalışılması gerekiyor. Bununla birlikte, hükümet, bugünkü ekonomik güçlük ve sıkıntıların bütün emekçilerin sırtına yüklenmemesi için elinden geleni yapıyor. Bunlara varsın öncelikle zenginler katlansınlar. 25 Nisandan kısa bir süre sonra, emekçilerin asgari ücreti 3.300 eskudo olarak tespit edilmişti. Bu pek de yeterli bir ücret sayılmaz, ama Portekiz işçilerinin yarısından çoğu için, alabildiğine düşük olan eski ücretlerine kıyasla, gelirlerinin hemen hemen yüzde yüz artması anlamına gelir. Yakın geçmişte bu asgari ücret 4 bin eskudoya çıkarıldı. Dahası var: İş haftası süresi çoğu hallerde 45 saate indirildi. En az izin de 12 güne çıkarıldı. Memleketin boğuşmakta olduğu parasal zorluklara karşın, halk için konut yapımına önemli bir ödenek ayrılıyor. Evvelce sosyal yardımın ismi var, cimsi yoktu. Şimdi gerçek bir sosyal yardım sistemi yaratılmaya çalışıyor.

Faşistler ağır bir kalıtım bıraktılar. Biz Avrupanın en yoksul ülkesiyiz. Emekçilerimiz ellerine geçenin daha çok olmasını istemekte haklıdırlar. Bize bu haklı istekleri yerine getirme çarelerini bulmak düşer. Ne ki, V. İ. Lenin'in gayet haklı olarak belirttiği üzere, sömürülen emekçi yığını basit temsilcisinin «bir soluk almak, belini doğrultmak, güçlerini toparlamak, hayata en yakın ve devirilen sömürücüler tarafından kendisine verilmeyen nimetlere erebildiğince el atmak istemesi tamamiyle normal ve haklıdır. Besbelli ki, yığının basit temsilcisinin, öyle düpedüz «el atma»nın, kapmanın, tutmanın doğru olmadığını, bunun yıkımı artırmaya, mahva yol açtığını yalnız kendi kendine görmesi, yalnız inanması için değil, hissetmesi için de belirli bir süre gereklidir . . .»⁽⁶⁾ İşte bu yüzden parti şöyle diyor: Savaş biçimlerini yapay olarak sertleştirmek, şimdiki koşullarda kodamanlara ve gericilere karşı değil, ilerici tedbirlere karşı, demokratik güçlere karşı, SKH ve Geçisi Hükümete karşı yöneltilebilecek geniş bir grev dalgası körüklemek, ne emekçilerin çıkarlarına, ne de sosyal dönüşümler sürecinin çıkarına hizmet eder. A. Kunyal bir konuşmasının

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 201.

da şunları belirtti: «Bugün ekonomimizin üstesinden gelemeyeceği ölçüde ücret artırımını isteklerini desteklemek, iş haftasının 35 saate indirilmesini istemek, belki oy kazanmaya yardım eder, fakat ekonomimizin durumu dikkate alınırsa, düpedüz demagoji olur ve bizi mahva da götürebilir.» (?)

Komünistler, grevi, emekçilerin gerekli ve eşsiz bir silâhı sayıyorlar. Fakat buna karşın, şimdiki durumda, bunun ancak diğer bütün araçlar tükendiği zaman ve grev gerçekten emekçilerin çıkarlarına hizmet edeceği zaman kullanılabileceğini düşünüyorlar. Ve bugünün politik çıkarı yüzünden halkın, memleketin genel çıkarlarını önemsemeyen sloganlar, ilk bakışta herkesçe bilinen ve gerçekte çok zararlı sloganlar ileri sürerek emekçilerin gereksinmelerini sömürenlerin işlerine yarayacağını bildikleri halde, bu gerçeği açıkça söylemekten çekinmiyorlar.

Portekiz basını ve yabancı basın, memleketimizdeki olaylara ışık tutarken, çoğu kez Şili deneyini ileri sürüyor. Komünist Partisi, kendine özgü koşullar altında gelişmekte olan Portekiz devriminin kendine göre çözümler araması ve bulması, fakat aynı zamanda başka halkların deneyimini de gözönünde bulundurması ve bu deneyimden ders alması gerektiğini düşünüyor. Portekiz komünistleri için, Şili deneyi, her şeyden önce, zamanını yaşamış sınıfların gönüllü olarak iktidarı terketmediklerini, bunların, Lenin'in deyişiyle, «on kat fazla bir enerjiyle, azgın bir tutkuyla, yüz katına çıkmış bir nefretle, kaybettikleri cenneti tekrar elde etmek için savaşa atıldıklarını» hatırlatan bir uyarı olarak önemlidir. Bu deney şu bakımdan da ibret verici ve değerlidir: İşçi sınıfının ve halkın, memleket yönetimini ele aldıkları andan itibaren, ekonomik alandaki eylemleri, uygulayacakları politikanın başarısı bakımından çözümleyici bir önem kazanmaktadır.

Bizim devrimimizin Şili devriminden ayrımlı karakteri, bu devrimde başrolü ordunun oynamış ve oynamakta olmasından ve buna ordu içindeki devrimci hareketin eşlik etmesinden ibarettir. Memlekette politik hayatın bütün alanlarında bir evrim oluşuyor. Silâhlı Kuvvetler Hareketi içinde bu evrimin özü, orduda gerici ve tutucu elemanlar memleketin demokratikleşmesini savsaklamak, ekonomik ve sosyal reformlar yoluna set çekmek istedikleri bir sırada, bu elemanlar devrimci sürece karşı başkaldırdıkları ve devrimci Silâhlı Kuvvetler Hareketini, işçi hareketini, Komünist Partisini vurmaya kalkıştıkları bir sırada, ilerici subayların üstünlüğü elde etmelerinden ibarettir. Bu elemanların bozguna uğratılması, 28 Eylül 1974'teki, bu yılın 11 Martındaki gerici yeltenişlerinin bastırılması, SKH'nin önünde yeni olanaklar açtı, daha temelli tedbirler almasına olanak verdi.

Portekiz devriminin başka bir özelliği de, ilerici ordu mensuplarının,

(?) «Le Monde», 29 Mai 1975.

kendilerini halktan ayırmadıktan başka, Başbakanın deyimiyle, Silâhlı Kuvvetler Hareketi'ne «işçi sınıfı ile anti-monopolist ve anti-lâtifundist duygu ve düşünceli halk tabakaları arasında askersel bağlaşma» gözûyle bakmalarıdır. Yine bu ilerici askerlere göre, «SKH, Portekiz devriminin devinim gücü ve garantisidir ... Devrimimizi, ekonomiyi kaldırmak ve üretimi artırmakla güçlendireceğiz. Bütün devrimci güçler sağlamlaştıkça, gericiliğın devrimci süreci kösteklemesi günden güne daha da zorlaşacaktır.»

Silâhlı Kuvvetler Hareketi, diktatörlüğe zerrece özenmediğini, devrimci süreci bütün ilerici güçlerin destek ve yardımıyla güven altına almaya çalıştığını defalarca belirtmiş bulunuyor. Başbakan V. Gonsalviş Amerikan «Time» dergisine verdiği mülâkatta şunları belirtti: «Biz yurtsever olduğumuz için iktidarı elde tutuyoruz. Eğer şimdi kışlarımızı dönecek olursak, partilerin kendi başlarına memleketi ilerilik yoluna götüremiyceklerini biliyoruz. Ve ümit ediyoruz ki, 3—5 yıl içinde durum değişecek ve o zaman Portekiz halkı bize şimdiki kadar gereksinme duymıyacaktır.»⁽⁹⁾

Komünist Partisi, halk hareketi ile SKH arasında bağlaşmanın, memlekette demokratik rejimin kurulabilmesi için gerekli ve kesin etken olduğu ve devrimci sürecin gelişmesi bakımından başlıca güvenceyi oluşturduğu kanısındaydı ve bugün de bu kanıdadır. Parti, bu konuda, Lenin'in, halk devriminin üstün gelme, tutunma ve sağlamlaşmasının emekçilerden yana bir ordu olmadan düşünölemeyeceğı görüşünden hareket ediyor. Ve parti, memleketimizin ilerilik yolunda hareketinde Komünist Partisinin katılımı olmadan hiç bir şeyin gerçekleştirilemeyeceğini de belirtiyor. Komünist Partisini izole etmeye çalışanlar eninde sonunda, (Sosyalist Partinin sağcı yönetiminin yaptığı gibi, kendi kendini izole etme tehlikesine düşüyor. Portekiz halkının büyük yığınlar oluşturan tabakaları PKP'ne güven besliyor, yeni Portekiz'in kuruluşunda onun ne kadar olağanüstü bir rol oynamakta olduğunu anlıyorlar. Partimizin bütün geçmişi, komünistlerin en kesin ve ardıcıl hürriyet ve demokrasi savunucuları olduklarını gösteriyor. Memleketin faşizm çizmesi altında inlediğı zamanlar bu böyledi. Diktatörlüğün alaşağı edilmesinden sonra da, gericiliğın tarih tekerleğini geri çevirme amaçlı her denemesinde (ister 28 Eylülde, ister 11 Martta olsun), Komünist Partisi hep ilerici güçlerin en önünde yer aldı, daima demokrasinin ve devrimci kazanımların savucusu oldu. Partimiz, köklü ekonomik ve sosyal reformları en geniş özgürlüklerle bağdaştıracak demokratik ve sosyalist Portekizin kurulması için yılmak ve yorulmak bilmeksizin mücadelede kararlıdır.

⁽⁹⁾ «Time», 5 May 1975, p. 7.

Bremen'de düzenlenen Uluslararası Dayanışma Forumuna katılan TKP temsilcisinin konuşması

Yoldaşlar, Dostlar,

Türkiye Komünist Partisi adına, bizi bu Uluslararası Dayanışma Forumu'na davet ettiğinden dolayı kardeş Alman Komünist Partisi'ne teşekkür eder, 28 Eylülde yapılacak olan eyalet seçimlerinde Bremenli yoldaşlara büyük başarılar dileriz.

Bugün dünyada ve Avrupada barışın sağlanlaştırılması, gerginliğin azaltılması sürecinde, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin, tüm barışsever güçlerin ortak gayretleriyle önemli ileri adımlar atılıyor.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansının toplanması bunun en somut örneği oldu. Bu süreç kapitalist dünyada işçi sınıfının, demokrat ve ilerici güçlerin savaşına yeni imkânlar açıyor.

Bugün Türkiye'de işbirlikçi burjuvazinin en gerici, emperyalizmin ve NATO'nun en sadık temsilcileri hükümettedirler.

Aralarında faşist partinin de bulunduğu dört partili bu hükümet, ülkeyi, yerli ve yabancı tekellerin bir talan alanı haline getirdi. Enflasyon, pahalılık, işsizlik hızla arttı. Dış ticaret açığa Cumhuriyet tarihinde görülmemiş bir düzeye ulaştı.

Bu hükümet komünistlere, sosyalistlere, ilerici ve demokratik güçlere karşı faşist komando saldırıları ve çeşitli provokasyonlarla, ordunun baskını tutan militarist kliğin desteğiyle ayakta kalmaya çalışıyor.

Yoldaşlar, halkımız ülkenin geri kalmışlığının nedenlerinin emperyalizmde ve ona bağlılıkta yattığını hergeçen gün daha iyi anlamaktadır. Anti-emperyalist savaş geniş halk kitlelerini sarmaktadır. İzmir'de yapılan ve 70 bin işçinin katıldığı Genel Uyarı Grevi'nde; İstanbul'da yapılan ve 300 bin kişinin katıldığı Barış ve Özgürlük Mitingi'nde emperyalist baskı ve faşist saldırılar, işçi sınıfı ve emekçi halkımız tarafından şiddetle protesto edildi. Bu kitle eylemlerinde Maoçu ve diğer bozguncu akımlar geniş ölçüde izole oldu.

Halk kitlelerinin, yükselen bu direnişi ve senelerden beri süren anti-emperyalist mücadele sonunda Demirel hükümeti Türkiye'deki Amerikan

üslerini kapatma kararı almak zorunda kaldı. Ancak gerçekte önemli üsler, atom başlıklı füzelerin bulunduğu üsler bu kararın dışında kaldı. Hükümet «Amerikasız yapamayız» diyerek, kapattığını söylediği üsler için, NATO'ya devretmek, Amerika'ya kiralamak gibi yeni formüller aramaya başladı.

Halkımız ise Türk bayrağının çekilmesiyle üslerin kapanmış olmadığını iyi biliyor. İşçi sınıfı, ilerici gençlik yaptığı grev, miting ve gösterilerde üslerin gerçekten kapanmasını, NATO'dan çıkılmasını istiyoruz. CHP genel başkanı Ecevit hükümetin aldığı kararın belirsiz olduğunu, Amerikan personelinin hâlâ üslerde bulunduğunu söylüyor.

Amerikan üslerine karşı, ikili anlaşmaların yapıldığı 1946 yılından beri Türkiye Komünist Partisi savaştı, savaşıyor. Türkiye işçi sınıfının partisi TKP, daha o zaman kurulan bu üslerin doğrudan doğruya Amerikan emperyalizminin çıkarları için, büyük komşumuz Sovyetler Birliği'ne karşı bir sıçrama tahtası olarak kurulduğunu, bölgede barışı tehlikeye düşürdüğünü halkımıza açıkladı. Partimizin savaş sloganları bugün geniş halk yığınlarına mal oldu.

Amerikan emperyalizmine, üslere, ikili anlaşmalara karşı savaşın ulaştığı yeni boyutlar partimize yeni savaş alanları açıyor.

TKP, ilerici, yurtsever, demokratik güçler arasında ulusal burjuvazinin ilerici kanadını da içeren anti-emperyalist bir eylem birliğinin oluşturulması için çalışıyor. Bu güçbirliğinin savaş hedefleri, NATO'dan çıkmak, ikili anlaşmaları yırtmak, bütün üsleri kesinlikle kapatmak, Amerikan personelinin kapı dışarı etmektir. Bu anti-emperyalist güçbirliğinin omurgasını işçi sınıfının savaşı oluşturuyor. Yurt çapını saran Amerikan işyerleri dahil olmak üzere 49 büyük işyerinde devam eden, politik isteklerini içeren grevler bunun en somut örneğidir.

Partimizin yeni eylem programında yer alan ileri demokratik, bağımsız bir Türkiye'nin kurulmasının yolu bu savaşlardan, böylesi bir güçbirliğinden geçiyor.

Partimizin Kıbrıs konusunda tutumu açıktır.

Kıbrıs'ta iki topluluk Amerikan emperyalizmi ve NATO'nun müdahalesine kadar, Kıbrıs'ı bir NATO ve Amerikan üssü haline getirmek istenmesine kadar kardeşçe yaşadılar. Emperyalizm, iki halk arasına düşmanlık soktu. Kıbrıs'ın bağımsız bir dış politika izlemesi emperyalistlerin işine gelmiyordu. Ada'yı bağımsızlık savaşı veren Arap halklarına karşı bir sıçrama tahtası olarak kullanmak istiyordu.

Ada'daki emellerini gerçekleştirmek için emperyalizm Yunan cuntası eliyle darbe yaptırdı. Bağımsız Kıbrıs devletini ortadan kaldırmayı hedefliyordu. Ada'yı bölmek, şu veya bu şekilde NATO'ya bağlamak istiyordu.

Türk Ordusunun Ada'ya yaptığı çıkartma ardındaki gerçekleri ve şövenist-militarist çevrelerin amaçlarını Partimiz daha ilk günde halkımıza açıkladı. Yayınladığı bildiride Türkiye'deki gerici çevrelerin Ada'yı işgal etmek ve onu emperyalizmin, NATO'nun üssü haline getirmek niyetinde olduğunu duyurdu. Ada'dan Türk askerleri dahil olmak üzere, tüm yabancı birliklerin çekilmesini, Kıbrıs'ın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü, iki toplumun temel haklarını savunan bir çözüm bulunmasını önerdi. Böyle bir çözümün halkların düşmanı NATO çerçevesinde değil, Birleşmiş Milletlerin gözetiminde uluslararası bir forumda bulunacağını açıkladı.

Kapitalist dünyada bunalım derinleşiyor, işsizlik sürekli artıyor. Batı Avrupa ülkelerinde bunalımın yükü işçi sınıfına, bu arada özellikle yabancı işçilere yüklenmektedir. Yabancı işçilere ikinci sınıf insan muamelesi yapılmaktadır. Buna karşı mücadele ancak tekellere karşı yerli ve yabancı işçilerin birlikte mücadeleleriyle olur.

Almanya'daki işsiz kalan işçilerimiz, çalışma ve oturma müsadelerinin uzatılmaması sonucu Türkiye'ye dönmek zorunda bırakılıyorlar. Hattâ çalışırken iş anlaşmaları iptal edilerek işten atılıyorlar. Türkiye'ye döndükleri zaman, resmi rakamı 3 milyonu bulan işsizler ordusuna katılıyorlar. Bunun için burada eşit haklar istedikleri gibi, yurdumuzda işyerlerinin açılmasını istiyorlar.

Partimizin belirttiği gibi, bu sorunu emperyalizme bağımlı bugünkü hükümet çözemez. Bu sorunun çözümlenmesi ileri demokratik bir hükümetin işbaşına gelmesiyle gerçekleşecektir.

Konuşmamı bitirmeden önce Şili halkına, bu zor dönemde kardeş Portekiz Komünist Partisine, Portekiz işçi sınıfına ve halkına kardeş dayanışmamızı bildiririz.

23 Ağustos 1975

Lizbon-Portekiz Portekiz Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Sevgili yoldaşlar,

NATO egemen çevrelerinin, uluslararası gericiliğin, sağcı sosyalist yöneticilerin, iç gericilik ve Salazar-Gaetano rejiminin kalıntıları ile birlikte kardeş Portekiz Komünist Partisi'ne karşı tertipledikleri kanlı saldırıları yeri, Sizlerle dayanışmamızı bildiriyoruz.

Portekiz işçi sınıfının, Portekiz Komünist Partisi'nin, bütün öteki devrimci, ilerici, anti-emperyalist, anti-faşist güçlerle elele zorlukları yeneceğine, Silâhlı Kuvvetler Hareketi ile halkın birliğini sağlayacağına, gerçekten demokratik, ileri bir düzen kuracağına inanıyoruz ve zor savaşınızda Sizlere başarı diliyoruz.

25 Ağustos 1975

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

İşçi sınıfı ve demokratik eylem birliği (1)

A. Saydan

Sınıf savaşının her aşamasında kuvvetler dengesini iyi hesaplamak ve o aşamadaki baş düşmanı iyi seçmek, onu yenmenin, **onu** yenecek güçleri biraraya toplamanın başlıca şartıdır. İşçi hareketi için ve özellikle Komünist Partisi için devrimci bir taktik ve stratejiyi çizmek ve uygulamak ancak bu şartı yerine getirmekle mümkün olur, partinin öncü sınıfal ve yığınsal nitelik kazanmasına yardım eder. Baş düşmanı iyice tespit etmeden devrimci ve demokratik gelişmeye yarayacak taktik ve strateji de çizilemez, uygulanamaz. Esasen emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin devrimci hareket içindeki başlıca stratejik hedefi bu güçlerin baş düşmanı tespit etmelerini engelleyecek manevraları uygulamaktır. Bugünkü politik savaşımında yer alan eğilim ve akımların, baş düşmanı seçmede ve ona karşı savaşacak güçlerin tespitinde değişik biçimlerde hareket ettiklerini görüyoruz. Örneğin, Maoocular için baş düşman komünistler, gerçek sosyalistler, emperyalizme karşı savaşan devrimci güçlerdir. Sosyalist ülkeler, dünya komünist ve işçi hareketi, Sovyetler Birliği'dir. Maoocular bu taktiklerinin bazı noktalarını açıkça ortaya koymuyorlar. Birçok iyi niyetli devrimciyi avlamak için emperyalizmi baş düşman almış gibi gösteriyorlar. Ama yer yer komandolarla, gizli-açık polisle işbirliği yaptıkları da görülmüyor.

Küçük burjuva sosyalist akımlarda da çoğu zaman baş düşman emperyalizm midir, aşırı gerici işbirlikçi burjuvazi midir, yoksa CHP'de örgütlenildiğini gördüğümüz burjuvazinin ilerici liberal kolu mudur? Belli olmuyor. Belli olmadığı için de bu akımlar gerçek devrimci bir taktik ve strateji çizemiyor, uygulayamıyor.

Sendikal alana gelince Türk-İş'in başında, «sarı» diye nitelendirdiğimiz Tunç-Şide grubu için baş düşman devrimci, gerçek sendikacılar, komünistler, gerçek sosyalistler, yani hemen hemen bütün devrimci güçlerdir.

Halil Tunç 28 Ağustosta Ankara'da tertiplediği basın toplantısında DISK'i ve bütün gerçek sendikacıları saldırısına boy hedefi olarak aldı. Patronlara yaptığı saldırı işçi sınıfının gözünde bu boy hedefi örtbas etmekten başka bir anlam taşımıyordu.

Oysa Türkiye Komünist Partisi'ne göre, bugünkü koşullarda baş düşman iktidarı elde tutan, hükümet ortaklığını oluşturan Demirel'in, Erbakan'ın, Feyzioğlu'nun, Türkeş'in politik gruplarıdır. Bu grupları destekleyen, ayakta tutan emperyalizmdir. Özellikle Amerikan emperyalizmi ve NATO'ya egemen çevrelerdir.

Baş düşmanı bu şekilde tespit ettikten sonra, bunların Türkiye'deki hegemonyasını yıkacak güçleri gözden geçirelim. Bunların başında sü-

rekli ve devrimci savaşlarıyla işçi sınıfı geliyor. İşçi hareketinin son yıllarda aldığı niteliklerden biri de, kendiliğinden gelme yönünün azalmaya yüz tuttuğudur. Kendiliğinden gelme işçi hareketlerinin genel özelliği spontane olmak, birden bire patlamak ve belirli aşamalara ulaşmadan dağılıp gitmektir. Oysa son yıllar içinde işçi hareketi belirli hedeflere yöneliktir. Örgütlü, plânlı bir biçimde gelişmektedir. Bundan ötürü de, kendiliğinden gelme hareketler azalmaktadır. Bu demek değildir ki, işçi hareketi içinde kendiliğinden gelme olanların politik, sosyal, ekonomik hedeflere yöneltilmesi bir sorun teşkil etmez.

Son yıllarda özellikle sıkıyönetim kalktıktan sonra, işçi hareketlerinin başlıca niteliği politiktir. İşçi sınıfı ekonomik hedeflerinden vazgeçmiş değildir. Gündeliklerinin artırılması, enflasyona ve hayat pahalılığına uygun bir seviyeye ulaştırılması, toplu sözleşmelerde ekonomik, sosyal haklarının kabul edilmesi sürekli savaşım konuları olarak kalmaktadır. Fakat işçi hareketindeki ilginç taraf şudur: işçi sınıfının gittikçe artan, genişleyen bir kısmı anlamıştır ki, sarı sendikacılardan kurtulmadıkça, gerçek sınıfsal sendikasını bulamadıkça, yani gizli oy, açık tasnife dayanan referendum hakkına kavuşmadıkça, ekonomik ve sosyal hedeflerine de ulaşamayacaktır. Bu demektir ki, işçi sınıfının önemli bir kısmı ekonomik savaşın başarısının, politik savaşın hedeflerine ulaşmasına, başarısına bağlı olduğunu anlamıştır. Ve bu bilinç süreci hızla gelişmektedir. İşçiler patronların ve sarı sendikacıların ve hükümetin elele çevirdikleri manevralara karşı sendika seçme hakkını kanlı savaşlarla savunuyorlar.

Son aylar içinde hızla gelişen işçi sınıfının bu savaşı Türkiye'de devrim hareketinin omurgasını, bel kemiğini teşkil ediyor. Türkiye Komünist Partisi yeni programında ve politik platformunda bu hedefe ulaşmayı plânlamıştır. Bugün güvenle diyebiliriz ki, bu hedefe ulaşmak süreci başlamıştır.

İşçi sınıfının savaşımındaki bu yeni gelişme bütün devrimci süreci ve devrimci güçleri etkilemektedir. Çünkü bu savaşım, işbirlikçi burjuvazinin, yerli, yabancı tekellerin ve emperyalizmin Türkiye'deki egemenliğine karşı yöneliktir. Bundan ötürü de aynı zamanda bütün devrimci, demokratik, anti-emperyalist güçler arasında bir eylem birliğinin yaratılması şartları gelişmiş ve genişlemiştir.

Orta tabakalar, devrimci gençlik, aydınlar, silâhlı kuvvetlerdeki yurtseverler, anti-emperyalist, demokratik savaşımın öteki kollarını oluşturmuyor.

Bugünkü aşamada anti-emperyalist, demokratik, ulusal ve sosyal kuruluş hareketinin ve en başta TKP'nin çözümlemek zorunda kaldığı başlıca sorun, yukarıda belirttiğimiz anti-emperyalist, demokratik, devrimci güçler arasında bir eylem birliğinin koşullarını yaratmak, bunun teorisini yapmak ve bu teorinin uygulama şartlarını da tespit ederek, bu eylem

birliğini politik etken haline getirmek, gerçekleştirmektir. Emperyalizme karşı geniş halk yığınlarından gelen direniş, topraklarımızdan Amerikan ve NATO üslerinin kaldırılması isteğinin geniş emekçi yığınlarını sarması, Demirel hükümetinin halktan gelen bu direnişe karşı elaltından Vaşington'la daha yakından bağlanması, zincirleme NATO manevralarının topraklarımızda uygulanmasına izin vermesi ve böylece geniş ölçüde demaske olması bugünkü hükümeti yıkmak, demokratik bir hükümet işbaşına getirmek hedefleri etrafında devrimci güçler arasında bir eylem birliğini kolaylaştırıyor.

Bu eylem birliği çok karmaşık ve çözümü de çok zor bir sorundur. Onu basitleştirmekle, şematize etmekle çözümü yönünde hiç bir şey kazanılmaz. Tersine çözümünü imkânsız hale getirmiş olur. Bu karmaşık sorunu çözümleyebilmek için onu her yönüyle, bütün ayrıntı ve karmaşıklığıyla ele almak gerekmektedir. Genelliklerden kaçınmak, fakat genellemeleri ustaca yapmak, eylem birliğine yığınlardan başlamak ve onu somut olaylar tabanına oturtmak ve her şeyden önce masa başında değil grevler, gösteriler, seçimler ve seçim kampanyaları gibi yığınsal eylemlerde tabandan, yığından işe başlamak gerekir. Ama öte yandan, yönetmenler seviyesindeki çabaları da gözden uzak tutmak doğru olmaz.

Yukarıda saydıklarımızın ayrı ayrı ele alınması ve somut olaylar içinde ve savaşımın içinde uygulanmaya çalışılması gerekir. Komünistler için mevcut şartların incelenmesi, yanımızda bulunan anti-emperyalist, demokratik güçlerin genel politikası ve yerel tutumları iyi hesaplanması ile ortak hedefler karşısında onlarla eylem birliğinin yaratılması mümkündür. Bundan önce de tekrarlamıştık. TKP'nin güçlü olması, bu eylem birliğinin yaratılmasında başta gelen şartlardan biridir. TKP'nin güçlenme sürecinin daha geniş hedeflere ulaşabilmesi için komünistlere bugünkü grev ve işletmelere el koyma hareketlerinin öncülüğünü yapma ödevi düşüyor. Öncülük demek, ille de bayrak açıp işçinin önüne düşmek değildir. Çoğu zaman görünmeden bile öncülük ödevini başarmak mümkündür. Ve tanınmış komünistler için bu bir zorunluktur. Öncülük, somut bir durumu işçi ve emekçilere sınıfsal açıdan etraflı bir şekilde anlatmak, sömürünün mevcut koşullarındaki somut biçimini açıklamak, patron, sarı sendikacı ve hükümet ajanlarının tutumunu açıklığa kavuşturmak, direniş hareketini (bunlar genellikle grevler biçiminde belirliyor) örgütlemek, her kademedeki kolektif sorumluluk ve çalışma ilkesinden hareket etmek, öncülüğün başlangıcıdır. Öncülüğün gelişmesi, grevlerin, mitinglerin ve değişik protesto ve direniş hareketlerinin başarısıyla sağlanmalıdır. İşçi hareketlerinin başarısı, yeni yeni atılımların ve yeni yeni başarıların doğurucusudur. Ama, biliyoruz ki, işçi hareketi her zaman başarıyla sonuçlanmıyor. Gerilemeler, yenilgiler işçi hareketinde sınıf savaşında eksik olmaz. Ama bu gerilemelerin, yenilgilerin bozguna, paniğe, moral düşüklüğüne sebep olmaması, öncü durumunda olan komünistlerin başarılması çok zor bir

ödevidir. Usta, tecrübeli önderler çoğu zaman yenilgiyi yarının başarıları ve atılımları için bir hareket noktası haline getirebilirler. Komünist militan kadro için başta gelen ödevlerden biri de Türk-İş'teki işçi yığınının gerici, burjuvazinin ajanı durumunda olan sendika yöneticilerinden kurtarmaktır. Onlarla grev ve öteki direniş hareketlerinde yakın bağlar kurmaktır. İşçi sınıfının politik, sendikal birliği, bu gibi geniş diyaloglar kurmak, somut hedefler etrafında biraraya gelmek ve sömürüye, enflasyona karşı savaşta birleşmek yolundan geçer.

İşçi hareketinin birliğini bulması, TKP'nin güçlenmesiyle de, anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik haklar için eylembirliği sorunu kolayca çözümlenemez. Bütün ilerici, yurtsever, devrimci, tekelci kapitalizme karşı güçlerin eylembirliği sorunu, Komintern'in 7. Kongresinden beri somut bir biçimde gündemdedir. İkinci Dünya Savaşından önce Fransa ve İspanya gibi ülkelerde eylembirliği politikası faşizme ve büyük sermayenin sömürsüne karşı bazı başarılar elde etmiştir. Fakat İkinci Dünya Savaşından bu yana eylembirliği politikasının somut başarılarına ve tespit edilmiş hedeflere ulaştığı pek görülmemiştir. Bu politikanın başarıyla uygulandığı ülkeler, Fransa, İspanya, Portekiz ve İtalya'dır. Bu ülkelerde bile eylembirliği hareketinin öncüsü olan Komünist Partiler büyük zorluklarla karşılaşıyorlar. Fransa'da Komünist Partisi, Sosyalist Partisi ve Sol Radikaller, bilindiği gibi, bir ortak hükümet programı etrafında eylembirliğine girişmişlerdir. Fakat bu eylembirliği içinde bile büyük burjuva sosyalistlerinin Komünist Partisine, yani işçi sınıfına karşı sürdürdükleri sınıf savaşı durmamıştır. Küçük burjuva sosyalistleri Komünist Partisinin zararına durumlarını güçlendirmek, emekçi yığınlarının oylarını kendilerine çekmek gibi bir taktik uygulamış, yani sınıf savaşını sürdürmüşlerdir.

Bu durum küçük burjuva sosyalistleriyle işçi sınıfı sosyalistleri arasındaki stratejik hedeflerin ayrıldığından ileri geliyor. Küçük burjuva sosyalistleri için «sosyalizm», burjuva parlamentarizminin bazı reformlarla devamından başka bir anlam taşımıyor. Komünist Partisinin tutumu ise, tekellerin hegemonyasına son vermek, işçi sınıfının, emekçi halkın demokratik haklarını gerçekleştirmek ve sömürünün kaldırıldığı bir sosyalist düzene geçmektir.

Portekiz için de bütün ayrılıkları gözönünde tutmak şartıyla, genel hatlarıyla aynı şeyleri söylemek mümkündür. «Sosyalist düzen», «Plüralist düzen» deyimlerinden sosyalistlerle komünistler başka başka şeyler anlıyorlar. Portekiz Sosyalist Partisi yöneticilerinden Soares ve taraftarlarının sosyalist düzen anlayışı Fransa'da Mitterancıların sosyalizm anlayışından pek farklı değildir. Hatta Soares ve arkadaşlarının Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisi Willi Brand grubu ve İngiliz İşçi Partisi Başkanı Wilson grubu ile birleştiği noktalar çoktur. Yani bunlar sosyalist düzenden, kapitalizmin işlerini, bunalımlarını çekip çevirmek, bazı reformlarla

emekçi halkın ağızına bir parmak bal çalmak gibi bir düzeni kastediyorlar. «Plüralist düzen»den anladıkları ise, sendikaların parçalanması, işçi sınıfının politik partilere dağılması, hatta faşist veya faşizan partilerin, tekellilerin, emperyalizmin hegemonyasını öngörenlerin de politik bir güç haline gelmelerini anlıyorlar.

Portekiz Komünist Partisi'nin sosyalist düzenden anladığı tamamen başkadır. İlkönce büyük tekellerin, toprak beylerinin, faşizmle işbirliği yapmış olan kilise hiyerarşisinin hegemonyasını kırmayı amaçlayan bir düzeni öngörüyor. Daha sonra da insanın insan tarafından sömürülmesine son veren bir düzene varmak istiyor. Komünistlerin «Plüralist düzen»den işçi sınıfının haklarının genişletilmesinden, sendikal birliğin sağlanmasından, demokratik haklardan yana, faşizme ve büyük tekellerin hegemonyasına, emperyalizme karşı olan bütün parti ve akımların serbestçe politik eylem göstermesini anlıyorlar.

Şimdi bütün sorun, değişik, stratejik hedefler etrafında örgütlenmiş olan parti ve akımların tarihsel bazı aşamalarında eylembirliğine girmeleri mümkün olur mu? Tek cephe, ulusal demokratik cephe, eylembirliği gibi deyimlerle anlatılan hareket gerek Türkiye'de, gerekse başka kapitalist ülkelerde başarıya ulaşabilir mi?

Bu sorunları gelecek yazılarımızda incelemeye devam edeceğiz.

Türkiye İşçi Partisi'nin programı

A. S.

Türkiye bugün sosyal, politik, ekonomik gelişmenin hangi aşamasındadır? Gerçekçi bir devrim strateji ve taktiğinin çizilebilmesi için Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve politik devrim hareketinin hangi aşamasında bulunduğunu gerçek bir biçimde saptamak gerekir. «Türkiye kapitalist yola girmiş bir ülkedir» demek sorunu çözümlemiyor. Kapitalizmin hangi aşamasındadır? Emperyalizmle ilişkileri ne derecededir? Sosyalizme geçmek için kapitalist gelişme yolunun sonuna kadar gitmesi ille de şart mıdır? Türkiye'de hemen sosyalizme geçmenin koşulları olgunlaşmış mıdır? Yoksa işçi sınıfı ve öteki devrimci güçler iktidarı aldıktan sonra bile, sosyalizme geçmek için bazı köklü devrim ve dönüşümler başarmak gerekmektedir mi?

Yeni kurulan TİP'in programında bu sorunlara cevap kesindir. Bu kesin cevabın bir kısmını geçen yazımızda ele almıştık. (Yeni Çağ, sayı 6, 1975.)

Şimdi cevabın ikinci kısmını ele alalım ve söz konusu paragrafı birlikte okuyalım.

«Türkiye için bir milli demokratik devrim sözkonusu değildir. Milli demokratik devrim, egemen üretim ilişkileri açısından kapitalizm öncesi aşamada bulunan, yeni bağımsızlığına kavuşmuş ülkeler için öngörülmüştür. Bu teze göre, söz konusu ülkelerde milli demokratik devrim ile kapitalizm-öncesi üretim ilişkileri tasfiye olunacak, onunla birlikte eski politik yapı da ortadan kaldırılacaktır. Bu nedenle milli demokratik devrim, özünde bir burjuva demokratik devrimidir. Ama eski alt ve üst yapı ortadan kaldırıldıktan sonra Batı modelinde bir kapitalist düzen kurulmasına geçilmeyecek, «kapitalist olmayan yol» denilen bir yönetimle ve dünya işçi hareketinin ve sosyalist dünyanın destek ve yardımları ile kalkınarak sosyalizme varmak hedef alınacaktır. Bu açıdan ve milli demokratik devrim mücadelesi emperyalizme karşı verildiğinden, bu mücadele ve hareketler dünya sosyalist hareketinin bir parçasıdır. Oysa Türkiye kapitalist aşamaya kesinlikle geçmiş ve burjuva demokratik devrimini esas itibarıyla yapmış olduğundan, artık onun için milli demokratik devrim söz konusu değildir. Bundan böyle devrim gündeme geldiğinde, bu, sosyalist devrim olacaktır.

Bununla birlikte içinde bulunduğumuz dönemde, demokratikleşme sürecini hızlandırıp geliştirme, demokratik hak ve özgürlükleri koruyup genişletme, toplumu demokratikleştirme, kısacası demokrasi için mücadele ve ülkeyi emperyalizmin boyunduruğundan kurtarma görevi ve mücadelesi gündemdedir. Kapitalizm çerçevesinde kalındıkça bu mücadele başarıya

ulaştırılmayacağından, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi zorunlu olarak sosyalizm için mücadele ile birleşmekte, içiçe girmektedir.»

Milli demokratik devrim, kapitalizmden sosyalizme geçişte, bütün toplumlar için, gelişmiş olan ve olmayan bütün toplumlar için geçilmesi zorunlu bir aşamadır. Ne var ki, milli demokratik devrim ancak işçi sınıfının öncü örgütlerinin, öteki devrimci güçlerin egemenliğinde uygulanacağı zaman ve yalnız o zaman gerçek amacına, sosyalizme açılabilir. Aksi halde burjuvazinin reformizm yoluyla egemenliğini sürdürmekten başka birşeye yaramaz. MDD'ciler, Mao'cular ve daha başka anti-marksist, anti-leninist akımlarla, TKP arasında bu noktada derin bir ayrılık vardır. TKP için milli demokratik devrim aşamasında işçi sınıfının öncü örgütleri ile öteki devrimci güçlerin egemenliği şarttır. Oysa öteki akımlar için bu başta gelen bir şart değildir. Burjuvazi de milli demokratik devrimi sonuçlandırabilir. Hatta ona bu devrimi sonuçlandırması için yardım bile yapılabilir.

Türkiye koşullarında milli demokratik devrimin başta gelen amaçlarından biri de emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık devriminin sonuçlandırılmasıdır. Ulusal bağımsızlık devriminin sonuçlandırılması ve bu savaşın emekçi halkın daha geniş ölçüde demokratik haklarına kavuşma, işbirlikçi zümrelerin egemenliğini kırma gibi amaçlara ulaşabilmesi için, ulusal bağımsızlık devriminin de kaçınılmaz bir biçimde işçi sınıfının ve öteki devrimci güçlerin egemenliğinde başarılması zorunludur.

TİP programında milli demokratik devrim söz konusu sayılmadığından ulusal bağımsızlık devrimine de gereken önem verilmemiştir. Ancak ulusal bağımsızlık savaşı yukarıda aynen aldığımız paragrafın ikinci cümlesinde bir ayrıntı olarak sözkonusu ediliyor. Esasen bu ikinci cümle ile genel ilkeyi koyan paragrafın 'baş kısmı arasındaki çelişki açıktır. Yukarıda yok farzedilen, daha doğrusu hedeflerine ulaşmış olduğu belirtilen milli demokratik devrim, adı söylenmemekle beraber, ikinci paragrafta dolaylı bir şekilde kabul ediliyor.

Milli demokratik devrimin yalnız yeni bağımsızlıklarına kavuşmuş ve kapitalizm öncesi aşamada bulunan ülkeler için öngörülmüş bir yöntem olduğu fikri yanlıştır. Çoğandır kapitalizm yoluna girmiş, hiç olmazsa uzun zamandan beri kapitalizm öncesi aşamadan çıkmış olan birçok Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkeleri şu veya bu ölçüde milli demokratik devrimle hem emperyalizme karşı savaşıyor, hem de halkın demokratik haklarını, özgürlüklerini genişleten, geliştiren yöntemleri uyguluyorlar. Milli demokratik devrim Fransa gibi gelişmiş kapitalist ülkelerde de geçerlidir. Fransız Komünist Partisi, Fransız Sosyalist Partisi ve Sol Radikaller hareketi arasında imzalanmış olan «Ortak Hükümet Programı» Fransa'da ileri demokratik bir düzeni öngörmektedir. Adı böyle olmakla, öngörülen, esasta demokratik devrim aşamasıdır. Fransa'da emperyaliz-

min egemenliği Türkiye'ye kıyasla başka biçimler aldığından «milli» unsuru orada başta egelen bir nitelik taşıyor. İleri demokrasi yani demokratik devrim aşamasında işçi sınıfının demokratik hakları genişletilecek, büyük tekellerin egemenliği kırılacak, halkın gerek yaşam, gerek kültürel seviyesi yükseltilecek ve sosyalizme geçiş yolları hazırlanacaktır. Ama bu ileri demokratik devrim aşamasına devrimci, ilerici güçlerin iktidarı ile ulaşılacaktır.

Kapitalizmden sosyalizme geçişte, milli demokratik devrim aşamasından geçilmesi kaçınılmazdır. Ama memleketten memlekete bu geçiş devrinin süresi ve genel nitelikleri değişir. Gelişmiş kapitalist ülkelerinde bu süre daha kısa, sosyalizme geçiş daha hızlı olabilir. Az gelişmiş ülkelerde bu süre daha uzun ve daha karmaşık sorunlarla dolu olabilir. Fakat bütün ülkeler için değişmeyen kaide, bu aşamaya işçi sınıfının ve öteki devrimci, yurtsever güçlerin elbirliği ile ulaşılmasıdır.

Türkiye gibi az gelişmiş ülkeler kapitalizm yolunun sonuna kadar gitmek zorunda değillerdir. Marks ve Engels daha 19. yüzyılın ikinci yarısında bütün toplumların ille de kapitalizmin cehenneminden geçmek zorunda olmadıklarını saptamışlardır. Bilimsel Sosyalizmin kurucularına göre, kapitalizm yoluna girmiş olan toplumlar, onun gelişme düzeyinin herhangi bir aşamasında bu yoldan dönebilir, kapitalist olmayan gelişme yoluna girebilirler. Yukarıda da belirttiğimiz gibi kapitalist olmayan gelişme yolu, milli demokratik devrimin bir yönüdür. Ve insanın insan tarafından sömürülmesine san veren toplum düzeninin ilk aşamasıdır.

TİP programında bu gelişme, özel prekapitalist toplum düzenine mal edilmekle büyük bir hata işlenmiştir.

İnsan oğlunun başta gelen demokratik hakkı ve aynı zamanda özgürlüğü sömürüden kurtulmak, insana yakışır bir düzen içinde yaşamaktır. Özgürlük hareketi bu amaca yöneldiği oranda bir anlam taşır. Ve kendi özüne bağlı kalır. Bu anlama yönelmeyen özgürlük bir Hyad Park «özgürlüğü» olmaktan öteye geçemez. Özgürlükle devlet örgütünün ilişkileri şarttır. Bunlar birbirinden ayrılmaz. Marks, Lenin özgürlüğün kapitalizme, emperyalizme karşı savaşmada gelişeceğini ve amaçlarına ulaşabileceğini saptıyorlar. Lenin'e göre komünist toplum düzeninin başta gelen amacı devleti bugünkü anlamı ile ortadan kaldırmaktır. Çünkü devlet sömürücü sınıf ve zümrelerin, bu olanaklarını sürdürmek için yarattığı bir baskı aracıdır. Kapitalizm, emperyalizm kaldığı sürece, işçi sınıfının hegemonyasındaki devlet işçi sınıfının kazanımlarının bekcılığıni yapmak, sosyalist kazanımlarını savunmak için var olacaktır. Ama sosyalist düzenin kuvvetlendiği, kapitalizmin, emperyalizmin zayıfladığı oranda, proletarya diktatörlüğü biçiminden, bütün halkın devleti biçimine doğru oluşacak, bu gelişme süreci içinde de sınıfsal niteliğini tamamen kaybederek,

komünist toplum düzeninde üretimi, tüketimi yeni toplumun ekonomik alanını düzenleyen bir örgüt olmaktan öteye geçemeyecektir.

Ama hertürlü devleti, proletarya diktatörlüğünü, bütün halkın devletini inkâr eden «mutlak özgürlükçü» anarşistler, eninde sonunda kapitalizmin hegemonyasını sürdürmekten, özgürlükleri ezdirmekten başka bir sonuca ulaşamıyorlar.

On dokuzuncu yüzyılının yarısından bu yana meydana gelen anarşist akımlar, daha sonra meydana gelen sosyal-demokrasinin bugüne kadar kapitalizmi yendiği, sosyalist bir düzen kurduğu, insanlığa gerçek kurtuluş yolunu açtığı görülmedi. Sömürü düzeni ile gerçek özgürlüğün bağdaşmadığını, insanlık ve en başta işçi sınıfı, uzun, kanlı denemeleri ile tarihsel bir deney olarak bellemiştir.

Bundan ötürü demokratik, sosyalist ve komünist toplum, düzenine tarihsel bir gelişmenin sonucunda ulaşılacaktır. Bu gelişme sürecinin kendine öz koşulları ve yasallığı vardır. Devrimci eylem, Marksizmin-Leninizmin ışığında her ülkeye özgü bu yasallıkları bulmak ve bu yasallıklara göre toplumu önce ileri, gerçek bir demokrasiye, sosyalizme ve komünizme yöneliktir. Toplamların bu gelişme yasallıklarını inkâr etmek, toplumun gelişmesini frenlemekten başka sonuç vermiyor.

Kapitalizmin, emperyalizmin istediği de bu gelişmeyi frenlemekten başka birşey değildir. Kapitalizm, emperyalizm tarihsel gelişme olanaklarını çoktan yitirmiştir. Başta gelen amacı yıkımını geciktirmek, tarihin kendisine karşı dönen çarkını durdurmaya, yavaşlatmaya çalışmaktır. Kapitalist düzen, bundan ötürü gelişmeye değil, varlığını korumaya yöneliktir, insanlığın yazgısına egemen olmak olanaklarını kaybetmiş, saldırganlığın, faşist yöntemlerin, gericiliğin, sömürünün, yani gerçek özgürlük düşmanlığının yuvası haline gelmiştir.

TİP'in programı topluma gerçek özgürlük yolunu açacak nitelikte midir? Kapitalizmden sosyalizme geçişi sağlayacak nitelikte midir? İğri cetvelden doğru çizgi çıkamayacağı gibi, yanlış stratejiden doğru devrimci eylem çıkamaz. Sosyalist akıma legal olanaklarla hizmet etmek, kapitalizmin, emperyalizmin Türkiye'deki yıkımlarını önlemek, toplumu sosyalizme açılan gerçek demokratik bir aşamaya ulaştırmayı hayal edenler TİP'in programında umut ettiklerini bulamayacaklardır. Denebilir ki, bunu yarının gelişmeleri gösterecektir. Ama yarına varmanın en sağlam yolu, Bilimsel Sosyalizmin verilerine ve elde ettiği sonuçlara göre hareket etmektir.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini ve TKP'nin diğer yayınlarını, listesini yayınladığımız kitapçılardan satın alabilirler.

1. «Yeni Çağ» 1,— DM
2. «Atılım» 0,50 DM
3. L. İ. Brejnev, «Lenin'in 100. yıldönümü, SBKP'nin XXIV. Kongresi, SSCB'nin 50. yılı» 5,— DM
4. Nazım Hikmet, Bütün Eserleri (8 cilt) cildi 7,50 DM
5. Bilimsel komünizm 7,— DM
6. Lenin (biografisi) 5,— DM
7. Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Programı 3,— DM
8. Büyük Oktobr 50 yaşında 3,— DM
9. S. Üstüngel, «Savaş Yolu» 10,— DM
10. S. Üstüngel, «Günümüzde TKP» 5,— DM
11. S. Üstüngel, «Güneşli Dünya» 5,— DM
12. S. Üstüngel, «Türkiye Olayları — 1973» 1,— DM
13. A. Saydan, «Sınıf savaşında yeni aşama» 5,— DM
14. A. Saydan, «Alman Demokratik Cumhuriyeti» 3,— DM
15. A. Saydan, «Yedi Sosyalist Ülkede Dün-Bugün-Yarın» 3,— DM
16. A. Saydan, «Sovyetler Birliğinde 12 Gün» 2,— DM

Ayrıca dergimize abone olmak ve TKP'nin diğer yayınlarını edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 BERLIN 10
Postfach 100229
Berlin (West)

Batı Berlin adresine ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Buchhandlung
Postscheckkonto 342 441
Berlin (West)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1

Viehofer Platz 14

Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main

Schumannstraße 56

Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main

Goethestraße 56

Buchhandlung Walter Herbster
7800 Freiburg

An der Mehlwaage 2

Wissen und Fortschritt Buchhandlung Gm
6300 Gießen

Schiffenberger Weg 1

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen

Burgstraße 24

Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13

Johnsallee 67

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover-Linden

Limmerstraße 106

Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg

Plöck 64a

Wissen und Fortschritt Buchhandlung Gm
3500 Kassel

Werner-Hilpert-Straße 5

Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1

Falckstraße 16

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln

Fleischmengergasse 31

Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld

St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West

6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6800 Mannheim

J 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.

3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso

8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebknecht-Buchhandlung

4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8500 Nürnberg

Weinmarkt 12a

Dein Buch Volksbuchhandlung

2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen

6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach

7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit

5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung

5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55- 57

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Jambin Batmunh</i>	
Asyada uyanışın şafağı	653
<i>Paul Markovski</i>	
Avrupada barış ve güvenlik adına	663
<i>Gi Pelaşo</i>	
«Sıfır artış» öneren ideoloji ve politika	672
xx: Yeni dünyanın üniversite öğrencisi	681
<i>Egon Krenz</i>	
Cumhuriyetle yaşıt kuşak	694
<i>Fransisko Balagtas</i>	
Filipinlerde değişme eğilimleri	702
<i>Mikloş Ovari</i>	
Gelişmiş sosyalizm kuruluşunda yeni aşama	710
<i>Karluş Košta</i>	
Ekonomide meydan savaşı	721

ÖZEL SAYFALAR

xx: Bremen'de düzenlenen Uluslararası Dayanışma Forumuna katılan TKP temsilcisinin konuşması	732
xx: TKP Merkez Komitesinin PKP Merkez Komitesine mesajı	735
<i>A. Saydan</i>	
İşçi sınıfı ve demokratik eylem birliği (1)	736
<i>A. S.:</i>	
Türkiye İşçi Partisi'nin Programı (3)	741